

que ratio est sudorum & eorum, quæ per uterum excernuntur. Nihil enim eorum, quæ decernere nata sunt, parva quantitate excernere convenit. GALENVS Comment. 2. in Prorrh. Hippocratis. Proinde etiam stillatitiæ sanguinis fluxiones e naribus nihil quidquam boni in acutis designant. Στάξιες αἱ ἐλαχίσται, κακῆ. Minimæ stillæ sanguinis, malæ. HIPPOCR. Coac. Prænot. Μυκτὴρ ἀποσάζων, ὀλέθριον. Nasus parum stillans, exitialis. HIPPOCR. in Prorrh. Et in Coac. Prænot. Τὰ μικρὰ ἐπιφαίνεσθαι, οἶον σάξιες, καὶ ἔρον, καὶ ἔμετος, καὶ διαχωρήματα, κακὸν μὲν πάντως, Omnia quæ apparent pauca, stillæ narium, & urina, & vomitus, & dejectiones, omnino mala. Das unzureichende Nasenbluten in hitzigen Siebern.

ΣΤΑΦΥΛΗ, Uvula, Columella, Curculio. Caruncula de velo palatino pendens super glottidem: Illius morbum describit σαφυλὴν dictum ARETÆVS de acutis morbis Lib. 1. cap. 8. Ὁ γαργαρεῶν πλεόνα πάσχει πάθει, καὶ γὰρ ἐπὶ φλεγμονῇ παχύνεται, ἴσως ἀπὸ τῆς βάσεως ἄχρι τῆς πέραςτος ἀκρῆ ἐπιμήκης. Γιγνόμενος δὲ, ἐρύθημα ἴσχει: Κίων δὲ τῆδε τῆς πάθους, ἢ ἐπίκλησις εἰ κατὰ πέρας προγγύλεται καὶ μεγέθει πελιδνὸς γίνεται, καὶ ὑπομελανίζα, σαφυλὴ ἐπώνυμον τὸδε τὸ πάθος. Curculio igitur pluribus incommodis afficitur. Ex inflammatione crassior effectus æqualiter a basi ad extremam partem, usque in longum protensus & rubore suffusus est, idque vitium columnæ nomen habet. Quod si extrema tantum parte rotundus efficitur, increfcit, livescit atque subnigricat, uva hujusmodi affectus appellatur. Destillationes ad uvulam factas. PAVLVVS

ΛΕΓΙΝ. describit Lib. 6. c. 31. Ὁ Γαργαρεῶν ὡσπερ τὸ πλέκτρον τῆς φωνῆς ὑπάρχον, δέχεται πολλάκις ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ῥεῦμα καὶ παρὰ φύσιν αὐξάνεται. Uvula, sicut plectrum vocis existens, accipit sæpe a capite fluxiones & præter naturam augetur, Die Entzündung des Zäpfgens im Halse.

ΣΤΑΦΥΛΩΜΑ ἐστὶν ἔπαρμα κατὰ τὸν τῆς κόρης τόπον, ἐμφερὲς ῥαγι σαφυλῆς, Staphyloma est elatio in pupillæ loco exurgens, uvæ acino consimilis. GALEN. in Def. med. Τὸ μὲν σαφύλωμα, κύρτωσις ἐστὶ τῆς κερατοειδῆς χιτῶνς ἀτονήσαντς σὺν τῷ ῥαγοειδεῖ, ποτὲ μὲν διὰ ῥευματισμὸν, ποτὲ δὲ δι' ἔλκωσιν. Staphyloma est membranæ corneæ cum ea quæ ab acino ῥαγοειδῆς appellatur, infirmatæ, aut vitio defluxionis, aut exulcerationis, incurvatio. PAVLVVS ΛΕΓ. Lib. 6. cap. 19. Vide Μυκκέφαλον.

ΣΤΕΑΤΩΜΑ, ὄγκος οἶον περ σέαρ. PAVLVVS ΛΕΓ. Lib. 4. λ. δ. Tumor instar sevi. Ἀθερώματα δὲ καὶ σεατώματα καὶ μελικηρίδας, ὅσα τ' ἄλλα τοιαῦτα, τινὲς μὲν ἐν τοῖς ἀποσήμασι τίθενται, τινὲς δ' εἰς ἕτερον γένος ἐυδηλὸς δὲ καὶ ἡ τέτων φύσις ἐκ τῶν ὀνομάτων ἀθερῶμα μὲν γὰρ τι παραπλήσιον ἐν τοῖς ἀθερώμασι, σέατι δὲ ἐν τοῖς σεατώμασι εὐρίσκεται, μέλιτι δὲ ἐν τοῖς μελικηρίσι, ὡς τὸ πολὺ δὲ χιτῶν τις ὑμενώδης ἅπαντα τὰ τοιαῦτα περιέχει, Atheromata vero & steatomata & melicerides alii quidem inter abscessus reponunt, alii vero ad aliud genus referunt. Patet autem & natura horum ex ipsis nominibus. Pulticulæ enim aliquid simile, in atheromatis sevo autem, in steatomatis & mellis in meliceridibus reperitur. Tunica quædam membranosa omnia

omnia hæc continet. GALEN. de tumor. præter naturam, cap. 5. *Στεάτωμά ἐστι παρὰ φύσιν πιμελῆς συναύξησης.* Autor Definit. GALENI. Steatoma est præternaturale pinguedinis augmentum. *Ein Fett oder Speck Gewächse.*

ΣΤΕΓΝΩΣΙΣ, Angustia & contractio vasorum minimorum visceris cujusdam, cui illud datum a natura est, ut humores purget, *πύκνωσις καὶ ἐποχὴ τῶν ἐκκρίσεως δεομένων.* Exponente GALENO Libro de Sectis ad eos qui introducuntur. Denfatio & retentio eorum, quæ evacuatione indigent: *Ἡ βλάβη τῶν πόρων ἐφ' ἣ κωλύεται διαφορεῖσθαι τὰ περιττώματα.* Meatum offensio qua impeditur evacuari, quod abundat. GALENVS de optima Secta. Et ibid. *πίλησις καὶ σφίγις τῶν σωμάτων.* Constipatio & constrictio corporum. Erat *σέγνωσις* ex tribus methodicorum communitatibus & notionibus summis de morbo. Tres autem erant, *σέγνωσις, ῥῦσις, μικτή.* Adstricta fluens & mixta. De his CELSVS. *Enge Wege in dem Körper.* Ἐστὶ δὲ *σέγνωσις* ἢ *βλάβη* τῶν πόρων, ἐφ' ἣ κωλύεται διαφορεῖσθαι τὰ περιττώματα. *Γίνεται δὲ αὕτη δι' ἐμφραξίν ἢ πύκνωσιν, ἣν δὴ καὶ μύσιν ὀνομάζουσι τῶν πόρων.* Stegnosis est meatum cutis vitium, quo transmittere supervacua prohibetur. Incidit is affectus aut obstructis meatibus, aut densatis sane; densationem ejusmodi, *μύσιν*, meatum conniventiam Græci appellant. GALEN. de san. tuenda Lib. 3. cap. 10. *Σεγνωθησῶν τῶν ἀρτηριῶν ὑπὸ πλήθους αἱματῶν ἢ τινῶν ἐμφραγμάτων ἐν τοῖς σώμασιν αὐτῶν γινομένων, ὡς μηδαμῶς διαπνεῖσθαι.* GALENVS de caus. morb. Arteriis autem angustatis

a multitudine sanguinis aut quibusdam infarctibus in osculis earum factis, ut transpirari nequeat. *Τὰ σώματα τῶν πόρων ἔσεγνῶνται μόνον, ἀλλὰ καὶ παντελῶς τυφλῶνται πολλάκις.* GALEN. de Caus. morb. Lib. 2. Oscula meatum non angustantur tantum, sed penitus excæcantur sæpe. Hinc, *σβεσθῆναι μὲν ἀνάγκη τὸ θερμὸν, νεκρωθῆναι δὲ τὸ διατεθῆν ἔτω σῶμα.* GALEN. de Caus. morb. L. 2. necessum est extingui calidum, & emori ita constitutum corpus. *Τῆς σεγνώσεως διαφορὰ διττὴ, συνίησις τε τῶ σώματος εἰς ἑαυτὸ πανταχόθεν, καὶ αὐτῶν τῶν πόρων ἐμφραξις.* GALEN. de differ. morb. L. 1. Angustia viarum duplex differentia, concretio corporis in se ipsum ubique & ipsorum meatum infarctus.

ΣΤΕΙΡΩΣΙΣ, Sterilitas utriusque sexus. *Στείρωσις, κοινὸν πάθος ἐστὶ καὶ ἀρρέσει καὶ θηλείαις; ἐκ πλειόνων δὲ αἰτιῶν συμβαίνειν εἶωθεν.* Ὡσπερ δὲ *καθόλου ἀγυναῖκες μὴ συλλαμβάνουσιν, ἢ ἡνίκα συλλάβουσιν ἔκατέχουσιν: αὕτη τοίνυν ἢ σείρωσις ἀποτελεῖται εἰς τὸ ἀρρῆν ἢ τὸ θῆλυ, ἢ τι νόσημα ἐν τῷ σώματι ἐχῶσι πάντων τῶν μερῶν ἐκείνων τῶν ἀναγκαίων ὄντων τῆ συλλήψεϊ.* Διὰ τῶ ἀνδρῶν τοίνυν, ἢ συλληψις ἐμποδίζεται διὰ *χρονίαν τινὰ ἀρρῆσιαν τῶν σωμάτων, ἢ τῆ ἰδίᾳ ἀσελγείᾳ τῆ συνεχεσέρα ἀφροδισία: ὁμοῖα σείρωσις ἐυρίσκεται διὰ γυναικείας πάθους, εἰ γὰρ εἰσι λεπταὶ καὶ τεταμέναι καὶ φθισικαὶ καὶ καταστικαὶ, ἢ παρὰ φύσιν πολὺ παχέαι καὶ πιμελώδεις, ἣν τὸ σῶμα τῆς μήτρας ἐγκλεισμένον ἐχῶσι ἢ ἐσραμμένον, ἢ τύλωσιν ἢ σκλήρωσιν ἢ ἔλκῳ ἐκεί ἐχῶσιν.* MOSCHION de morbis mulierum. Sterilitas communis morbus est virorum ac mulierum: ex multis causis accidere solet, veluti in genere feminae vel non con-

concipiant, vel, si conceperint non retinent: Sterilitas ista igitur redit vel ad masculum vel ad fœmellam, si aliquem morbum in corpore habent illarum partium omnium, quæ ad generationem requiruntur. A parte viri adeoque conceptio impeditur, propter diuturnum aliquem morbum corporum, aut propria lascivia, & frequentiore veneris usu. Similis sterilitas invenitur ob morbos muliebres, si fuerint macilentæ & exsuccæ & tabidæ & mensium nimio fluxu laborent, aut præter naturam pingues ac crassæ, aut os uteri clausum habeant, aut angustum, aut callum aut tophum aut ulcus ibidem habeant.

ΣΤΕΝΟΧΩΡΙΑ, Viarum minimarum angustia qua impedimentum cordi ponitur, idem, quod *στέγνωσις*. Ἡ στενοχωρία βλάπτει τὴν διάκρισιν τὸ δὲ πλήθος πᾶν περιττώματος, ὅταν ἀμετρον ἢ, πᾶν ἐκκαθαρθῆναι μὴ θυνάμενον, ἀμα τῷ αἵματι πανταχόσε φέρεται τῷ σώματι. **GALEN.** de sympt. caus. L. 6. Angustia corrumpit secretionem & multitudo abundantiam humorum, si ultra capacitatem vasorum sit, cum omnis expurgari haud possit, simul cum sanguine, undiquaque per corpus circumfertur.

ΣΤΗΡΙΖΕΙΝ, In aliquam partem defigi inque ea firmari, *εἰς ἀπόσασιν στήριζειν*. In abscessum definere. **HIPPOCR.** de ratione victus in morbis acutis: τὰ στήριζοντα ἀλγήματα εἰς ἀρθρους, ἀκρώμιον καὶ κληίδα. **HIPPOCR.** Epid. Libr. 6. Sect. 7. II. Dolores in artus defixi, exempli gratia, summo humero & clavicula. Das Festsetzen einer Kranckheit an einem gewissen Orte.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ, Prima corporis elementa, velut sedes & causa morborum

similariū. χωρὶς τῆ γνῶναι τὰ στοιχεῖα τῆ σώματος, ἐξ ὧν πρῶτον γέγονεν, ἀμήχανον ἐξευρεῖν τὰ νοσήματα. **GALENVS** Meth. Med. L. 2. Sine cognitione elementorum corporis, ex quibus illud ab initio genitum est, impossibile morbos invenire. Ἐκαστον τῶν ὀργανικῶν μορίων ἐκ τινῶν ἐτέρων ἀπλῶν. **GAL.** de Differ. morb. cap. 1. Singula organicarum partium ex quibusdam aliis simplicibus constat. Negat **GALENVS** in minimis, quod nihil quidquam recipere in se possint, sintque impenetrabilia, esse morborum sedem, ἀπαθῶν ὑποκειμένων τῶν πρῶτων στοιχείων, ἐν τῇ συνθέσει μόνη τὰ παθήματα: **GALEN.** de differentiis morborum Lib. 1. Cum passionem non recipiant elementa, in compositione tantum morbi erunt. τὰ στοιχεῖα τῶν ἡμετέρων σωμάτων πάσχειν πέφυκεν, τὰ δὲ άτομα καὶ ἀναρμα ἐξ ἀπαθῶν τινῶν συκεῖται. **GALEN.** de differ. morb. L. 1. Elementa nostrorum corporum pati posse, nata sunt, indivisibilia autem & incomposita ex passionis expertibus quibusdam componuntur. τὰ στοιχεῖα πάσχειν ὑποτιθέμενα καὶ δεῖν εἰς ἀλλήλα καὶ κεράννυθαι: **GALEN.** de differ. morb. L. 1. Elementa pati facta sunt, & agere in se invicem & misceri. Ἀυτὰ τὰ στοιχεῖα τῶν ἡμετέρων σωμάτων ἀλλοιοῦσθαι καὶ πάσχειν πέφυκεν. **GALEN.** de Morb. differ. L. 1. Ipsa elementa corporum nostrorum mutari & pati nata sunt. Ἀνώμαλοι ἢ νοσώδεις κατασκευαὶ γίνονται τριττῶς, μία μὲν, ἢ ἐκ τῶν πρῶτων στοιχείων, ἐξ ὧν γέγονε τὰ καλέμενα παρὰ Ἀριστοτέλους ὁμοιομερῆ, δευτέρα δὲ ἢ ἐκ τέτων αὐτῶν τῶν ὁμοιομερῶν, ὃ δὴ καὶ αὐτὰ στοιχεῖα, πάλιν εἰσιν αἰδητὰ τῶν ὁμοιομερῶν, ὃθεν ἢ τῶν ὀργανικῶν γίγνεται

νεταί σύνθεσις; ἐπ' αὐτοῖς ἡ τρίτη τῆ παν-
τος σώματος, ἐκ τῶν ὀργανικῶν; εὐκολω-
τέρα μὲν ἐν ἡ τρίτη λεγομένη καὶ διαγνω-
σθῆναι καὶ προνοίας τυχεῖν, δυσκολωτέρα
δὲ ἡ δευτέρα, χαλεπωτέρα δὲ ἡ πρώτη.
GAL. de sanit. tu. L. 6. Inordinatæ
& morbosæ constitutiones fiunt tribus
modis; una quidem est, primorum
elementorum, ex quibus fiunt dicta
Aristoteli similia, altera eorum, quæ
ex his fiunt, simularium, quæ tamen
adhuc elementa sunt sed magis sensu
percipienda, ex quibus fit organica-
rum partium compositio, ex his ter-
tia, totius corporis ex organicis contex-
ti. Facilior quidem ergo tertia hæc
dicta, & ad cognitionem & ad id ut cu-
ram fortiatur, difficilior autem altera,
longe difficilior tertia. Morbi simila-
res consistunt in minimorum, ex qui-
bus consistimus, vario præternatura-
li statu. Γένος ἕδὲν ἐστὶ νοσήματος ἕτε-
ρὸν ἐν τοῖς ἀπλοῖς ἕτ' ἐν τοῖς συνθέτοις ἴδιον
ἐκατέρως σεγνώσεσι, συνήχησις, καὶ ἔμ-
φραξις, ἐντύπησις, ἐντάσις, ἐκπτώσις
τῶν σοιχείων, ἐστὶν ὅτε δὲ ῥύσις ὅτε δὲ ὄγκος.
GALENVS de different. morb. Nul-
lum genus est morbi nec in simplicibus
nec in compositis proprium aliud,
quam angustia vasorum, uti concretio
& infarctus, amplitudinis, uti conge-
stio vasorum humorum, delapsus ele-
mentorum, aliquando & fluxio, est &
tumor. Σύμφυσις, σενοχωρία, ἔμφρα-
ξις, θλίψις, συνήχησις. GALEN. de
Caus. Morb. L. 2. Concretio, vaso-
rum angustia, infarctus, pressio, con-
tractio parietum vasis.

ΣΤΟΜΑ, Os, ejusque partes va-
riis afficiuntur morbis sive protopathi-
cis sive aliorum symptomaticis, περὶ
Φάρυγγα Φύματα καὶ Φλεγμοναὶ γλώσ-
σης καὶ τὰ παρ' ὀδόντας ἀποσήματα.

Lebenstr. Griech. L. Deutsch. Wörterb.

HIPPOCR. Lib. 3. Epid. Abscessus in
faucibus, inflammationes linguæ, ab-
scessus ad dentes. Mund-Kranckheiten:
im Hals, Zunge, Zähnen.

ΣΤΟΜΑΧΟΣ, Ventriculus, Gula:
Inde κακοσόμαχοι σίτοι, cibi ventricu-
lum offendentes. Unordentliche Speisen.
Inde & σομαχικοί, quibus vis ventriculi
deficit, nauſeabundi. Die einen verderb-
ten Magen haben. Οἱ πολλοὶ τῶν ἀν-
θρώπων σομαχικὲς καλεῖσι, τὲς τε ἀνορέκ-
τες, καὶ ὅσες μετὰ τὸ προσάρασθαι τὴν
τροφὴν, τὸ τῆς γαστρὸς σόμα βαρύνεται
τε καὶ τινὰ δύσφοραν ἀσπὴν ἔχει. καλεῖσι δὲ
ὡσαύτως, καὶ κείνης οἷς ἐπιγίνεται ναυτία,
καὶ μᾶλλον γε, ὅταν εἰς ἔμετον ἐρμήση καὶ
μᾶλλον ἔτι μετὰ τῆ διαφθέρεσθαι τὰ σι-
τία, ποτὲ μὲν ὀξώδη γινόμενα, ποτὲ δὲ
καὶ κνισώδη, ποτὲ δὲ καὶ ἄλλην ποιότητα
μοχθηρὰν ἐπικτώμενα καὶ τέτων ἀπάν-
των ἔτι μᾶλλον ἐκείνης σομαχικὲς ὀνομά-
ζουσιν ὅσοις ἐρύγαι τοιαῦτα μετὰ δυσφο-
ρίας τινὸς καὶ ἀσπης καὶ ἀνατροπῆς γίνον-
ται πολλάκις ἕδὲπω τροφῶν προσενεγο-
μένων. καὶ ἐπὶ πλείστον δὲ χρόνον ἐν τῷ σό-
ματι τῆς γαστρὸς διαμένη τὰ σιτία βαρύν-
οντα, καὶ μόλις ὑποβιάζόμενα, καὶ τέ-
τες σομαχικὲς ὀνομάζουσιν. ἑτέρας δὲ
τὴν καλεσμένην ὄρεξιν κινῶδη ἰσχυρῶς,
ὡς ἐσθίειν τε πλείστα, καὶ βαρυνόμενης μά-
λις, ὀλίγον ὑπερον εἶμειν, ὁμοίως προσα-
γορεύουσιν, ἄλλες δὲ, ἰσχυρῶς ἐκλυομένους
ὅταν ἐπὶ πλείστον ἀσιτήσῃσιν, καὶ μὴ θᾶτ-
τον ἐπὶ τὴν τῶν σιτίων ἀφίκωνται προσ-
φορὰν, δακνομένους τὸ τῆς γαστρὸς σόμα,
καλεῖσιν ὡσαύτως σομαχικὲς. Plerique
vulgo homines eos qui appetentiam
perdiderunt, stomachicos vocant, &
quibus post acceptum cibum ventris
os gravatur atque opprimitur, &
quandam ægre tolerabilem anxietatem
habet. Appellant eodem modo etiam
Ff illos

illos, quibus nausea contingit, & maxime, si ad vomitum impellat: & adhuc magis, si simul cibi corrumpantur, quandoque acidi, quandoque nidorosi facti, quandoque etiam aliam vitiatam qualitatem adepti. Et præ his omnibus adhuc magis illos stomachicos nominant, quibus ructus ejusmodi cum molestia quadam & anxietate ac subversione contingunt, sæpe cum nondum cibum acceperunt. Quin etiam si per plurimum tempus cibi in ore ventris morantur, gravantes & vix descendentes, hos itidem stomachicos appellant. Alios item, appetitum caninum appellatum habentes, ut et plurima edant, & maxime gravati paulo post revomant, similiter vocant. Alios rursus, qui fortiter exsolvantur, ubi diutius in ediam pertulerint, & si non citius cibum accipiant, in ore ventris morsus percipiunt, eodem modo stomachicos vocant. GALEN. de compos. pharmac. sec. loc. Lib. 8. cap. 2. His est *Στόμαχος ἄτονος καὶ ἐκλυτός*. PAVLVS AEGIN. Lib. 3. αζ. Stomachus debilis & solutus. *Ἰλεόδεες τῆ σωμαίχε διαθέσεις, ὀδυνώδεις καὶ σπασμώδεις*. PAVLVS AEGINETA Lib. 3. λζ. Torminosæ ventriculi affectiones, dolorosæ & spasticæ. *Magen, Schmerken, Magen-Krampff, Magen-Winde.*

ΣΤΡΑΒΙΣΜΟΣ ἐστὶ παραλύσις τῶν περὶ τὸν ὀφθαλμὸν μυῶν ἔχ' ὅλων, ἀλλ' ἐνίων, δι' ἣν αἰτίαν ἢ ἀνω, ἢ κάτω, ἢ εἰς τὰ πλάγια νέμειν οἱ ὀφθαλμοί. Strabismus est musculorum oculi, non omnium, sed quorundam, resolutio: quamobrem oculi aut sursum, aut deorsum, aut in latera vergunt. GAL. in Def. med. Die da schielen

ΣΤΡΑΓΓΟΥΡΙΑ, Urinæ stillicidium cum ardore, ὅταν τις ὀλίγον ἀποκρίνει

ἔρον συνεχῶς, στραγγυρία τὸ πάθος καλεῖται, quando aliquis parum urinæ continenter dimittit, stranguria morbus dicitur: GALEN. Comment. ad Lib. 5. Aph. 58. *Offt und wenig mit Schmerken harnen.* Ὅτι ἡ στραγγυρία τὴν κατὰ στραγγυα τῶν ἔρων ἀποκρίσιν δηλοῖ, τῆνομα αὐτὸ διδάσκει. Stranguriam dici, cum urina guttatim excernitur, ipsa appellatio docet. GALEN. in Aphor. Hipp. Comm. 7. Sect. 48.

ΣΤΡΕΜΜΑ, Extensionem ligamentorum circa articulos significat ὅταν μὲν ἡ διάρθρωσις ἀπαθείς ἐστίν, ἔστραπται δὲ τὰ περὶ αὐτὴν νευρώδη σώματα, καὶ γίνεται μᾶλλον τῆτο τοῖς κενεμβάτοῖς. Cum articulo illaeso tendineæ circa illum partes distorquentur, idque maxime illis contingit, quibus in vacuum gressus elabatur. Das Ausdehnen derer Bänder um den articulum des Fußes ohne Berrenkung.

ΣΤΡΟΦΟΣ, Intestinorum cruciatus & tormina. Cruciatu & dolores intestina torquentes. CELS. Libr. 2. 7. ὁ περὶ τὸν ὀμφαλον σρόφος. HIPPOCR. Lib. 4. 11. Tormina circa umbilicum σρόφοι ζυνεχέες. Tormina continua in ileo. Epid. Lib. 3. 9. Ὅι σρόφοι γίνονται διὰ τε δῆξιν ἰσχυράν, καὶ πνεῦμα φυσῶδες ἐκ ἔχον διέξοδον. ἀλλ' ἐν ταῖς τῶν ἐντέρων ἑλιξιν ἐναπειλημμένον. Id est, Στρέφοι (Tormina) fiunt & propter morsum vehementum, & propter spiritum flatuosum, qui non habet exitum, sed in intestinorum volutis est interceptus. GALENVS in Aphor. Hipp. Comm. 4. Sect. 11. Ejusdem morbi nota est, ubi circa umbilicum intestina torquentur, (σρόφον Græci nominant) coxæque dolores manent. CELS. Lib. 2. cap. 7.

ΣΤΥΓΚΟΠΗ,

ΣΥΓΚΟΠΗ, Resolutio corporis a sudoribus. Der Verfall eines Körpers von heftigem Schweisse. Συγκοπή, αἰθρία τῆς δυνάμεως κατάπτωσις, ἐκλύσεσι τε καὶ λιποθυμίαις καὶ μικροσφυξίαις ἀκρων τε περιψύξεσι καὶ περιιδρώσεσι δηλημένη. PAVLVS AEGIN. Syncope, celer & magna virium dejectio, cum defectioibus, lipothymis, parvis pulsibus, extremorum refrigeriis & sudatiunculis sese manifestans. Neuserste Schwachheit mit Ohnmachten, kleinen kaum zu fühlenden Puls. Kälte an den äussersten Theile, und kalten Schweiss. Ἰδρωτες ὅταν ἀναλυομένης γίνωνται τῆς ἕξεως, καλεῖται τὸ πάθημα συγκοπή. τέτω δὲ ἐναντία κατάστασις ἐστὶν ἢ ἐν τοῖς κρισίμοις ιδρωσιν, ἐρρωμένην ἐνδεικνυμένοις ἢ διαλυομένην τὴν φύσιν. Sudores cum resolutio corporis habitu proveniunt, vocatur ea passio Syncope, cui contrarius status est, qui cum decretoriis incidit sudoribus, qui utique naturam robustam indicant, non autem resolutam. GALEN. de caus. sympt. Lib. 3. cap. 2.

ΣΥΓΧΥΣΙΣ ΟΦΘΑΛΜΟΥ, Σύγχυσις (ὀφθαλμῶ) ἐστὶ ποτὲ μὲν ἐκ πληγῆς, ποτὲ δὲ ἐξ αυτομάτου, ῥῆξις τῶν ἐν βάρει χιτώνων, μετὰ προχύσεως τῶν ὑγρῶν, καὶ ἀλλοιώσεως τῆς κόρης. Confusio est ruptio, modo ex ictu, modo sponte facta, in tunicis quæ in profundo sunt, cum humorum profusione, & pupillæ alteratione. GALEN. in Def. med. Eine Quetschung des Auges also, daß seine Säfte unter einander gemischt worden.

ΣΥΚΟΝ, σύκωσις. Ficationes & ani ulcera, mariscæ latinis, sed Julius Pollux σὺκα aristophani, τὰ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἔλκη, quæ oculis infunt ulcera dici, scribit. HESYCHIUS ad palpebras refert, τὸ ἐν τοῖς βλεφάροις νόσημα ὅτινες σύκωσιν. Morbus palpebrarum, quem quidam ficationem:

Ἐπιφύσεις φλεβάρων ἔξωθεν ἔσωθεν πολλῶν φθείροντες τὰς ὀφθ. ἀς σὺκα ἐπονομάζουσιν. Adnascentiæ palpebrarum, extus, intus, multorum aciem corrumpentes, quas ficus appellant. HIPPOCR. Ep. L. 3. Ἡ τῶ ἐνδον τῶν βλεφάρων ἐπίστασις, ὡσεὶ καὶ οἶον ἐντομαῖς ἔχειν, σύκωσις καλεῖται χρονίτασα δὲ καὶ τυλωθεῖσα, τύλωσις ὀνομάζεται. Interna palpebrarum intensio, ut veluti incisuras habeant, σύκωσις (a fici similitudine Græcis appellatur) cum inveteraverit vitium, callosque contraxerit, τύλωσις vocatur PAVL. AEGINETA Libr. 7. cap. 22. Speciatim tamen σύκωσις tumor ani est. Feig- Wargen. Est etiam ulcus quod a fici similitudine σύκωσις a Græcis nominatur. Caro excrescit, & id quidem generale est. Sub eo vero duæ species sunt: Alterum ulcus durum & rotundum est, alterum humidum & inæquale: Ex duro exiguum quoddam & glutinosum exit, ex humido plus, & mali odoris. CELS. L. 6. c. 3.

ΣΥΝΑΓΧΗ, Synanche. Τῶν ἐνδον τῆς φάρυγγος μῶν φλεγμαιόντων ἢ καλεμένη συνάγχη γίνεται: Τῶν δὲ ἐκτὸς ἢ παρασυνάγχη, ὡσαύτως δὲ καὶ τῆ λάρυγγος οἱ μὲν ἐνδον μῦες φλεγμαιόντες τὴν κυνάγχη, οἱ δὲ ἐκτὸς, τὴν παρακυνάγχη ἐργάζονται PAVLVS AEGINETA L. 3. Internis pharyngis musculis inflammatis, sic dicta Synanche oritur, illis autem qui extra sunt, Parasynanche: Ita etiam, si muscoli laryngis interni inflammantur, Cynanchen. Si illi, qui extus, Paracynanchen faciunt. Hals-Entzündungen im Schlund oder Luft-Röhre von innen oder von aussen.

ΣΥΝΕΧΕΣ: Τὸ συνεχές. Continuum Die ungestörte Festigkeit des Körpers, inde vñσος τῆ συνεχῆς διακριθέντος. Morbi

læsi continui. Kranckheiten die in der gestörten Verbindung derer Theile des Körpers bestehen. Αναγκαῖον, ἤτοι ῥῆξιν ἢ θλάσιν ἢ διάβρωσιν εἶναι τὴν διάθεσιν ἐν τῷ διακρεῖσθαι τὸ συνεχές. ἢ μὲν ῥῆξις ἐκτάσεως τινός, ἢ δὲ θλάσις ἐκ βάρους, ἢ δὲ διάβρωσις ἐκ δακνώδους γίνεται ποιότητος. GALEN. Meth. Med. Lib. 13. Necessarium, aut rupturam aut fracturam aut erosionem esse illam constitutionem, qua continuum solvitur, ruptura quidem ex tensione quadam, fractura autem ex pondere, erosio autem ex mordente quadam conditione.

ΣΤΝΕΧΗΣ, πυρετὸς ὁ εἰς ἀπυρεξίαν, πρὶν τελέως λυθῆναι μὴ παύομενος. GALENVS Introd. s. Medicus. Continens febris, quæ, priusquam penitus solvatur, haud interquiescit. Ein anhaltendes hitziges Fieber. Συνεχῆ μὲν δὲ πυρετὸν ὀνομάζω τὸν εἰς ἀπυρεξίαν, πρὶν τελέως λυθῆναι, μὴ παύομενον, καὶ παρακμὴ τις αἰσθητὴ φαίνεται. Continuum quidem nōmino febrem, quæ ad quietam, antequam ex toto solvatur, non definit, etsi declinatio aliqua sensilis appareat. GALENVS de cris. Libr. 2. cap. 2. De hac ipsa vide fusius ap. eund. libro de differentiis febrium 2. cap. 2. ubi τῶν συνεχῶν quosdam συνόχους vocat. Ein hitziges Fieber das ohne Ruhe und Mittel-Stand bis ans Ende dauret. Συνεχῆς ἐστίν, οἷσιν ἀρχόμενος ἀνθεῖ καὶ ἀκμάζει. GALEN. de crisib. Libr. 1. Continens est, si quibus, a quo incipit, statim viget & augetur. Welches gleich mit dem Anfange hefftige Zufälle hat. Τῶν συνεχῶν ὁ σύμπας χρόνος εἰς παροξυσμὸς ἐστίν ἤτοι διὰ παντὸς ὁμότονος, ἢ μειόμενος, ἄχρι κρίσεως. GALEN. de differ. febr. Libr. 2. Continuarum omne tempus, unus est

paroxysmus, aut ubique æqualis aut autior aut debilior usque ad crisin. Sie bestehen in einem nicht unterbrochenen Lauffe. Τῶν συνεχῶν πυρετῶν ἡ ἀκμὴ τῆ νοσήματος ἐ πορρωτέρω τῆς ἐβδόμης ἐσεσθαι μέλει, ἢν ἐσιν ἡ δύναμις ἰσχυρὰ καὶ τὰ τῆς ἡλικίας ὁμολογεῖ, ὅσοις δὲ πορρωτέρω τῆς ἐβδόμης ἡ ἀκμὴ τῆ ὄλα νοσήματος, τὰ τῆς δυνάμεος ἐκ ἔυρωσα. GALEN. ad Glaucon. Therap. Libr. 1. Continentium febrium summus status non ultra septimum diem futurus est, si virtus robusta est, & ætas consentit, quibus autem ultra septem dies summa est totius morbi, virtus haud est bene valens. Ihr höchster Stand ist der siebende Tag.

ΣΤΝΟΧΟΣ, Febris continua, est illa, quæ, licet uno decursu ad criticum usque tempus procedat, lucida tamen intervalla miscet, Fieber mit einigen Nachlaß, obgleich nicht mit völliger Beruhigung aller Zufälle. πυρετὸς ἐκ ἔχων διάλειμμα. GALEN. Meth. med. L. 11. Febris haud habens intermissionem: Σύνοχος ἐστίν ὁ, μὴ διαλείπων μήτε νυκτὸς μήτε ἡμέρας, ἀνέσεις δὲ καὶ παροξυσμὸς ἐπιφέρει. Continua est febris non intermittens nec nocte nec die, remissiones autem & paroxysmos habens. GALENVS. Sæpe, tertianarum more, determinatis horis exacerbantur, οἱ σύνοχοι ἰδίως ὀνομαζόμενοι εἰ ἐπείγωνται καὶ προλαμβάνουσιν αἰετῆς συνήθους ὥρας καὶ σφοδρότεροι γένοιντο πολλῶ καὶ διατρίτης ἀπαντῶσιν, ἐντάχει κριθέσθαι δηλῶσι, εἰδ' ἀργῶς κινοῖντο καὶ τὴν αὐτὴν ὥραν εἰσβάλλουσιν ἐφ' ἐκάστη δὲ γίνονται ἡμέρα, μετὰ πλείονα χρόνον ἐσεσθαι σημαίνουσι τὴν κρίσιν. GALENVS de Cris. Libr. 3. Continuarum proprie sic dictæ, si augetur & anticipant semper consuetam horam, & vehementio-

res fiunt, & tertianæ in morem recurrunt, se subito judicatum iri, indicant, si autem lente moventur, & eadem hora invadunt & unaquaque die recurrunt, adhuc longe abesse crisin, significant.

Τρεῖς ἀνάγκη ἐν τοῖς συνόχοις γίνεσθαι πυρετοῖς, ἢτοι διαμένοντ' ἴσα τῷ μεγέθει ἢ προσεθέντ' ἢ ἀφαιρῶντ' αἰεὶ τι μικρὸν, καὶ ταῦτα ποιοῦντ' ἢ ὁμαλῶς ἢ ἀνωμάλως, ἂν μὲν ἐν ἴσον ἢ τῷ διαπνεομένῳ τὸ ἀναπτόμενον, ἔτ' αὐξηθὲν ἔτε μείωσιν ἔξει τὸ πυρετῶδες θερμὸν, ἀλλ' ἔτις ἐαυτῷ διαμένει παραπλήσιον, εἰ δέγε θάτερον αὐτῶν ἐπικρατήσκειν, εἰ μὲν τὸ κενόμενον ἐλαττῶσθαι τὸν πυρετὸν ἀναγκαῖόν ἐστιν

GALEN. Θεραπευτ. μεθόδ. Θ. Tria oportet continuis febribus accidere; Aut æqualis earum magnitudo manet, (suntque homotonæ) aut accidunt illis vel decedunt symptomata semper aliquantulum, id quod vel ordinate vel inordinate peragunt: Si ergo æquale erit illi quod difflatur, id, quod subinde accedit, nec augmentum nec decrementum calor febrilis patietur, sed sibi manebit similis, si autem alterutrum prævalet, & quidem, si plus evacuatum est, febrem extenuari oportet. Hinc σύνοχοι sunt ἐπακμαστικοί, quarum symptomata subinde augentur, ἀκμαστικοί, quæ manent, propterea etiam dicuntur ὁμότονοι. GALEN. de Method. med. 9. παρρακμαστικοί sunt, quæ post statum decrefcunt. Hæ mutationes fiunt, secundum tria illa febrium tempora, τῶν συνόχων πυρετῶν καιροὶ τρεῖς, αὐξησις, ἀκμή, μείωσις. GALEN. περὶ τῶν ἐν ταῖς νόσοις καιρῶν: Continuarum febrium tempora tria, augmentum, status, decrementum.

ΣΥΜΠΙΑΣΧΕΙΝ, Compati, consentire, in mali consortium trahi: Exempla adducit GALEN. τῷ ἥπατι παθέντι λυγμὸς ἐπιγίνεται, σομάχῳ παθέντος βήξ δὲ

καὶ δύσπνοια. GALENVS Comment. ad Aphor. 16. Libr. 6. Hepati affecto supervenit singultus, ventriculo affecto tussis & difficilis spiratio. Τὰ πάντα, συμπαθῆντα ἀλλήλοις, ἢ τῷ γειτνιαῖν, ἢ τῷ κοινωνίαν ἔχειν μεγάλην κατὰ τὰ ἀγγεῖα καὶ νεῦρα, πάσχει. GALEN. Comm. 2. in Progn. Hippocr. Omnia inter se consentiunt, aut eo, quod prope accumbant, aut eo, quod communicationem habeant magnam, per vasa & nervos, hinc patiantur. Τῷ δὲ σώματι τὰ μέλεα ἕκαστα, τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ, ὅποταν ἐνθα καὶ ἐνθα ὀρμήσει, νῆσον παραυτίκα ποιεῖ, ἢ κοιλίῃ τῇ κεφαλῇ. HIPPOCR. de loc. in homine. Corporis autem membra singula, alterum alteri, dum huc vel illuc morbus fertur, ægritudinem statim communicant, ventriculus capiti. Mitleydenheit eines Theils mit dem andern, wegen dererselben Nachbarschaft und Gemeinschaft derer Nerven. Abinde morbi quidam sunt sympathetici, qui differunt ab idiopathicis Διορισόμενα τὰ κατὰ συμπάθειαν ἑτέρας μορῆς γινόμενα πάθη, τῶν κατὰ ἰδιοπάθειαν. GALEN. de locis affect. Distinguemus, qui per consensum cum alia parte fiunt, morbos, ab illis, qui ex substantia ejus fiunt.

ΣΥΜΠΤΩΜΑ, ἐστὶ πάθος ἐπιγέννημα. Symptoma est accessio affectus. GALENVS in Def. med. Νόσημα ἐστὶ διάθεσις σώματι ἐνεργείας τινὸς ἐμποδιστικῆ πρώτως ὅσα τοίνυν αὐτῆς προηγῆνται διαθέσεις, ἔπω νοσήματα; εἰ συμπύπτειεν δὲ τινες αὐταῖς ἑτέρας διαθέσεις, οἷον σκιά τινες παρακολυθῶσαι, καὶ ταύτας ἔνοσήματα καλέσωμεν, ἀλλὰ συμπτώματα. Morbus est affectus corporis, actionem aliquam impediens primario. Quotquot igitur affectus hinc præcedunt, ii morbi non sunt. Quodsi alii cum iis affectus incidunt, qui ipsos, veluti

umbrae, sequantur, nec hos, morbos vocabimus, sed symptomata. GALEN. de sympt. diff. c. 1. Ἀπασα διάθεσις σώματος, ἐξισαμένη τῷ κατὰ φύσιν ἢ τοι νόσημα ἐστίν, ἢ αἰτία νοσήματ[⊙], ἢ σύμπτωμα νοσήματ[⊙], ὅπερ ἔνιοι τῶν ἰατρῶν ἐπιγεννημα καλεῖσιν· ἀλλὰ τὸτο μὲν ἔ πάνυ τι σὺνήθες ἐσι τοῖς ἔλλησι τῆνομα, σύμπτωμα δὲ καὶ πάθημα καὶ πάθ[⊙] ὀνομάζουσι σὺνήθως ἅπαντα τὰ τοιαῦτα. Omnis corporis affectus, qui a naturali statu recessit, vel morbus est, vel morbi causa, vel morbi symptoma, quod etiam epigenema quibusdam medicis nominare in usu est: verum non admodum id vocabulum usurpatum est, sed symptoma & pathema & pathos omnia id genus nominare solent, ibid. Συμπτώματα νοσημάτων ἔκγονα. GALEN. de caus. Sympt. Symptomata ex morbis nascentia. Τὸ νόσημα αἰτία τῷ συμπτωματ[⊙]. GALEN. de morb. different. 1. Morbus causa symptomatis. Zufälle, neue Evidenschafften, welche aus der Krankheit, als ihrer Ursache, fließen. Horum differentia varia est. 1) Sunt morbo consentanea vel peregre accedunt casu, & ex natura morbi haud sunt. Συμπτώματα μὴτ' ἴδια, συμπίπτοντα δὲ κατὰ τινὰ τύχην. GALEN. θεραπ. μεθόδ. α. Symptomata non propria sed ex aliquo casu. Συμπτώματα οἰκεῖά τε καὶ ἴδια καλεῖτω, τὰ δὲ μὴτ' οἰκεῖα μὴτ' ἴδια, συμπίπτοντα κατὰ τινὰ τύχην. GALEN. Meth. Med. L. 1. Symptomata vocentur illa, quæ domestica sunt & propria, quæ autem nec domestica sunt nec propria, sympiiptonta, accidentia casu aliquo. 2) Sunt vel salubria vel insalubria. Συμπτώματα χεῖσιμα, ἀχρησα. GAL. de opt. sect. Symptomata utilia & nocentia. Sunt vel acria & critica, circa dies judicatorios, dum causa

morborum funditus evertenda est, vel mitiora, post evacuationes criticas. Τὰ συμπτώματα μοχθηρὰ μείζονα δύναμιν ἔχει, ἐν κρίσιμοις ἡμέραις φαινόμενα. GAL. Comment. 4. in Hippocr. Libr. de diata acutor. Symptomata laboriosa majorem vim exercent, in diebus criticis comparentia. Εἰ μὲν γὰρ τὰ συμπτώματα πάντα ἠπιώτερα γίγνοιτο, καὶ παρέποιτο τῇ κρίσει, εὐφορία. AETIVS Tetrabibl. 1. Tract. 5. α. 5. Si Symptomata omnia mansuetiora fuerint, & crisin subsequantur, euphoria. Τὰ κρίσιμα συμπτώματα τῇ μὲν ἀκριβῶς πρώτη τῶν νοσημάτων ἀρχῇ συνεισβάλλειν ἔ πέφυκε, ταῖς δ' ἄλλαις δύο πέφυκε, ταῖς ἀναβάσεσι καὶ ἀκμαῖς τῶν νοσημάτων. GAL. Comm. 1. in Aphor. Hipp. Symptomata critica primæ accurate morborum invasioni coincidere non solent, sed reliquis duobus morbi temporibus solent, & incrementis & statibus. Symptomata valent uti signa. Si exacerbantur, aliquantulum post principia, indicant proximam crisin. Τὰ κρίσιμα σημεῖα συμπτώματά ἐσι τῷ γενεῖ δηλῆντα τὰς ἐσομένας ἐκκρίσεις ἢ ἀποσάσεις. GAL. Comm. 3. in Prognost. Hipp. Quæ crisin futuram indicant signa, symptomata, quoad genus, sunt, & futuras evacuationes vel materiæ ad partem aliquam secessus, notant. Omnem symptomatum differentiam collegit GALENVS: Συμπτώματά τε καὶ σημεῖα, τὰ μὲν ἐσι παθογνωμονικά, τὰ δὲ συνεδρεύοντα, τὰ δὲ κρίσιμα, τὰ δὲ πέψεως, ἐνια δὲ ἀπεψίας, καὶ τὰ μὲν σωτηρίας, ἀλλὰ δὲ ἐλέθρου δηλωτικά, τὰ μὲν ἐν παθογνωμονικά συνεισβάλλει τῷ νοσήματι, τὰ δὲ συνεδρεύοντα, ποτὲ μὲν συνεισβάλλει, ποτὲ δ' ἐπιγίνεται, ἔ γὰρ ἀχώριστα ἐσι τῷ νοσήματ[⊙] ἐδὲ τὴν ἔσταν αὐτῶν σὺνίσησιν. GALEN. Comm. 1. in Aphor.

Aphor. Hipp. Symptomata & signa, alia quidem a morbo sunt inseparabilia, alia eidem superveniunt, quædam morbo solvendo sunt idonea, quædam, dum materia morbi coquitur, fiunt, quædam propter coctionis defectum adsunt, quædam salutem, quædam interitum significant: Ea, quæ a morbo sunt inseparabilia, simul cum morbo accedunt, supervenientia autem, aliquando simul sunt, aliquando superveniunt, non enim sunt inseparabilia nec essentiam eorum constituunt.

ΣΥΜΠΤΩΣΙΣ, Vasorum subsidentia & contractio ab effluxu liquidorum. Όταν κενὰ τὰ ἀγγεῖα συμβαίνει γίνεσθαι, κατὰ πάσας τὰς κενώσεις. Quando vacua contingit fieri vasa post quasvis evacuationes. Exponente GALENO ad Hippocr. Libr. 1. Aphor. 2. ubi κενεαγγεία vacuitas vasorum legitur. Zusammenfall derer Gefässe, wegen Mangel derer Säfte.

ΣΥΜΦΥΣΙΣ, Coalitus, ἀπὸ τῆς συμφύσεως. A concretione: Όταν διακοπέντ' ὁ σῶματ' τὰ χεῖλη ἀνακολληθῆν. GALENVS ad Hippocr. Aph. 19. & 24. Libr. 6. Quando corporis cujusdam divisi labra conglutinantur. Denotat etiam vox generalem notionem morborum, quorum forma in coalitu partium præternaturali consistit. Das Zusammenwachsen derer von Natur getheilten Gliedmassen. Νοσήματα συμφύσει τινί. GALEN. de differ. morb. Morbi ex concretione aliqua. Ἐλκωθεῖσις τῆς ἔνδον ἐπιφανείας κάπειτα ξυμφύντων ἀλλήλοις τῶν ἠλκωμένων, ἢ διαφορὰ γίνεται τῆς κατὰ φύσιν διαπλάσεως. GALENVS de Caus. morb. Erosia interna superficie, deinde coalescentibus invicem erosif, corruptio fit naturalis constitutionis.

ΣΥΝΟΛΚΗ κατὰ τὰς γαστροκνημίας, Spasmus furarum, contractio furarum. GALEN. Introduct. seu Medicus.

ΣΥΝΤΑΣΙΣ ὑποχονδρίων, HIPPOCR. Coac. Prænot. Tensiones hypochondriorum. Hypochondrischer Krampf im Unterleibe.

ΣΥΝΤΗΕΙΣ, Colliquatio omnis a fluxionibus auctis, speciatim illa alvi. Σύντηξις ὅταν ἐκκρίνεται τι διὰ γαστρός ἢ ἐκ τῶν ἐδηδεσμένων καὶ πεπινομένων ἀλλ' ἐκ τῆς σῶματ' εἰς αὐτὴν καταρρέουσιν χυμῶν, τότε ἢ πιμελώδης σαρξ καὶ νεοπαγῆς ὑπὸ πυρετῆ διακαῆς ἀναλύεται καὶ τήκεται. PAVL. AEG. L. II. μ. Colliquatio, quando per alvum excernitur, non id, quod ex natura edulium ac potulentorum est, sed, quod pars est corporis ejusque humor defluens. Tunc pinguis & recens enutrita caro ab ardente febre solvitur & funditur. Ita etiam accipit GALENVS: ὁ κατ' ἡμᾶς γεόμενος ἔστι ὁ μακρότατος λοιμὸς τῶν διὰ τῆς κοιλίης κενεμένων σχεδὸν ἅπαντας καθεῖλειν ἢν δὲ σύντηξις. GALENVS Comm. in Libr. 3. Epid. Quæ nostris temporibus grassata est pestis illa magna, omnes illos fere, qui alvo purgabantur, sustulit, erat enim colliquatio. Schmelzender, auszehrender, häufiger Stuhlgang.

ΣΥΝΤΟΝΙΗ, Robur vasorum. Quod disertis verbis innuitur a GALENO Comm. in Libr. Hippocr. de ratione victus acutorum. Συντονίη κατὰ τὰς φλέβας δι' ἣν κωλύεται εἶν. Firmitas venarum, (venas autem pro arteriis capi GALENVS passim monet) per quam fluxiones impediuntur. Das Unvermögen derer Blut-Gefässe ihre Säfte zu treiben.

ΣΥΡΙΓΓΟΥΤΣΘΑΙ, In fistulam, id est ulcus cavum & callosum converti, HIPPOCR.

ΡΟGR. Lib. de Fistulis: συριγγῶσαι καὶ ἰχωρέειν, conjungitur, in fistulam excavari & ichorem fundere. Ἡ σύριγγὸς κόλπος ἐστὶ τετυλωμένος, ἐξ ἀποσημάτων τὰ πολλὰ συνιστάμενος, ἐκ μεταφορᾶς τῶν καλαμίνων συριγγῶν ὠνομασμένος. Fistula, finis est callosus, qui magna parte ex abscessibus nascens, ducta ab arundineis fistulis translatione, appellatur. PAVL. AEG. Lib. 4. cap. 49. Idem Lib. 6. cap. 77. Ἡ τοίνυν σύριγγὸς κόλπος ἐστὶ τετυλωμένος ποσῶς ἀνώδυνος, ἐν τοῖς πλείστοις τῶν μορίων συνιστάμενος. γίνεται δὲ τὰ πολλὰ ἐξ ἀποσημάτων μὴ καλῶς θεραπευθέντων. Itaque fistula finis est callosus obductus aliquatenus, indolens, in pluribus nascens particulis, magna vero parte ex abscessibus oritur parum dextre curatis. Ein Fistul = Schaden. Siehe Κόλπος, Ulcerum sinuosorum est, callo intus obduci: ὁ δὲ τύλος νασή τις ἐστὶν καὶ λευκὴ καὶ ἀνικμὸς σὰρξ διὸ καὶ ἀνώδυνος, μήτε φλεβὸς μήτε νεῦρον διατείνοντος εἰς αὐτήν, καὶ ποτὲ μὲν ξηρὸς ὁ κόλπος ποτὲ δὲ καθυγραϊνόμενος, τὸ δὲ ὑγρὸν ὅτε ἀδιαλείπτως φέρεται, ὅτε δὲ καὶ ἐνδίδωσι κατὰ τινὰς καιρὸς, ἀποφραττομένῃ τῇ σομίῃ, καὶ αὐτῆς ἀνασομωμένῃ; καὶ ποτὲ μὲν εἰς ὄσθιν αἱ σύριγγες ἀποπερατῶνται, ποτὲ δὲ εἰς νεῦρον ἢ αλλότι τῶν κυρίων, ἢ εὐθυτενεῖς ἔσσι ἢ σκολιαί, καὶ ἢ μονόσομοι ἢ πολύσομοι. PAVLVS AEGIN. Lib. 6. οζ. Callus autem fatua quaedam alba sanguinisque expers caro est propterea & sensu destituitur, cum nec nervus nec vas sanguifluum illi insit: aliquando ficcus finis est, aliquando humidus, mox perpetuo aliquis exinde fluit humor, mox per intervalla remittit, ore ejus mox clauso, mox iterum aperto; aliquando in os fistulae desinunt, aliquando in tendines aut

aliquam aliam principalium partium, mox rectae sunt, mox curvae, mox uno ore, mox plurimis patent. Αἱ ἐν ἔδρῃ σύριγγες, ani fistulae, τὰς κατὰ τὴν ἔδραν σημειωτέον σύριγγας; τὰς μὲν κρυπτάς ἐκ τῆ μη φαινομένῃ σομίῃ πόνον αὐτοῖς γενέσθαι καὶ ὑγρασίαν πυώδη διὰ τῆς ἔδρας προχεῖσθαι; τοῖς πλείστοις δὲ καὶ ἀποσημάτων σημεῖα φθάνει προηγησάμενα. Τὰς δὲ φανεράς ἐκ τῆς τῆ κοπαρῆς ἢ τῆς τριχὸς τῆς χοιρεῖας κατέσσεως, κενεμβατῆ γὰρ πρὸς τὸ βάθος, καὶ τῶν λιχανῶν δακτύλων παραπεμφθέντι κατὰ τὴν ἔδραν ὑποπίπτει, συντετραμμένης δηλονότι τῆς σύριγγος ἐπὶ τὰ ἔντος. Τὰς δὲ σκολιαῖς καὶ λαβυρινθώδεις, ἐκ τῆ το μὲν ὄργανον ἐπὶ ὀλίγον χωρεῖν τὸ δὲ πύον πρὸς τὴν ἀναλογίαν πολὺ φέρεσθαι, τὰς δὲ πλησίον τῆ ἐντέρας γινώσκουμεν ἐκ τῆ ποτὲ καὶ ἐλμίνθια καὶ κόπρον διὰ τῆ σομίῃ φέρεσθαι: Ἀθέραπευτός ἐστι σύριγγὸς ἢ τράχηλον συντρήσασα τῆς κύσεως, ἢ πρὸς τὸ ἀρθρον ἴσση μηρῶ, ἢ πρὸς αὐτὸ τὸ ἀπευδυσμένον χωρήσασα, δυσίατος δὲ καὶ ἢ ἀσομοτος καὶ κρυπτὴ καὶ εἰς ὄσθιν λήγασα καὶ πολυχιδῆς; αἱ δὲ λοιπαὶ τῆ σπιπᾶν εὐίατοι. PAVLVS AEGINETA Lib. 6. οη. Indicandum, quibus signis cognosci debeat fistula ani: Absconditas suspicamur, si, non apparente ostio, dolor tamen est, & purulentus humor ano effunditur; plurimis signa abscessus adsunt. Manifestas fistulas exinde scimus, ex immisione stili aut setae hystricis, libere enim procedit adusque fundum, & indice in anum demisso, offenditur, fistula intestinum perforante. Sed curvas & labyrinthiformes, exinde discimus, si instrumentum parum demergatur pro ratione autem multum puris effluat. Eas, quae prope ad intestinum sunt cogno-

gnosimus, si vermes vel faeces per earum os exeant. Incurabilis est fistula vesicae collum perforans, aut ea, quae prope ad articulum est femoris, ad ipsum rectum intestinum procedens; incurabilis etiam est nullo ostio gaudens & occulta, & ad os desinens, multifidae reliquae plerumque curantur.

ΣΦΑΚΕΛΟΣ, σφακελισμός. Corruptio putrida partis cujusvis. Interdum ossis cariem vox designat. Κίνδυνος σφακελίσει τὸ ὀστέον. Periculum ne os corrumpatur. HIPPOCRAT. de fracturis Libro, & Libro de arte σφακελισμοὶ ὀστέων, Sphaceli ossium: Adeoque idem est quod caries ossium, si ossa, uti CELSVS loqui amat cap. 9. Lib. 8. vitiantur. Cujus corruptelae ossium gradus habentur varii. Ἡ ἀνωθεν μοῖρα τῆ ὀστέου μένη σφακελίζει, superior ossis pars sola corrumpitur, HIPPOCR. Lib. de capitis vulneribus, & ibidem τὸ ὀστέον σφακελίζειν ἀρχεται, os incipit corrumpi. Sed ἐπισφακελίσιες τῶν ὀστέων Lib. de fractura, totius ossis vitium indicare videntur. Sed latiore significato sphacelus est φθορὰ πᾶσα κατ' ὄν ἂν γένηται τρόπον, omnis corruptio partium, quocumque modo fiat: GALEN. in exegefi vocum Hippocratis & Comment. in Lib. de fracturis Hippocratis, τὴν ὅλην τῆς ὀστέου ἐκάστη μορῆς φθορὰν ἰνομάζουσιν οἱ παλαιοὶ σφακέλον, totam unius cujusvis partis corruptelam sphacelum antiqui appellant. Sphaceli mollium synonyma apud Hippocratem sunt σαρκὸς σαπρῆ μυδῶσα, σηπομένη. Caro putrida, marcida, corrupta. Alle Fäulnis des Körpers, sonderlich der kalte Brand. Die Fäulnis derer Knochen wird ebenfalls mit diesem Nahmen bezeichnet.

Hebenstr. Griech. L. Deutsch. Wörterb.

ΣΦΗΝΩΣΘΑΙ, Cunei more defigi, usurpatur vox de humoribus impactis, & in minimo quovis capillari vase haerentibus. Verstopft seyn, unbewegliche Säfte haben. Ἴδι' ἰσχυρῶς οἱ χυμοὶ σφηνωθεῖεν, ὡς μοχλεῖας δεῖσθαι σφοδρότερας, ἐκτείνεσθαι μὲν ἀνάγκη τῶν τοιούτων πυρετῶν. GALEN. Meth. Med. L. 9. Si fortiter succi incuneati fuerint, ut vecte indigeant efficaciore, extendi quidem necesse has febres. Σφηνωθεῖσθαι κατὰ τινὰς τῶν σενοχάρων ὁδῶν. GALEN. Comm. 2. in Progn. Hipp. Incuneari juxta quasdam angustiorum viarum. Ἴσχυρῶς γλίσχρον ἐμπλάττεται δυσκολύτως τοῖς μορίοις. GALEN. Comm. 2. in Progn. Hipp. Firmiter viscidum infigitur, difficulter resolvendum, partibus.

ΣΦΥΓΜΟΣ, Pulsus. Motus cordis & arteriarum, vitæ causa & illius, tam sanæ, quam morbidæ, signum. Speciatim pulsus morborum, eorundemque varii status, ac roboris vitæ signum est. Μὴ πᾶσαν ἀρτηριῶν κίνησιν ἀλλ' ἦτοι τὴν μεγάλην καὶ σφοδρὰν ἢ τὴν αἰσθητικὴν αὐτῶ τῶ κάμνοντι προσαγορεύεσθαι δεῖ σφυγμὸν. GALENVS Lib. 1. de differentiis pulsuum, & alibi, ἢ τῆς καρδίας καὶ τῶν ἀρτηριῶν κίνησις αὐτῶ τῶ κάμνοντι αἰσθητικὴ σφυγμὸς λέγεται. Non omnem arteriarum motum, sed sive magnum & vehementem, sive ipsi ægroto perceptibilem, pulsuum vocari oportet. Cordis & arteriarum motus ipsi ægro perceptibilis, proprie pulsus est. Si ita vehemens pulsus est, ut & ægroto ipsi sit perceptibilis & ab adsidentibus percipiatur, palpitationis est: Παλμὸς αἰσθητὴ κίνησις ἐνίοτε μὲν αὐτῶ τῶ πάσχοντι μόνω, ἐνίοτε δὲ καὶ τοῖς ἔξωθεν: Perceptibilis motus aliquando ipsi patienti soli, aliquando & ad-

Gg

stan-

stantibus. GAL. Comm. 1. in Prognost. Hippocr. Percipiunt enim ipsi ægri cordis, & magnæ ad dorsum arteriæ pulsus, in febribus acutis maxime inflammatoriis, ἐν ταῖς μεγάλας φλεγμοναῖς ἢ καὶ τῆς κατὰ ῥάχιν ἀρτηρίας τῆς μεγάλης κίνησις αἰσθητὴ, τῶ κάμνοντι. In magnis inflammationibus ipsius magnæ ad dorsum arteriæ motus ægro perceptibilis: Ἦκεσαν δὲ καὶ κῆτινες, ἀντὶ τῶν σφυγμῶν, παλμὸν εἰρεῖσθα. Satius autem esse putant quidam, pro pulsibus palpitationem dici. GAL. ibid. & Comment. 3. in Prorrh. Quamvis autem Hippocrates de pulsu venarum passim commemorat ἢ φλέψ ἢ ἐν τῶ ἀγκῶνι, σφύζει, vena ad ulnam pulsatur. Lib. 2. Epid. αἱ φλέβες σφύζουσιν ἐν τῆσι χερσίν. ibid. venæ in manibus pulsant: Tamen aliter quam de arteriis capi hoc minime debet. Φλέβας μὲν γὰρ καὶ τὰς ἀρτηρίας ἐκάλεον οἱ παλαιοί, venas enim & arterias appellabant veteres: GALEN. Comm. in Lib. 2. Epid. Sunt autem pulsum differentiarum variarum, quædam etiam ad nauseam descriptæ, nec distinctu omnino faciles. Σφυγμοὶ πυκνότατοι καὶ μέγιστοι, pulsus frequentissimi & maximi, ἐν τοῖσι ὀξύτατοις τῶν πυρετῶν in acutissimis febribus HIPPOCR. Epid. Lib. 4. Σφυγμοὶ τρομάδες καὶ ναθεοί, pulsus tremuli & tardi Lib. 4. Epid. in febribus inflammatoriis & gravissimis. Σφυγμὸς ταχύς, velox, qui pauco tempore pluribus ictibus subsultat intervallo inter systolen & diastolen arteriæ minimo. Σφυγμὸς βραδύς, pulsus tardus, propterea non laudandus, si illi adest vel inæqualitas, vel debilitas. Σφυγμὸς μέγας, pulsus magnus, dum arteria pleno alveo elevatur, qui est μαλακός, mollis, subter repente & blando

veluti motu, σφοδρὸς, rudi & verberante contactu, qui & πλήρης plenus, aut σκληρὸς ille est, qui veluti arietat & subito resilit. Σφυγμὸς ἀραιός, rarus pulsus naturali similis, cum aliqua tamen magnitudine. Σφυγμὸς ἀμυδρὸς, μικρὸς, pulsus obscurus, parvus, cujus perceptio est ὀλιγοσφυξία, pulsus parvitas. Hi omnes numeris æqualibus feriunt, suntque τεταγμένοι, ordinati. Ast ἀτακτοὶ seu ἀνώμαλοι sunt reliqui: Et quidem ἀναλείπων varians, quando pluribus magnis aliquot minores intercurrunt. Παρεμπύπτων, supernumerarius, si aliquando duo vel plures celeres sunt, reliquis magnis & ordinatis. Ἀνισοταχύς, inæqualiter celer: Ἀνισοσφοδρὸς, inqualiter vehemens. Ἀνακόπτων, intercisis, ubi aliquot pulsus deficiunt. Σφυγμὸς παλινδρομῶν, pulsus revertens, qui, ubi emanasse visus est, ad pristinum vigorem revertitur. Sæpe omnes eludit numeros. Μείζους, sensim decrescens, donec abolitus sit penitus, certe ad sensum, si revertitur, dicitur μείζους παλινδρομῶν, ad se revertens, κοματώδεις, undosus, si non ubique, sed in ramis majoribus arteria pulsatur, dum in extremis vix capitur. Σκωληκίζων, vermicularis, repens. Μυρμηκίζων, formicans, extremus ille minimus est, qui a convulsa arteria fit. Denotat pulsus determinatam vim cordis. Σφυγμὸς ἐστὶ κίνησις ἀρτηριῶν καὶ τῆς κατὰ τὴν καρδίαν ἀρτηριώδους κοιλίας. σφυγμὸς ἐστὶ ἀρτηριῶν καὶ τῆς καρδίας ἀρτηριώδους μέγας διαστολή καὶ συστολή. GALEN. de differ. puls. Lib. 4. Pulsus est motus arteriarum & arteriosæ cordis ventriculi. Pulsus est arteriarum & arteriosæ cordis partis, diastole & systole. In numerandis pulsibus temporis illius habenda est ratio, quod duabus arteriæ

arteriæ expansionibus intercedit. Ὁ μεταξὺ δύο πληγῶν χρόνος ἐν ᾧ διασέλλεται ἡ ἀρτηρία καὶ συσέλλεται. GALEN. de Puls. ad introducendos: Quod duobus ictibus intercedit, tempus, in quo diducitur arteria, iterumque contrahitur. Διαστολὰς τῶν σφυγμῶν τὰς τῆς σώματος τῆς ἀρτηρίας ἐπὶ τὰ ἐξωκινήσεις φασὶν οἱ ἰατροὶ, ταῖς δ' ἐπὶ τ' ἀναντία ῥοπαῖς αἷς δὴ συστολὰς καλεῖται ἐκκρίνεται πᾶν ὅ, τι θερμὸν λιγνυῶδες καὶ ἀχρηστον τῷ ζωτικῷ συμφέρεται πνεύματι ACT. II. 18. Expansiones pulsuum appellamus corporis arterioῦ extorsum factum motum, dum, contrario motu, qui est systole, omne quidquid arteriis inest promovetur, idque, quod sanitati noxium foret, ejicitur. Pulsus viscerum statum denotant. Ἀμεινοὶ σφυγμῶν οἱ σφοδρότεροι, οἱ τῶν δακτύλων πιεζόντων ἀντιβαίνουσι τε καὶ ἀντικρέουσι, τῆς κατ' αὐτῆς ἢ μᾶλλον τῆς καρδίας καὶ τῆς ζωτικῆς τόνου πρὸ τέτων παραδηλῶντες δύναμιν τέναντιον δὲ οἱ ἀμυδροὶ σημαίνουσι ἡτονικὸτος τῆς ζωτικῆς τόνου σύμβολα: Ἀνώμαλοι ἐπὶ πλήθει βαρύνουσι γίνονται καὶ καιρίων μορίων ἐμφραξίαι. χείρες δὲ οἱ διαλείποντες καὶ μάλισα, ἢν πλείω χρόνον μίαις κινήσεως ἢ ἡρεμίας ἢ, ἀπαγορεύειν ἤδη τὴν καρδίαν σημαίνουσι τῆς κατ' αὐτὴν κινήσεως ἢ τῶν διὰ πλήθη ἐκκινήσαντα χυμῶν ἢ δὲ, ὅσον ἔπω, ἐσομένην νέκρωσιν: σκληροὶ δὲ σφυγμοὶ αἰεὶ μὲν κωλύουσι τὴν κατὰ τὴν ἐκτὸς αὐτῶν κίνησιν μεγέθους ἢτοι δὲ διὰ ξηρότητα ἢ ψύξιν ἢ φλεγμονὴν καὶ μάλισα νευρωδῶν μορίων γίνονται. ACT. II. 18. Præstantiores pulsus sunt magni, qui admotis resistunt digitis, & in contrarium agunt, & quam ipsi habent, aut potius, quæ cordis est & toni vitalis, indicantes virtutem. In contrarium debiles sunt imbecillis maxime toni vitalis indicia. Anomali a

pondere movendorum liquidorum & partium infarctu fiunt, pejores sunt intermittentes, maxime, si per longum tempus ex pulsibus unus deficiat, indicant enim jam cor deficere in suo motu, seu mole humorum prostratum, vel quæcunque fuerit, putrilagine oppressum. Duri autem pulsus illi sunt, qui in magnitudinem extolli nequeunt propter siccitatem, frigus, inflammationem, maxime nervosarum partium. Mollities & durities pulsus ad arteriæ tunicas refertur. Τῆς τῶν ἀρτηριῶν χιτῶνος σκληρότης καὶ μαλακότης. GALEN. de causis puls. Lib. 1. Arteriarum tunicae durities & mollities. Pulsus est intensior cordis motus, a facta sibi resistantia ortus, movendi subigendique humoris cujusdam gratia, hinc in augmentis febrium inque paroxysmorum summo statu, sunt vegetiores, cum sudoribus vel somno quiescunt. Ὁ σφυγμὸς πάμπολυ ἀδρῶνεται κατὰ τὰς σήψεις τῶν χυμῶν, ἐφ' αἷς ἀνάγκη πυρετὸς ἀνάπτεισθαι; ἀνάλογον δὲ καὶ κατὰ τὴν πυρετὸς, ἐν μὲν ταῖς ἐπισημασίαις πλέον, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις καιροῖς ἥττον, καὶ πλέον μὲν ἐπὶ τοῖς παρῆσι καὶ γλισχροῖς χυμοῖς, οἷοίπερ οἱ φλεγματώδεις εἰσὶ καὶ ἐς ὀνομάζεσσι ὤμας. GAL. de Prognosi pulsuum Lib. 2. Pulsus sæpe frequentior fit prope ad humorum putredines, a quibus, necessitas est, febres excitari; convenit etiam intra febres, in paroxysmis quidem plus, in reliquis autem temporibus minus, & plus quidem in crassis tenacibusque humoribus, quales pituitosi sunt, & quos crudos appellant. Ἡ ἐξαιφνίδιος τῆς σφυγμῆς μεταβολὴ παροξυσμὸν ἀγγέλλει. GAL. de Prognosi pulsuum Lib. 4. Subitanea pulsus mutatio exacerbationem nuntiatur. Σφυγμὸς κατ' ἀρχαίς τῶν ἐπισημασιῶν

μασιῶν σφοδρότερος. GALEN. de typis Libr. Pulsus ad principia paroxysmorum intensior. Θέρμης ἐπιδέσης καὶ ἀλλοιωσάσης τὴν καρδίαν, μείζες οἱ σφυγμοὶ καὶ καθ' αὐτὰς συμμετρίᾳ φαίνονται ἐπι πλεόν δ' ἐπιταθείσης, καὶ τάχος προσκτώνται. ACT. II. 1. e. Calore aucto & cor mutante, elatiores pulsus, attamen in illis æquales numeri apparent, magis autem evecti, si celeritatem insuper nanciscuntur. Ἐν καυσώδεσι πυρετοῖς πλείστον μὲν καὶ τάχισον καὶ πυκνότατον ἀναπνέουσι, μέγιστος δ' ἔχουσι καὶ ταχίστος καὶ πυκνοτάτος τὰς σφυγμῶν. GALEN. de usu pulsuum. In febribus cavfodeis, plus celeriusque & frequentius ægri respirant, maximos autem habent & celerissimos & frequentissimos pulsus. Ἡ κυματώδης ὁ σφυγμὸς γίνοιτο καὶ μαλακὸς ἐπισήμως ἔτι μᾶλλον ἐλπίζειν ἰδρωῶτας, GAL. περὶ κρίσεων. Undofus pulsus & mollis manifeste si fit, sperare licet sudores. Ἐὶ δὲ καὶ κυματώδης ὁ σφυγμὸς γίνοιτο καὶ μαλακὸς ἐπισήμως, ἔτι μᾶλλον ἐλπίζειν ἰδρωῶτας. GALEN. de crisib. Lib. 3. Si autem undofus pulsus fiat & notabiliter mollis, tunc plus sperare oportet sudores. οἱ ὕπνοι τρέψουσι τὰς σφυγμῶν. GALEN. de caus. puls. Libr. 3. Somni mutant pulsus. Ordinati pulsus bonitatem causæ, inordinati pravitatem, indicant. Σφυγμικὴ δύναμις ἐξέρωμένη. GALEN. de Meth. med. Libr. 11. Vis pulsatrix valens. Ἐυταξία τῶν σφυγμῶν. AETIVS Tetrabibl. Tr. 6. c. 4. Legitimus pulsuum ordo. Ἀνώμαλ⊕ δὲ ὁ σφυγμὸς ἐπὶ τῶν πλείστων γίνεται, καὶ μάλιστα, ἐπειδὴν ἀγωνιστικὸν τὶ καὶ περικινδυνευτικὸν ἔχουσιν: GALEN. περὶ κρίσεων γ. Anomali fiunt pulsus ut plurimum, si quid contentiosi & periculosi subest. Σφοδρότεροις μὲν αἰεὶ καὶ μᾶλλον ὁ σφυγμὸς εὐτακτότερος καὶ ὁμαλώτερος ἐπὶ χρεῖσσι

γίνεται παρακμαῖς, ἀμυδρότερος δὲ καὶ ἀτακτότερος καὶ ἀνώμαλ⊕ ἐν ταῖς ὀλεθρίοις παρακμαῖς, GALEN. περὶ κρίσεων γ. Major semper majorque pulsus est bene ordinatus & æqualior fit, si morbi decrescunt cum commodo, sed, si debilior fit & inordinatus in decremento, perniciosum illud est. Die Betrachtung des Pulses ist eine Untersuchung derer zureichenden oder mangelnden Lebenskräfte, nach welchen zu hoffen steht, es werde das Herz zureichend seyn oder nicht, die Krankheits-Ursachen zu ändern, oder auszuführen.

ΣΩΜΑ, Corpus humanum veluti est objectum medicinæ, ejusque status varius. Τῶν σωμάτων τινὰ τὰ δ' ὑγιεινὰ καὶ τὰ νοσώδη καὶ τὰ ἐδέτερα τετύχηκεν ὄντα. GALEN. de arte medica. Corporum quædam illa quidem sana hæc autem morbida, alia neutra ut sint, factum est. Constitutio corporum in morbis. Κατάστασις τῆς σώματ⊕ μία μὲν τῆς ὑγιεινῆς, ἑτέρα δὲ τῆς ἐν ἀρχῇ τῆς νοσήματ⊕ ἀρχῆς τῆς ἀκμῆς, εἴτ' ἄλλη ἀρχὴ τῆς παντελῆς λύσεως, καὶ μετ' αὐτὴν τῆς ἀναλήψεως, ἀρχὴ τῆς καθ' ἕξιν ὑγείας. GALEN. in Hippocr. de diæta acutor. Comm. 2. Status corporis, unus quidem sanitatis, alter principii morbi ad usque statum ejus, hinc alius usque ad plenariam morbi solutionem, & post illum, refectiois status usque ad stabilem sanitatem. Ἀπασα διάθεσις σώματ⊕ ἐξιταμένη τῆς κατὰ φύσιν, ἢ τοῦ νόσημά ἐστι ἢ αἰτία νοσήματ⊕, ἢ σύμπτωμα νοσήματ⊕. GALEN. de sympt. differ. Lib. 2. Omnis dispositio corporis, ab eo, quod secundum naturam est, discedens, aut morbus est, aut causa morbi, aut symptoma morbi. Der Zustand des menschlichen Körpers in seinem gesunden und kranklichen Leben.

ΣΩΖΟΜΕΝΟΙ, Convalescentes, qui in declinationibus morborum versantur. Το μὲν τῆς πέψεως ἐνδύς ἐν ἀρχῇ φαινόμενον ἐν τάχει, σωθήσεσθαι τὸν ἀνθρώπον δηλοῖ. GALEN. περὶ κρίσεων α. Illud, quod coctione cito appareat, celeriter salvum fore hominem, indicat. ὁ σωζόμενος ἅπαντα διέξεισι τῆς νόσος τὸς καθ' ὅλας καιρὸς, ἀρχὴν καὶ ἀνάβασιν καὶ ἀκμὴν καὶ παρακμὴν. GALEN. de crisib. Libr. 3. Convalescens omnia transfit morbi communia tempora, principium, augmentum, statum, decrementum. Ὁ τέταρτος τῆς παρακμῆς καιρὸς, ὅταν γε μέλλωσιν οἱ κάμνοντες σώζεσθαι. GALEN. de crisib. Lib. 3. Quartum decrementi tempus, dum in eo sunt ægri, ut convalescant. Nec tamen semper segura sunt decrescendum morborum tempora, siquidem ob μετάπτωσιν & conversionem in novos morbos, tunc etiam periclitari æger potest.

T.

ΤΑΡΑΞΙΣ ΟΦΘΑΛΜΟΥ, Τάραξις (ὀφθαλμῶ) ἐστὶν, ὅταν ἐκ θλίψεως, ἢ τριψέως, ἢ ὀμίλιας καπνῶ καὶ τινὸς λυπῆντος τοιάυτε ἀνατεθολωμένος φαίνεται. Est autem perturbatio, (quam τάραξιν vocant Græci) cum oculus ex compressione, aut attritu, contactu fumi, vel id genus alio offendente conturbatus, conspicitur. ACT. L. 2. περὶ διαγν. παθ. Eine fleine flache Entzündung des Auges. Τάραξις. Levior ophthalmiæ gradus, ὅταν ὁ ὀφθαλμὸς ἐπιπολαίως καὶ μετρίως ἐπὶ τὸ ἐρυθρότερον κατασῆ. Quando oculus superficialiter & modeste ad ruborem inclinat. Autor definitionum GALEN. Τάραξις ὑγρότης ἐστὶν ὀφθαλμῶ καὶ θερμότης σὺν ἐρεῦθει παρὰ τὸ κατὰ φύσιν ὑπὸ τινος ἔξωθεν αἰτίας γενομένη οἷον ἡλίου, κάπνου, κοινορτῆ. PAUL. AEGINETA Libr. 3. αβ. Τάραξις humiditas est oculi & calor cum

rubore præter naturam, a causa externa facta, qualis est sol, fumus, pulvis. Eine flache Entzündung des Auges von äußerlichen Ursachen, als Sonnen-Hitze, Rauch, Staub.

ΤΑΡΑΧΗ, Perturbatio critica, motus criticus. Ἐπειδὴν ἡ φύσις ἐπείγεται πρὸς ἐκκρίσιν, ἀξιολόγος, ἐν τῷ σώματι γίνεται ταραχή. GALEN. Comm. 3. in Hippocr. de diæta acutor. Si natura excitatur ad evacuationem, notatu digna in corpore fit perturbatio. Ἡ κίνησις ἅπασα συμφύτη δυνάμεως ἐστὶν, ἢ ὀνομάζειν εἶδος ἡμῶν ἐκκριτικὴν τε καὶ ἀποκριτικὴν. GALEN. de caus. sympt. L. 1. Motus omnis connatae virtutis res est, quam nominare consuetudo nobis excretoriam & secretoriam. προηγεμένην ἁπασῶν τῶν ὀξυρόπων ἀλλοιώσεων ταραχὴν ὀνομάζειν ἐθέλοι τις. GAL. περὶ κρίσ. β. Præcedentem omnes subitaneas mutationes perturbationem appellare quis possit. Μελλέσης παρεῖναι τῆς κρίσεως, προηγείται ἢ σμικρὰ ταραχὴ κατὰ τὸ τῆ κάμνοντος σώμα. καὶ μάλιστα κατὰ τὴν τῆ προκριτικῆ παροξυσμῆ νύκτα. AETIVS Tetrabibl. I. Tr. 5. Crisi apparitura, præcedit non parva perturbatio in ægroti corpore, maxime in ea nocte, quæ paroxysticam crisin præcedit. Σφόδρα καὶ ἀγωνιστικὴ κρίσις. GALEN. περὶ κρίσεων γ. vehemens & luctuosa crisis. Eine jede hefftige Bewegung der Natur in Krankheiten, durch welche das Böse von dem Guten absondert wird.

ΤΕΙΝΕΣΜΟΣ, ἐστὶ μὲν ὅτε τῆς δυσεντερίας προηγείται, πολλάκις δὲ καὶ αὐτὸς μόνος πρὸς ὀλίγον γένομενος ἀποπάυεται. ἐστὶ δὲ τὸ πάθ. προθυμία πρὸς ἐκκρίσιν ἀπαραίτητ. ἐδὲν ἐξάγασα πλὴν ὀλίγων αἱμωδῶν, ἢ καὶ μυξωδῶν, ἃ σχεδὸν τῆς ὅλης αἰτία καθέστηκε νόσος, οἰδηματώδης τε φλεγμονή, κατὰ τὸ ἀπευθυσμένον γενομένη,

ἐμφασιν αὐτοῖς ἐγκειμένης παρέχεται κί-
πρη, καὶ ἐπιζήτησιν ἀποκρίσεως. Tene-
simus interdum dysenteriam præcedit,
sæpe vero & ipse solus non diu durans,
desinit. Est autem affectus hic, conti-
nua & implacabilis desidendi cupiditas,
qua nihil præter modica cruenta, vel
mucosa, egeruntur: quæ totius prope
mali causa sunt: Factaque in recto intesti-
no inflammatio, mollem cedentemque
tumorem, quem oedema vocant, refe-
rens, hærentium illic excrementorum
suspicionem, & dejiciendi ea desiderium
movet. PAUL. AEGINETA Lib. 3. μα.
Est autem aliud lenius omnibus proximi-
s, de quibus supra dictum est, quod
τεινεσµὸν Græci vocant: Id neque acuti-
tis, neque longis morbis annumerari
debet, cum & facile tollatur, neque un-
quam per se jugulet. In hoc æque atque
in torminibus frequens desidendi cupi-
ditas est, atque dolor, ubi aliquid excer-
nitur. Descendunt autem pituitæ, mu-
cisque similia, interdum etiam leviter
subcruenta: Sed his interponuntur
nonnunquam ex cibo quoque recte
coacta. CELS. Lib. 4. cap. 18. Der
Stuhl Zwang.

ΤΕΡΗΔΩΝ, Proprie est σκώληξ ὀ-
κῶν ἐν ξύλῳ. HESYCHIUS vermis in li-
gno habitans: Per tropum dicitur ca-
ries in osse: HIPPOCR. Lib. 2. de mor-
bis. Τερηδῶν ἐστὶ ὅσα κατὰ τρησις ἀπὸ
Φθορᾶς, ἀπὸ τῶν συμβεβηκότων τραυμάτων
οἶονεῖ τις τερηδῶν ἔσσει. Tereudo est ossis
perforatio ab ejus corruptela, propter
occurrentia in eo foramina, non aliter
ac ligna teredine exesa habere solent:
Cariei species, maxime ab HIPPOCRA-
TE in ossibus calvariae visa. Knochen-
Fäulnis.

ΤΕΡΜΙΝΘΟΙ, Μέλαινα ἐκφύματα ἐν
ταῖς κνήμαις μάλιστα γινόμενα, κατὰ σχή-

μα τῆ καρπῆ τῶν τερμίνθων γεγονός. GA-
LENIUS Comment. in Libr. 6. Epid.
Sect. 3. 28. Nigræ excrementiæ ma-
xime in tibiis, ad similitudinem fructus
terebinthi. Ἐν κνήμῃ τερμίνθος ἐγένοντο.
HIPPOCR. Epid. Lib. 2. In tibia ter-
minthi facti sunt. Sed PAULVS indistin-
cte appellat omnia tubercula nigra in
cute efflorescentia, terminthos. Libr. 4.
c. 24. Τερέβινθοί εἰσιν ὑπεροχῇ ἐπὶ τῆ
χερτὸς συνισαμένην τρογγύλην μελανό-
χλωρῇ ἐοικῶσαν τερμίνθου καρποῖς. Terebin-
thi sunt eminentiæ in cute consistentes
rotundæ, ex nigro virides similes tere-
binthi fructibus: Schwarze bößartige
Schwäre an denen Schien-Beinen.

ΤΕΤΑΝΟΣ, Totius corporis rigor
permanens. Σπασμοὶ τρεῖς εἰσὶν αἱ
GALENIUS Comment. ad Aphor. 1.
Libr. 4. ὀπισθότονος, ἐμπροσθότονος,
τέτανος. Spasmodum tres sunt, retro,
autrosum corpora flectens, & rigidum
corpus reddens. ARETAEUS describit
hunc morbum de morbis acutis Libr. 1.
cap. 6. εἴτε ἀσραβὸς καὶ ἀκαμπῆς ἐκτέ-
ταται. Si in neutram partem inclinans
in flexus homo tenditur, ὅταν εἰς τὰ ἀντι-
τρία ὑπὸ τῶν ἀντιτεταγμένων μυῶν ἀνεκσίως
ἀντισπᾶται τὰ μέρη. Cum in contrarias
partes ab contractis musculis, præ-
ter voluntatem tenduntur partes. Τέ-
τανος, σπασμὸς τις, οἷον ἀποπαγέντων
τῶν τῆ σώματος, καὶ μάλιστα τῶν κατὰ
τὴν ῥάχιν μυῶν, ὅθεν ἔδῃ σφᾶς αὐτὰς ἐπι-
κάμψαι δύνανται, ἀλλ' ὅταν μὲν εἰς τὰ πρό-
σω τείνεται τὰ μέρη τῆ σώματος λέγε-
ται τὸ πάθος ἐμπροσθότονος ὅταν δὲ εἰς
τὰ ὀπίσω, καλεῖται ὀπισθότονος, ὅταν δ'
ἰσοσθενῶς ἐφ' ἑκατέρω τείνονται, τέτανος
τὸ πάθος προσαγορεύεται: PAUL. AEGIN.
Libr. 3. κ. Tetanus contractio est vel-
uti contortis musculis corporis, maxime
illis

illis, qui sunt ad spinam, quare nec se ipsos flectere antrorsum possunt, sed, si versus anteriores corporis partes tenditur, morbus dicitur emprostotonos, quando retrorsum, opisthotonos, si æquali vi utrinque tensio fit, Tetanos morbus appellatur. Das Erstarren des ganzen Körpers und dessen Unbeweglichkeit, die widerwillige vor oder hinterwärts Biegung des Körpers.

TETAPTAIOI, Quartanae. Vide Πυρετῶ. Harum laudes recenset HIPPOCRATES: 'Οι ὑπὸ τεταρταίων ἀλισκόμενοι ἔ πάνυ τοι ὑπὸ σπασμῶν ἀλίσκονται, ἢν δ' ἀλίσκονται πρότερον καὶ ἐπιγένηται τεταρταῖῶ, παύονται. HIPPOCR. Aphor. Sect. 6. A quartanis correpti, non omnino a convulsionibus capiuntur, aut, si illis ante correpti fuerint, superveniente quartana, quiescunt. Differunt duratione, pro anni temporibus. 'Οι Θερμοὶ τεταρταῖοι ὡς τὰ πολλὰ γίνονται βραχέες, οἱ δὲ Φθινοπορινοὶ μακροὶ καὶ μᾶλλον οἱ ἐν τῷ χειμῶνι συνάπτοντες. GALENVS περὶ κρίσεων α'. Aestivæ quartanae plerumque sunt breviores, sed autumnales, longi, maxime, si versus hyemem accenduntur.

TEXNH, Ars. Idem quod Medicina, die Artzenen-Kunst. Ἡ τέχνη, καὶ τοῖσι νοσέσσι πᾶσιν ἐς ὑγίειν μέγα τι δύναται καὶ τοῖσιν ὑγιαίνουσιν εἰς ἀσφαλείην. HIPPOCR. περὶ διαίτης ὀξέων. Ars & ægrotantibus omnibus ad sanitatem multum quid valet & fanis ad constantiam.

TOKOS, Partus. Τὰ ἐκ τόκου, Ea, quæ post partum abscedunt, Lochia. Τὰ ἐκ τόκου καὶ διὰ Φθορῆς πολλὰ ὀξέως ὀσμύσαντα, ἐπισάντα, δύσκολα ἔργῶ ταύτησι πολέμιον καὶ κοιλίης ταραχή' ἄλλως τε καὶ ὑποχονδρίαι ὀδυνώδεις. HIPPOCR. Coac. Prænot. Lochia, ex partu ex-

que abortu impetuosius fluentia si continentur, difficilia, his frigus abortum, inimicum aut ventris perturbatio aut hypochondriorum dolor.

ΤΡΑΧΩΜΑ, τραχύτης ἐστὶ τῶν ἐνδον τῆ βλεφάρου. Trachoma est asperitas interioris palpebrarum tunicae. PAVLVS AEG. Libr. 7. c. 22. Eine Härte unter denen Augenhedern. Ejus variae sunt species: Τράχωμα, τραχύτης ἐστὶ τῶν ἐνδον τῆ βλεφάρου, ἢ δὲ τέτων ἐπίτασις, ὡςτε καὶ ἐντομᾶς ἔχειν, σύκωσις καλεῖται, χρονίσασα δὲ καὶ τυλωθεῖσα, τύλωσις ὀνομάζεται. PAVL. AEGIN. Lib. 3. κβ. Trachoma asperitas est inferioris palpebrae, augmentum ejus, ut & incisuras habeat, Ficatio, si diurnus morbus est & callus inducitur, Callositas appellatur.

ΤΡΙΤΑΙΟΣ πυρετὸς καὶ τριταιοφυῆς. Tertiana Febris. Τὸν ἐντὸς τῶν δώδεκα ὡρῶν παύομενον, ἀκριβῆ τριταῖον ὀνομάζομεν ἕνεκα συντόμου διδασκαλίας' ὅσις δ' ἂν ἔχη πολυχρονιώτερον τέτρατον παροξυσμὸν, ὁμοίως μὲν τοι μικροτέρα ἀυτῆ τὴν ἀνεσιν, ἐκείνον ἀπλῶς τριταῖον ὀνομάζομεν' ὅσις δ' ἂν ἐπὶ πλείστον μὲν ἐκτεταμένον τὸν παροξυσμὸν, ὀλίγον δὲ τὸ διάλειμμα, τῆτον πάλιν ὀνομάζομεν ἐκτεταμένον τριταῖον, ὅσις δ' ἂν μὴ παυσάμενῶ εἰς ἀπυρεξίαν, Φρικώδεις μὲν τῆ προτέρα τῶν ἡμερῶν ἐπαναλήψεις ποιῆται, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἀπλῶν ἕνα παροξυσμὸν, τῆτον ἡμιτριταῖον ὀνομάζομεν' εἰ δὲ ἀπλῶς διὰ τρίτης παροξύνουτο, τριταιοφυῆ. Quæ intra duodecim horas cessat, brevioris institutionis gratia, appellabimus exquisitam tertianam: quæ vero accessionem plurimum productam, parvum autem intervallum, eam jam tertianam nominabimus productam: quæ ad integritatem non venit, sed horrificas primo quidem die facit repetitiones, altero simplicem unam

unam accessionem semitertianam hanc appellabimus: sin autem simpliciter tertio quoque die invadat, τριταιοφυή (hoc est, tertianæ naturam referentem). GALEN. in Lib. 1. Hip. de morb. vulg. Com. 3. Τριταϊϙ ἀκριβῆς κρίνεται ἐν ἑπτὰ περιόδοις τὸ μακρῶτατον. GALEN. περὶ τύπων. Tertiana exquisita judicatur septem retribus. Die gutartigen wohlgeordherten Tertian-Fieber hören in sieben Paroxysmis auf, und ihr Paroxysmus dauret nicht über zwölf Stunden.

ΤΡΙΧΙΑΣΙΣ, Est affectus pilorum, qui palpebrarum tarsis infixi sunt, dum illi introrsum versus albugineam flexi oculum compungunt atque irritant, tunc maxime, si palpebra superior cadit & elevari nequit: Proinde πτώσις & τριχίασις Autor Definitionum GALENI conjungit, tresque illius morbi species constituit Φαλάγγωσις. Si ciliares pili intus rigent, ὑπέφωσις, si novi pili sub palpebra nascuntur, πτώσις, si ob palpebræ deciditiam pili introrsum vergunt. Accidit his διτριχίασις, si duplici serie pili isti nascuntur: Est autem etiam quædam urinæ mixtio, quæ τριχίασις dicitur, quando res pilis similis in illa natat aut subsidet. GALENVS Comment. ad Libr. 4. Aph. 76. Das Einwärtskehren derer Augen-Haare, wodurch das Auge beständig zu Thränen gereizt wird.

ΤΡΙΧΟΛΟΓΕΙΝ, Pilos legere. Dicitur de illis, qui, inter debilitatis summæ signa, etiam digitis convelluntur ψηλάφειν, τίλλειν. Palpare, vellicare, uti est apud HIPPOCRATEM Libr. 3. Epidem. Mit denen Händen zupffen in hitzigen Fiebern, ein böses Anzeichen.

Ο ΤΡΟΜΟΣ καθόλου μὲν διὰ τὴν τῶν νεύρων ἀσθένειαν γίνεται, τῆτο δὲ μαρτυρεῖ ἢ γεροντικὴ ἡλικία, κατὰ μέρος δὲ πλείους

αἰτία τῆτον ἐργάζονται, διὰ ψυχρὰν δυσκρῆσιαν, καὶ διὰ ψυχρῆ πόσιν ὕδατος καὶ μάλιστα ἐν πυρετοῖς ἀκαίρως παραλειφθέντος, καὶ διὰ χεῖσιν οἶνον πλείονα. PAVLVS AEGINETA Libr. 3. κα. Tremor in universum propter nervorum fit imbecillitatem, hoc docet senilis ætas. In partibus vero, causæ plures id efficiunt, frigidæ potus intempestive in febribus sumptæ, & ob vini abusum. Zittern derer Glieder von Schwachheit des Alters, von kaltem Trincken in der Hitze, von Mißbrauch des Weins.

ΤΡΩΜΑΤΑ, Omnes noxæ ab externis injuriis violentius illatæ, ut solidæ partes abinde lædantur: aliquando vulnera hac voce notantur, τραύματα ὀνομάζει Ἱπποκράτης τὰς μεγάλας βλάβας ἐκ τινὸς τῶν ἔξωθεν γινομένων ἢ καὶ χωρὶς τραύματος. Tromata appellat HIPPOCRATES magnas læsiones ex aliqua causarum externarum, etiam sine vulnere. GALENVS Comment. 5. in Libr. 6. Epidem. Τραύματα τῶν κατὰ βρέγμα, ὃ φλάται τε μᾶλλον ἢ ἐγγυται, καὶ ἐσω ἐσφλάται καὶ θανασιμώτερα ἐστὶν καὶ χαλεπώτερα ἰητρεύεσθαι: ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς ἔχων τὸ τραῦμα, ἐν πλείονι χρόνῳ ἀποθανεῖ καὶ πλείονες ἐκφυγόντασι τῆ θανάτου. Ἀποθνήσκουσι δὲ μάλιστα ἐκ τῶν τραυμάτων, ἢν τις ἐγκέφαλον τραυθῆ ἢ ῥαχίτην μυελὸν ἢ ἥπαρ ἢ φρένας. HIPPOCR. Coac. Præn. Vulnera ex his, quæ prope calviam data sunt, si deprimitur magis quam rumpitur aut intus deprimitur, & lethalia magis sunt & curatu difficiliora. Retro ad caput habens vulnus, longiore post tempore moritur, & multi evadunt. Moriuntur magis ex vulneribus, si quis ad cerebrum vulneretur, aut medulliam spinalem aut hepar aut diaphragma. Ἀποθνήσκει δὲ μάλιστα, ἐκ τῶν τραυμάτων, ἢν τις ἐγκέφα-

λον τρωθῆ. HIPPOCR. Coac. Praenot. Moritur aliquis plerumque ex vulneribus, si cerebro vulneratus est, & Aph. Sect. 6. art. 17. Κύσιν διακοπέντι, ἢ ἐγκέφαλον, ἢ καρδίαν, ἢ φρένας, ἢ τῶν ἐντέρων τι τῶν λεπτῶν, ἢ κοιλίην, ἢ ἥπαρ, θανατώδες. Vertente CELS. Lib. 5. c. 26. Servari non potest, cui basis cerebri, cui cor, cui stomachus, cui jecinoris portæ, cui spina medulla percussa est, cuique aut pulmo medius, aut jejunum, aut tenuius intestinum, aut ventriculus, aut renes vulnerati sunt. Die Verschiedenheit der Gefahr von Wunden, nachdem innere oder äusserliche Theile davon betroffen worden.

ΤΡΩΣΚΕΣΘΑΙ, ἐκτιρώσκειν, Abortire, fœtum immaturum dejicere. Hinc ἐκτρωσμος, abortus & τρωσμός. HIPPOCR. de morbis mulierum. Unzeitige Geburthen zur Welt bringen.

ΤΡΛΩΣΙΣ ἐστίν, ὅταν τὰ ἐν τοῖς βλεφάροις τραχώματα καὶ παλαιότερα καὶ δυσαἰσθητὰ ἢ, καὶ διὰ τῆτο δυσαπότριπτα γένηται. GALENVS Introd. s. Medicus. Tylosis seu callositas intra palpebram est, quando earum interna quædam asperitas vetusta est & sensu destituta & difficulter non deterenda. Eine Härte der Haut unter denen Augenlidern.

ΤΥΜΠΑΝΙΑΣ ὕδρωψ. Ὁ ὕψ' Ἰπποκράτης ὀνομαζόμενος ξηρὸς ὕδρωψ ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ὕδρωψ τυμπανίας, ὅτι κρυόμενον τὸ ὑπογάστριον ἀποτελεῖ ψόφον οἷον περὶ τὰ τύμπανα· καὶ γὰρ ἐν καὶ ἐκείνα, διὰ τῆ περιεταμένε δέρματι ὁ ἀῆρ πλήττεται, καθάπερ ὁ ἐν τῷ βάθει τῶν τοιάντων ὑδέρων. Qui ab Hippocrate appella-

Zebensstr. Griech. L. Deutsch. Wörterb.

tur hydrops ficcus, vocatur a medicis tympanias, quoniam abdomen percussum talem sonum edit, qualem tympana. Nam & in illis, per cutem extentam subjectus aër percutitur, quemadmodum aër in hoc morbi genere, qui in profundo locatur. GAL. in Aphor. Hippocr. Comment. 4. Sect. 11. Συνισάμενος, ἀπὸ τε τῶν περὶ σόμαχον καὶ τὴν κοιλίαν καὶ τὸ κῶλον ἐμπνευματώσεων. PAVLVS AEGIN. Lib. 3. c. μη. Ἐσθ' ὅτε δὲ καὶ ἀπὸ σκληρίας περιτοναίας ἢ μήτρας ἐπὶ γυναικῶν ἢ σκίρρ. ibid. Aliquando est ventriculi, ventris & coli inflatio. Aliquando etiam induratio peritonæi, aut uteri in fœminis scirrhus. Die Windsucht.

ΤΥΠΟΣ ἐστὶ τάξις ἐπιτάσεως καὶ ἀνέσεως. Typus est ordo intensio-num ac remissionum. GALENVS de typ. cap. 1. Τύπος ἐστὶν ἐπιτάσεων καὶ ἀνέσεων τεταγμένη ἀνταπόδοσις. Ἡ ἔτις: τύπος ἐστὶ χρόνος πάθος, ὃ καὶ παροξυσμός καὶ διάλειμμα τεταγμένον συμβαίνει. Typus est ordinata intensio-num remissionumque redditio. Vel sic: Typus est tempus morbi, cui accessio & remissio ordine quodam accidit. GALEN. in Definit. Med. Τύπος ἐστὶ τεταγμένη ἀνταπόδοσις ἐπιτάσεως καὶ ἀνέσεως; περίοδος δὲ ἐστὶ χρόνος ἐπιτάσεως καὶ ἀνέσεως ἐν νοσήματι γινόμενος. Definit. med. apud GALEN. Typus est ordo augmenti & remissionis: Periodus autem est tempus incrementi & remissionis in morbo eveniens. Πλείονα τῶν παθῶν τυπῆνται μὲν, ἀλλὰ σπανιώτερον, πάντων δὲ μάλιστα πυρετοὶ τυπῆνται. GALEN. Ars medica. Plures morborum typum equidem habent, sed rarius, omnium autem maxime febres. Eine denen Krankheiten eigene Ordnung.

Hh

ΤΥΦΟΣ,

ΤΥΦΟΣ, Stupor attonitus. Hinc febris typhodes: Τυφώδεις λέγονται πυρετοὶ οἱ μετὰ νωθρείας γιγνόμενοι καὶ μετ' ἐπιτάσεως ἐξισάμενοι. **EROTIANVS.** Typhodes dicuntur febres, quæ cum stupore fiunt & intensam cum furore habent mentis alienationem. Hinc τυφομανία: μικτὸν ἐκ φρενίτιδος καὶ ληθαργίας πάθημα. **GALENVS** in Exegesi vocum Hippocratis. Mixtum ex phrenitide & lethargo malum. Betäubte Fieber. Τυφονία ἐστὶ ληθαργος παρακοπτικός, ἢ παρακοπή ληθαργική. Typhonia, delirus lethargus, vel lethargicum delirium est. **GALEN.** in Def. med.

ΤΥΧΗ, Fortuna. Coniungit hæc tria **HIPPOCRATES**, τύχην, τέχνην, φύσιν. Fortunam, artem, naturam, sed fortuna nihil est. Ἐμοὶ γὰρ δοκέουσι μὲνοι ἐπιτυγχάνειν καὶ ἀτυχεῖν οἱ καλῶς τε καὶ κακῶς πρῆξαι ἐπιστάμενοι. ἐπιτυγχάνειν τε γὰρ τὰτ' ἐστὶ, τὸ καλῶς ποιεῖν. ἀτυχεῖν δὲ τὰτ' ἐστὶν, ὃ ἢν τις μὴ ἐπίσηται. **HIPPOCR.** de locis in homine. Mihi videntur tantum felices aut infelices esse, qui bene vel male agere norunt, bona enim fortuna uti, idem est ac bene facere, mala autem, illud est, si quis artis gnarus haud fuerit. Ἡγεῦμαι δὲ τοῖσι μὲν κακῶς θεραπευομένοισι νοσήμασι τὴν ἀτυχίην ἐπεσθαι, τοῖσι δὲ εὖ, τὴν εὐτυχίην. **HIPPOCR.** de Arte. Arbitror autem id infortunium esse, si morbi male curentur, ex bene curatis autem fortunam sequi. Das Glück oder Unglück in denen Curen ist nichts anders, als der nicht zu hindernde Erfolg des Guten und des Bösen, oder die Folge guter oder schlechter Anordnungen in Krankheiten.

Τ.

ΤΒΩΣΙΣ, Vertebrarum dorsi intus compulsio. Das Verrencken derer Rücken

cken: Wirbel nach innen zu. Ἐβωσις ἢ μὲν εἰσω, ἐπιθανάτος, αἰτία ἔρων σχεσι, ἀποναρκώσι. **HIPPOCR.** de Aliment. Vertebrarum intus luxatio lethalis, urinæ suppressionem & stuporem accersens.

ΤΥΓΙΕΙΗ, Sanitas, morbo oppositus in homine status. Ἐυγίειη ἔν ἐστὶ διάθεσις κατὰ φύσιν ἐνεργείας ποιητική. **GAL.** de Morb. Caul. Libr. 3. Sanitas est actionum secundum naturam dispositio. Ἐν εὐκρασίᾳ θερμῆ καὶ ψυχρῆ, καὶ ξηρῆ καὶ ὑγρῆ τὸ ὑγιάνειν ἐστὶν, ἐν τῇ τῶν δυσκρασίᾳ καὶ τὸ νοσῆν. **GALEN.** de morb. differentis Libr. 11. In debita miscela calidi & frigidi, sicci & humidii consistit sanitas, & in horum intemperie, morbus. Die Gesundheit, der Gegeist und der Krankheit.

ΤΥΡΟΚΙΡΣΟΚΗΛΗ ἐστὶν ἀνευρυσμὸς τῶν τρεφόντων τὸν διδυμὸν ἀγγείων, καὶ ἀργῆ ὑγρῆ συλλογὴ κατὰ τι μέρος τῆ ὀσχεῖα. Hygrocirsocele est dilatatio vasorum, a quibus alimentum testibus supeditatur, & lenti humoris in aliqua scroti parte collectio. **GALEN.** in Def. med. Ein Wasser-Bruch. Eine Sammlung ausgetretener Feuchtigkeiten um die Saamen-Gefäße.

ΤΔΑΤΙΣ, Aquula. Bulla limpido fero turgida, passim nascens, inter morbos palpebrarum, ὕδατις, ἔστια τίς ἐστὶ πιμελώδης ὑπεσφραμμένη τῷ τῆ βλεφάρου δέρματι παρὰ φύσιν. **PAVL. AEG.** Libr. 6 14. Aquula pinguis quaedam est substantia palpebræ cuti substrata præter naturam. Eine Wasser-Blase. Eine weiche Geschwulst an denen Augenlidern.

Τὸ **ΤΔΡΟΚΕΦΑΛΟΝ**, πάθος ὠνόμασαι μὲν ἀπὸ τῆς ιδιότητος τῆς γινομένης ὑγρῆς, ὕδατώδους τὴν ἔστιαν ὑπάρχοντος, γίνεται δὲ τοῖς παιδίοις κατ' αὐτὴν τὴν ἀπό-

ΤΕΞΙΝ

τεξιν, ἀφυῶς θλιβομένης ὑπὸ τῶν μαιῶν τῆς κεφαλῆς, ἢ ἐξ ἀδήλας αἰτίας, ἢ κατὰ ῥῆξιν ἀγγείων, ἢ ἀγγείων, ἢ κατὰ ἀραίωσιν διιδραμένης τῆς ὑλῆς καὶ φερομένης μεταξὺ δέρματ[⊙] καὶ περικρανίε. Ἡ γὰρ μεταξὺ περικρανίε καὶ δέρματ[⊙] συνίσταται τὸ ὑγρὸν, ἢ μεταξὺ περικρανίε καὶ ὀσέε, ἢ μεταξὺ ὀσέε καὶ μῆνιγγ[⊙]. Τοῖς μὲν ἔν μεταξὺ δέρματ[⊙] καὶ περικρανίε παρέπεται ὄγκ[⊙] εὐαφῆς, ὁμόχρεε, ἀναλγῆς, εἰς ὑψ[⊙] κεκυρτομέν[⊙], ὑποπίπτων, κατὰ τὴν ἐπέρεισιν τῶν δακτύλων ῥαδίως ὑπέικων καὶ ἀντιμεθισάμεν[⊙]. Τοῖς δὲ μεταξὺ περικρανίε καὶ ὀσέε, τὰ μὲν ἄλλα ὁμοίως, ὁ δὲ ὄγκ[⊙] μᾶλλον σκληρότερός τε καὶ βραδέως εἰκων, ἀλγῶσι τε μᾶλλον. Τοῖς δὲ μεταξὺ μῆνιγγ[⊙] καὶ ὀσέε, ὄγκ[⊙] μὲν ἔσται, ἀλλ' ἔχ' ὑπέικων, εἰς ὁμοίως εὐαφῆς, πλὴν τῆ βικία ὠθέμεν[⊙] εἰκει, τὸ γὰρ ὀσέον τῶν νηπίων ἐτι, νεοπαγῆς ὄν, εὐεικτον τέως ἐστὶ, καὶ μάλιστα, ἀρχιωθεισῶν τῶν ῥαφῶν, ὅθεν ἢ πάροδ[⊙] τῆ ὑγρῆ πρὸς τ' ἐκτὸς γίνεται. Γινώσκειται δὲ τῆτο ῥαδίως, τῶδραπετεύειν ἀντιπαραγόμενον εἰς τὸ βιάθ[⊙] ἐν τῆ πιλῆσει τῆ ὑγρῆ, ὁδύνη δὲ μείζων τῆτοις γίνεται, ἢ δὲ κεφαλῆ πᾶσα διίσταται καὶ τὸ μέτωπον αὐτοῖς ἐξω προσβέβληται καὶ ἀτενὲς ὀρῶσι καὶ δακρῦσι συχνότερον.

PAVLVS AEG. Libr. 6. γ. Hydrocephalus morbus dicitur, a qualitate humidi, quod sua natura aquosum sit, fit autem infantibus nascituris sive ab obstetrice vehementer pressis capite, aut ex causa etiam abscondita, aut a ruptura, vasis unius vel plurium, aut rarefactione, transudante materia & effusa inter cutem & pericranium. Aut enim inter pericranium & cutem, constituitur humor, aut inter pericranium & os, aut inter os & meningem. Illis adeoque, quibus inter cutem & pericranium tumor est, mollis est, colore æqualis, indolens, elatior, subsidens admotis digi-

tis, facile cedens iterumque revertens. Illis autem, quibus inter pericranium & os tumor est, reliqua equidem perinde sese habent, tumor durior est, & difficulter cedens, magisque illi dolent. Illis autem, quibus inter meningas & os tumor est, tumor equidem erit, ast non cedens, nec æqualiter mollis, nec nisi vi pressus cedit: Nam os infantis adhuc recens cum sit, mobile adhuc est, nondum cohærentibus futuris, unde per illas via humori ad externa est. Cognoscitur autem hoc facile, si retroprimitur humor introrsum, dolor enim his major est, & caput diducitur magis & frons illis extrorsum eminet, & fixos habent oculos & lachrymas fundunt intensius. Der Wasser-Kopf, eine Kranckheit bey Kindern vor der Geburth. Die Wasser sammeln sich entweder zwischen der Haut und dem Pericranio, oder zwischen dem Pericranio und denen Knochen, oder zwischen diesen und der Meninge. Ὑδροκέφαλον ἐστὶν ὑδατώδες ὑγρῆ, ἢ αἷματ[⊙] τῆ τρυγῶδες συλλογῆ κατὰ τι μέρος[⊙] τῶν τὴν κεφαλὴν πλεκόντων σωμάτων. Hydrocephalon est aquei humoris, aut fæculenti sanguinis, in aliqua parte eorum corporum quæ caput ambiunt, collectio. GALEN. in Def. med. Τὸ ὑδροκέφαλον πάθ[⊙] προσηγόμενται ἀπὸ τῆ ἐν τῆ κεφαλῆ ὑδατώδες ὑγρῆ συλλεγομένη· κατὰ τὸ πλεῖστον μὲν ἐν ὑδατώδες συλλέγεται, ἐνίοτε δὲ τρυγῶδες, ἢ δίαμνον συνίσταται αἰεὶ δὲ ἀργὸν συνίσταται τῆτο, ἢ ἐξ ἀδήλας, ἢ ἐκ προδήλας αἰτίας. Hydrocephalon, affectio appellata est ab aquoso humore in capite collecto. Ut plurimum igitur aquosus humor colligitur, aliquando autem fæculentus, aut cruentus. Semper vero lentus existit, aut ex obscura, aut ex manifesta causa. LET. Libr. 6. cap. 1.

ΥΔΡΟΚΗΛΗ, ἀργὸν ὑγρὸν συλλεγόμενον περὶ τὸ μέρος τῶν τῶν ὄσχεον διαπλεκόντων σαμμάτων, ὄγκον τε ἀπεργαζόμενον αἰσθητὸν, ταύτης τῆς ὀνομασίας τετύχηκεν. συνίσταται μὲν ἔν, ὡς τὰ πολλὰ, τὸ ὑγρὸν ἐν ἐρυθροειδεῖ περὶ τὸν δίδυμον, εἰς τὴν πρόσθεν μέρος, καὶ ὁ μάλισα χωρίζεται τῷ διδύμῳ ὁ ἐρυθροειδής, σπανίως δὲ καὶ ἐν τοῖς ἐξωτέρῳ τῷ ἐρυθροειδῶς ὑμέρος τὸ πάθος συνίσταται. πολλὰ δὲ ἐν ἰδίῳ χιτῶνι περιέχεται τὸ ὑγρὸν. Humoris otiosi in parte aliqua corporum scrotum implicantium colluvies, tumorem excitans sensibilem, hoc nomen sortita est. Colligitur itaque humor magna ex parte in tunica erythroyde appellata, circa anteriorem testiculi regionem, qua potissimum membrana ita a testiculo separatur. Subinde peculiari tunica humor comprehenditur. PAVLVS AEGINETA Lib. 6. cap. 62. Ac ne ei quidem humori qui inter tunicas est, una sedes est. Nam modo inter summam & mediam, modo inter mediam & imam consistit. Graeci communi nomine, quicquid est, ὑδροκῆλην appellant: nostri, ut scilicet nullis discriminibus satis cognitis, hoc quoque sub eodem nomine, quo priora, habent. CELS. Lib. 7. cap. 18.

ΥΔΡΟΦΟΒΟΣ, ἢ Ὑδροφοβία. Ὑδροφοβος ἐστὶ πάθος ἐπὶ δῆγματι κυνὸς μαινόμενε γιγνόμενον, μετὰ τῷ ἀποτρέφειν τὸ ποτὸν, καὶ σπᾶσαι, καὶ συντείνεσαι. γίγνεται δ' αὐτοῖς καὶ παρακοπή. Aquae reformidatio est affectus ex rabiosi canis morfu ortus, cum potus auersione, convulsione, & lingultu, his vero etiam delirium supervenit. GALEN. in Def. med. Die Furcht vor dem

Wasser. Ein Zufall des Fiebers vom tollen Hunde-Biß. Qui a cane rabido admorsus sunt, dicuntur. Λυσσώδητοι. λυσσῶσι δὲ οἱ κύνες ὡς τὸ πολὺ μὲν ἐν τοῖς σφοδρότεροις καύμασιν, ἐστ' ὅτε καὶ ἐν τοῖς ἐπιτεταμένοις κρύεσι, λυσσῆσαντες δὲ καὶ πόσιν καὶ βρωσίν ἀποτρέφονται καὶ διψᾶσαι μὲν εἰσι, ἔποτικοὶ δὲ, καὶ ἀσθμαίνεσιν ὡς ἐπὶ το πολὺ καὶ τὰ ὦτα κλίνεσι, σιελον δὲ καὶ δαψιλῆς καὶ ἀφρῶδες ἀφίπτι, καὶ ἀφωνοὶ τ' ἐπίπαι εἰσι, καὶ οἷα ἀφρονες, ὡς μηδὲ τὸς οἰκείους γνωρίζουν, ἐφορμᾶσι γὰρ χωρὶς ὑλαγμῶ πάντων ὁμοίως καὶ θηρίοις καὶ ἀνθρώποις καὶ δάκνησι, δάκνοντες δὲ παρὰ χεῖμα μὲν εἶδεν ὀχληρὸν φέρουσι πλὴν ὅσον ὀδύνην τὴν ἐκ τῷ τραύματος, ὑπερον δὲ πάθος ἐμποιοῦσι τὸ καλέμενον ὑδροφοβικόν, ὁ συμπίπτει μετὰ σπασμῶν, ἐρέυθεσ ὅλα τῷ σώματος μάλισα δὲ τῷ προσώπῳ, καὶ μετὰ ἐφιδρώσεως καὶ ἀπορίας καὶ τὸ ὕδωρ φεύγουσιν, ὀρῶντες τε καὶ προσφερόμενοι τινὲς δὲ καὶ πᾶν ὑγρὸν, ἐνιοὶ δὲ καὶ ὑλακτέουσιν ὡσπερ οἱ κύνες καὶ δάκνησιν ἐπιόντας, καὶ δάκνοντες αἷτια τῷ αὐτῷ κατέστησαν πάθος. PAVLVS AEGINETA L. v. γ. Rabiosi fiunt canes plerumque in vehementibus aestatis caloribus, aliquando etiam intensiore frigore. Si rabiosi sunt, ab esu potuque abstinent, & siticulosi sunt, nec tamen bibunt, & anhelant, & aures habent pendulas, salivam autem tenuem & spumantem ex ore dimittunt, & muti sunt & stupidi veluti, ut nec domesticos cognoscant. Irruunt adeoque sine latratu, tam in animalia quam in homines & mordent, admorsis autem statim ab initio nihil mali inferunt, nisi quantum doloris ex vulnere habent, deinde morbum faciunt, qui hydrophobia vocatur, qui accidit cum convulsione, rubore totius

totius corporis, maxime autem faciei, & cum sudariunculis & anxietate, & aquas fugiunt, videntes illas, aut illuc delati, quidam omne humidum. Quidam etiam latrant, veluti canes & mordent obvios, & mordentes hujus ipsius morbi causæ fiunt. Ἴσμεν δ' ἐνίςς κῆ τῶν ὑπὸ κυνὸς λυττῶντος δηχθέντων ὑπερὸν ποτε δείσαντάς τε τὸ ὕδωρ, κῆ τελευτήσαντας, ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς ἐν ἡ δηχθέντες ἔτυχον, μετὰ δύο μῆνας, ἢ τρεῖς, ἢ τέτταρας, ἢ πολὺ πλείους. οἶδα γὰρ τινα κῆ μετὰ ἐνιαυτὸν εἰς τῆτο δὴ τὸ πάθος ὃ καλῶσιν ὑδρόφοβον. ἐμπειρόντα. περὶ δὲ πᾶσι τοῖς ἰατροῖς ἔδοξεν ἐσχάτη γίνεσθαι ξηρότης ἐν τοῖς σερραῖς τῆ ζωῆ μορίοις, ἀμα τῶ κῆ τὴν κατὰ φύσιν θερμασίαν παρηζῆσθαι, τετραμμένην ἐπὶ τὸ πυρῶδες. ταύτην ἐν τὴν διάθεσιν ὃ τῆ κυνὸς ἰὸς ἐργάζεται πολλῶ χρόνῳ, κατὰ βραχὺ δηλονότι. Scimus autem nonnullos & a cane rabido morsos, qui postea tum aquas formidaverunt, tum a morsus initio post duos vel tres vel quatuor vel multo plures menses interierunt. Novi sane & quendam qui exacto anno eam incurrit affectionem quam ὑδρόφοβον (id est aquæ timorem) vocant: quæ medicis omnibus summa in solidis animalis partibus ficcitas esse videbatur, atque una adaucta naturalis caliditas, in igneam conversa. Affectionem hanc caninum virus parit longo tempore, paulatimque. GALEN. in Prorrh. Hipp. Com. 2.

ΥΔΡΩΑ, τῶν κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν ἐξανθημάτων ἐστὶν ἐλκωδῶς τραχύνοντα τὸ δέρμα κῆ γίνονται, καθάπερ κῆ αὐτὸ τ' ἐνομα ἐπιδείκνυται, διὰ τῆς πολλῆς ἰδρωτάς: ὁδαξῆσι γὰρ ἔτοι τὸ δέρμα κῆ κνισμῶδες ἐργάζονται κῆ τραχύνουσιν ἐλκωδῶς. GALEN. Comm. in Sect. 3. Aph. Hip-

pocr. 21. Sudamina sunt exanthemata in superficie, quæ exulcerata cutem exasperant, fiuntque, uti ipsum nomen significat, per sudores multos, mordent enim cutem, pruriginosamque efficiunt & exasperant. Schwitz-Blasfen, Hitz-Bläßgen.

ΥΔΡΩΨ, ὕδρωψ, Hydrops, effusio feri in pingue velum totius hominis, HIPPOCR. Lib. de ratione victus in morbis acutis, duas nominat species, tumoris ratione diversas, ὑποσαρκίδα, dum tumor magis sub carnibus est, κῆ τὸν μετ' ἐμφητήματος. Illum qui, cum tumore est subcutaneo veluti inflato. Deinde a causis, differentias hydropis stabilit HIPPOCR. est enim illi in Libris Prognost. & Coac. Prænot. ὕδρωψ ἀπὸ τῆ σπληνὸς, ἀπὸ τῆ ἥπατος & ἀπὸ τῆ λευκῆ Φλέγματος, hydrops a liene, ab hepate & ab alba pituita. Præterea locales sunt hydropes ὕδρωψ, ἐν ἰσχίσι hydrops testium. HIPPOCR. Libr. de morb. mulierum, ὕδρωψ, ὑδρωίνειν, ὕδαταίνεσθαι, passim, ἐστὶ δὲ ὅτε κῆ καθ' ὅλον τῆ σώματος τὸν ὄγκον φλεγματώτερον αἷμα περιέχεται, πῆ μὲν ἀπὸ τῆ ἥπατος πῆ δὲ κῆ πάσης τῆς σαρκὸς τῆ σώματος οἶον ἐξυδατεμένης, τικτόμενον, ἄσε λευκὸν κῆ φλεγματώδες τὸ σῶμα φαίνεσθαι νεκρῶ παραπλήσιον, κῆ καλεῖται λευκοφλεγματία, ὑποσαρκίδιος, ὕδρωψ ἢ ἀνασάρκα, συνισάμενος ἀπὸ τε πυρετῶν μακρῶν κῆ σομάχῃ καχεξίας κῆ ἐπισχεθεῖσῶν χρονίων αἰμορροῖδων καὶ γυναικείῃ ῥῆ. PAVLVS AEGIN. Libr. 3. μ. η. Aliquando in toto corpore est ferolior sanguis, aliquando ab hepate, aliquando a carne corporis veluti in liquamen soluta, nascens, ut album & ferosum corpus compareat, mortuo simile, & vocatur leucophlegmatia, hydrops, hypofarca, aut anasarca, a febribus ma-

gnis & stomachi cachexia' (aut digestionis vitiis) & a retentis hæmorrhoidibus fluxuque muliebri. Hydrops partialis, uteri, capitis. Ἡ γαστήρ πλήρης, ὡσπερ κυέσης, κινέεται δὲ ἔδεν ἐν τῇ γαστρὶ, ἔδὲ γάλα ἐν τοῖσι τιτθοῖσι ἐγγίνεται. HIPPOCR. de Morb. Mul. Uterus plenus, instar gravidæ, nihil autem movetur in utero, nec lac in mammis generatur. Ἡν ὕδρος ἐν τῆσι μήτρησιν ἐγγίνεται, τὰ ἐπιμήνια ἐλάσσω, καὶ κακίῳ γένηται, ἔπειτα ἐξαπίνης ἐκλείπει, καὶ ἡ γαστήρ ἐπανοιδέει καὶ οἱ μαστοὶ ξηροὶ γίνονται, καὶ τ' ἄλλα πονήρως ἔχει, καὶ δοκέει ἐν γαστρὶ ἔχειν. HIPPOCR. de Morb. Mul. Si hydrops in utero oboriatur, menses pauciores & deteriores fluunt, deinde repente deficient, venter intumescit, mammæ ficcæ evadunt, & in reliquis, mulier male habet, sibi que utero gestare videtur. Hydropes symptomatiki, viscerum tabidorum ac febrium. Ὑδρωπες τὴν πυρετὸν μὴ πάνοντες, κακοί. GALENVS Comm. 11. in Progn. Hippocr. Hydropes febrem non sopientes, mali. Οἱ ὕδρωπες, οἱ ἐκ τῶν ὀξέων νεσημάτων, κακοὶ καὶ θανατώδεις. HIPPOCR. Prognost. Hydrops omnis, qui ex acutis morbis oritur, malus & lethalis. Ὑδρος γίνεται καὶ ἢν φύματα ἐν τῷ πλεύμονι ἐμφυῖ, ὡσπερ ἔχουσιν ὕδωρ, καὶ ῥαγῆ ἐς τὰ στήθεα. HIPPOCR. de int. affect. Hydrops sæpe gignitur, ubi tubercula in pulmone exoriuntur aquam continentia, quæ in pectus effundatur. Hydropicos diarrhœa sanat. Ὑπὸ ὕδρωπος ἐχομένω, τῷ κατὰ τοὺς φλέβας ἐς τὴν κοιλίην ὕδατος ῥυέντος, λύσις. HIPPOCRATES Aph. 6. 14. Ab hydrope detento, si aqua secundum venas in alvum fluxerit, solutio fit. Τοῖσιν ὕδρωπιάδεσι, ἐς κοιλίην ῥαγέντος τῷ ὕδατος, λύσις. HIP-

POCR. Coac. Prænot. Hydropicis, in alvum perrumpente aqua, solutio. Τῶς λευκοφλεγματοῦντας διάρροια πάυει. HIPPOCR. Coac. Prænot. Leucophlegmatia correptos, diarrhœa solatur. Cachectica malique humoris sunt hydropicorum corpora. HIPPOCR. Aphor. sect. 6. art. 8. Τοῖσιν ὕδρωπικοῖσι, τὰ γινόμενα ἔλκεα ἐν τῷ σώματι, ἐξ ῥαδίως ὑγιάζονται. Vertit CELS. Lib. 3. cap. 21. Ne ulcera quidem in his ægris (hydropicis) facile sanescunt. Die Wassersucht, meistentheils von verhärteter Leber, bisweilen von schwürhigen Zungen: Sie ist entweder allgemein, oder nur diesem oder jenem Theile eigen.

ΥΠΕΡΕΜΕΤΟΣ, ὑπερέμετος. Proprie vox notat vomitum vehementem, sed amat hippocrates hanc notionem, quando de valis sanguinem ex se in cava emittentibus loquitur, uti ipse explicat. Ἡν περὶ τὸν ἐγκεφάλον φλεβία ὑπερεμήση, τὸ μὲν ἔνομα ἐκ ὀρθόν τῇ νέσῳ (ἔδὲ γὰρ ἀνυσὸν ὑπερεμήσαι ἔδεν τῶν φλεβίων, ἔτε τῶν ἐλασσόνων, ἔτε τῶν μειζόνων) ὀνομαίνεσι δὲ, καὶ φασὶν ὑπερέμετον. Si circa cerebrum venulæ supervomant, nomen quidem rectum morbo non est: (neque enim fieri potest, ut aliqua vena live parva, siue magna supervomat) nominant tamen & dicunt ὑπερέμετον (id est supervomitum) HIPPOCR. de morb. Lib. 2.

ΥΠΕΡΚΑΘΑΡΣΙΣ, Nimia purgatio, ἐπὶ ὑπερκαθάρσει σπασμὸς καὶ λυγμὸς ἐπιγενόμενος. HIPPOCR. Lib. 5. Aph. Nimia purgationi ipsismus & singultus superveniunt. Est etiam nimii, mensium fluxus significatio. Ὑπερκαθάρσις αἰμορροαγίας ὑτέρας: Ὑπερκαθάρσεις δὲ γυναῖξιν γίνονται, ποτὲ μὲν τῶν καταμηνίων ἐπιτείνοντων καὶ ἀθροώτερον φερομένων, ποτὲ δὲ, ἐπὶ τελείαις ἀποτέξεσιν, αἵτινες ὡς τὸ πολὺ καὶ αὐτομάτως πάυον-

παύονται, συνεχῶς δὲ καὶ ἐπὶ ἀμβλώσειν ἰσχυρῶς αἰμορραγῶσιν, ὡς τε πολλάκις ἐπιγενέσθαι κίνδυνον. PAVL. AEGINETA. Libr. 3. ζβ. Hypercatharsis uteri seu nimius sanguinis fluxus. Nimius sanguinis fluxus foeminis fit, aliquando menibus ipsis adauctis & copiosius fluentibus, aliquando autem post absolutum partum, quæ fluxiones plerumque sponte sistuntur, sed indefinenter & valde sanguis funditur post abortus, ut sæpe periculum abinde fit. Blut-Sturz derer Weiber. Alle übermäßige Reinigung, heftiger Stuhlgang, sonderlich nach unzeitigen Geburten.

ΥΠΕΡΚΡΙΣΙΣ, βαρυνομένη τῷ πλήθει τῆ αἵματ[⊙] ἢ φύσει ὤρησε μὲν ἐπὶ τὴν ἀπέκρισιν αὐτῆ, κρατῆσαι δὲ τῆ συμμέτρῃ μὴ δυναθεῖσα, τὴν καλεσμένην ὑπέκκρισιν ἐργάσατο. GALEN. Comm. 3. ad Hippocr. Prorrh. 3. Gravata multitudine sanguinis natura impetum quidem fecit ad apocrisim (separationem,) sed ipsum modum fervare haud valens, hypercristin sic dictam, seu immoderatam excretionem, efficit. Alle übermäßige Reinigungen.

ΥΠΕΡΠΩΡΩΣΙΣ, καταγμάτων. Callus ossium fractorum justo plus crescens. Ἄι τῶν καταγμάτων ὑπερπωρῶσεις ἀπρέπειαν μὲν ἐργάζονται πάντως ἐνίοτε δὲ δυσεργείαν, εἰ πλησίον ἀρθρῶν γένοιτο. PAVLVS AEGINETA Lib. 6. ρη. Calli ossium fractorum excrecentes, tam indecentiam quam actionis noxam afferunt. Ueberwachsender Callus nach Bein-Brüchen.

ΥΠΙΝΟΙ μακροί, Somni longi, Ὅι τῷ χρόνῳ μόνον ὑπερβάλλοντες τὴν κατὰ φύσιν συμμετρίαν εἰδέποτε, δυσδιέργετοι, βαδέες καὶ μὴ ταραχωδέες. GALENVS ad Hippocr. Lib. 2. Aphor. 3. Qui tempore tantum naturalem mensuram

superant, nec tamen excitatu difficiles, profundi, nec tamen turbulenti. Schlaftrübheit ohne frucht seyn. Ὑπνος Φαντασιώδης καὶ Δορυβώδης. Somnus interruptus & turbulentus. GALENVS de sanitate tuenda Libr. 4. Unruhiger Schlaf. Κατ' αὐτὰς τὰς ὕπνους φθέγγονται παρακοπτικῶς, καὶ ἦν ἐξεγείρονται, μέχρι πολλῆ παρανοῶσιν. GALEN. Comm. 2. in Aphor. Hippocr. In somnis loquuntur confuse, & si expergiscuntur, diu delirant. Βαδύς καὶ δυσδιέργετ[⊙] ὕπνος ἀκέεται κάρος, ὅταν ἀκίνητ[⊙] καὶ ἀναίσθητος ἄνθρωπος ἐπὶ χρόνῳ τινός, γίνεται: GALEN. Comm. 2. in L. 2. Prorrh. Hippocr. Somnus profundus & excitatu difficilis audit carus, dum immoti & sensu destituti ad tempus ægri sunt. Somnus etiam sanorum HIPPOCRATI Aphor. Sect. 2. Art. 3. suspectus est. Ὑπνος, ἀγρυπνίη, ἀμφοτέρα τῆ μᾶλλον γένομενα, κακόν. Vertit, CELS. Lib. 2. cap. 4. Aequè vero signum malum est, etiam somno ultra debitum urgeri.

ΥΠΟΓΛΩΣΣΙΣ, καὶ ὑπογλώσσιον. Tumor sub lingua: Ὑπογλώσσιον, βάτραχος AETIO Tetrab. 2. Libr. 4. cap. 39. unde etiam nunc Ranula dicitur. ὁ ὑπογλώσσιος βάτραχος διόγκωσις τῶν ὑπὸ τὴν γλώτταν μερῶν, μάλιστα δὲ φλεβῶν. Sublingualis tumor ranula dictus est, tumor omnium sub lingua partium, maxime venarum. Geschwulst unter der Zungen. Siehe βάτραχος.

ΥΠΟΣΤΑΣΕΙΣ, τῆ τοῖνον διαστήματος τῆ χύματ[⊙] τριχῆ διηρημένῃ, εἰς τε πυθμένα δηλονότι τῆς αἰμίδος, καὶ ἐπιφάνειαν, καὶ τὸ τῶν ἀμφοτέρων τέτων περᾶτων μέσον, τὰ μὲν πρὸς τὸν πυθμένα τῆς αἰμίδος χωρῆντα παρυφιστάμενα, ὑποστάσεις ἐφασαν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα σοφοί, ἀπὸ τῆ ὑφίστασθαι δηλονότι, τῆς ὑπὸ προθέσεως δεδηλω-

δεδηλωκυίας τὴν κάτω σχέσιν ὅσα δὲ χωρεῖ πρὸς τὸ τῆ παντὸς διαστήματος μέσον, ἐναιωρήματα, ἀπὸ τῆς αἰώρας, οἶμα, τῶν ἀμφοτέρων, ὡς ἴσμεν, ἀφεσηκυίας περάτων. ὅσα δ' αὖ πρὸς αὐτὴν χωρεῖ τὴν ἐπιφάνειαν, νεφέλας, ὡσπερ ἀπογείας ἕσας, ἀνάλογον τῇ γῆ τιθέντες τὸν τῆς ἀμίδος πυθμένα, ἐπεὶ καὶ πρὸς αὐτὸν χωρεῖ τὰ βαρύτερα τὸν πυθμένα. κοινῶ δὲ τὰυτα πάντα καὶ γεννικῶ ὀνόματι παρυφιστάμενα λέγεται, ἀπὸ τῆ ὀπηδήποτε τῆ σχήματος παρυφιστάσθαι. Altitudine igitur corporis urinæ trifariam divisa, & in fundum & imam regionem matulæ, superficiem, supremamue regionem, utrarumque harum extremitatum medium, ea contenta quæ in fundum matulæ descendunt, hypostases (hoc est subiecta) vocavere, qui harum rerum periti fuerunt, a verbo ὑφιστάσθαι, videlicet præpositione ὑπὸ subfignificante infimam habitudinem: Quæ vero concesserunt ad medium totius altitudinis, appellaverunt ἐναιωρήματα (hoc est sublaciones, vel dicas sublimia) arbitror derivantes ab elatione, tanquam æquo spatio secederent ab utrisque extremis. Quæ vero pervenerunt usque ad superficiem, vocavere nubes, tanquam a terra summe secederent, putantes fundum matulæ proportione respondere ipsi terræ, quoniam ad ipsum fundum gravia descendunt. Communi & generali nomine hæc omnia παρυφιστάμενα, hoc est contenta, dicta sunt, eo, quod in qualibet altitudinis parte corporis urinæ, insistant & contineantur. ACT. Lib. 1. περὶ ἕρων. cap. 13. Vide Urina.

ΥΠΟΠΤΟΣ, ὁ κερατοειδῆς ἐνίστο γίνεται ὑπόπτως, ποτὲ μὲν διὰ βλάβης, ποτὲ δὲ ἐπιπολῆς, ὄνυχι, προσεσκότος τῆ πύξ κατὰ τὸ χῆμα, διὸ καὶ τὸ πάθος ὄνυχά προσαγορεύσσι. PAUL. AEG. L. 3. κβ. Cornea

oculi quandoque pus intra se concipit, vel profunde vel superficietenus, ulcere speciem habente unguis, unde etiam unguis dicitur. Schwähren zwischen der Horn-Haut des Auges. Ὑπόπια autem PAVLO AEGINETAE sunt, πελιώματα, maculæ lividæ sub oculis. Nunc vox, denotat pus sub cornea.

ΥΠΟΣΠΑΔΙΑΙΟΙ, Quibus glans imperforata est, πολλοῖς ἐκ γενετῆς, ἢ βάλανος ἢ τέτρηται, ἀλλ' ὑπὸ τῷ κυνι καλυμμένῳ κατὰ τὸν ἀπαρτισμὸν τῆς βαλάνου τὸ τρημα εἰσίν, ἐντεῦθεν ἔτε ἔρειν εἰς τ' ἔμπροσθεν δύνανται ἔτε τεκνοποιεῖν τῆ σπέρματος αὐτοῖς εἰς τὴν μήτραν ἐπ' ἐνδείας ἀκοντίζεσθαι μὴ δυναμένους: PAVLVS AEGIN. Libr. 6. γδ. Multis a nativitate glans penis haud perforata est, sed sub frænulo, juxta glandis tuber foramen est, unde in longum projicere urinas haud possunt, nec generare, semine recta in uterum projici haud valente. Mangel der Doffnung an der Eichel der männlichen Ruthe, woher das Unvermögen zum Kinder-Zeugen enstehet.

ΥΠΟΣΦΑΓΜΑ, ἐστὶ ῥῆξις τῶν φλεβῶν τῆ ἐπιπεφυκότος, ἐκ πληγῆς ὡς μάλισσιν γινομένη. PAUL. AEGIN. Libr. 3. κβ. Sugillatio, magna oculi ruptura est, venarum maxime, illarum, quæ sunt in tunica adnata oculi. Blutrothe Augen von ausgetretenen Geblüte unter der Haut welche adnata heisset. Τὸ δὲ καλέμενον ὑπόσφαγμα ἐκ πληγῆς μὲν τὴν ἀρχὴν ἔχει, ῥῆξις δὲ ὅδε γίνεται τῶν φλεβιδίων ὅσα περὶ τὸν ἐπιπεφυκότα διατέτανται, καὶ αἱματώδης καὶ ὑποφλεγμαίνων ὁ ὀφθαλμὸς φαίνεται. Ὑπόσφαγμα vero ex ictu ortum ducit: In hoc venulæ quæ ad tunicam adnatam pertinent, rumpuntur, & cruentus inflammatusque oculus cernitur. ACT. Libr. 2. περὶ διαγν. παθ.

παθ. cap. 7. Ein mit Blut von einem Schläge unterlaufenes Auge.

ΥΠΟΤΛΑ, ἕλκεα. Ulcera, pus sub cicatrice latens habentia, præpostere consolidata. HIPPOCR. de Medico. Ueberheilte und verborgen Eiterhabende Schäden.

ΥΠΟΧΟΝΔΡΙΟΝ, Pars est ea corporis, quæ nothis costis subest, quod τῶ χόνδρω ὑπόκειται, cartilaginibus subjacet, cujus affectiones variæ sunt, mali hypochondriaci nomine recentius compellatæ: Ὑποχόνδριον ἀνασπασμένον, præcordia intus contracta. HIPPOCR. Coac. Prænot. Ὑποχόνδρια διαβορβορίζοντα, murmurantia a flatibus præcordia. HIPPOCR. Libr. 3. Aphor. 64. Ὑποχόνδρια καταξηρασμένα ἢ ἰσχυρῶς ἀνυχμῶδη, præcordia valde deficcata & squalida. Ὑποχόνδρια μετέωρα, præcordia elata, tumida, inflata, Libr. 1. Epid. Aegrot. 8. Ὑποχόνδρια διαβορβορίζοντα. HIPPOCR. Lib. 5. Epid. Hypochondria flatuosa. Κοιλίης ἀλογοὶ ἐπάρσεις. HIPPOCR. Coac. Prænot. ventris elationes sine causa. Βάρος ἦτοι καὶ ὑποχόνδριον, ἢ ἀλλό τι μέρος ἢ σπλάγχνον, ἔχῃ κανὸν ἀποσησαί τῶν συνήθων, ἢ ὄγκος τῆς σώματος, ἢ ἰχνότης, ἢ ἀχροια ἢ ὁ πρὸς τὰς κινήσεις ὄκνος ἢ ὑπνώδης διάθεσις, ἢ ἀγρυπνία. GALEN. de constit. med. c. 19. Similiter gravans dolor ad hypochondrium, aut caput, aut aliam partem, aut viscus, non valens sufficienter projicere consueta, corporis tumor, aut extenuatio, aut decoloratio, aut ad motus tarditas, aut somnolenta dispositio, aut vigiliæ. οἱ ἐξ ὑποχονδρίων ἀλγημάτων πυρετοὶ κακοηθεές: HIPPOCR. Prorrh. 1. febris hypochondriorum doloribus superveniens maligna.

Lebenstr. Griech. L. Deutsch. Wörterb.

ΥΠΟΧΥΣΙΣ, καὶ ὑπόχυμα. Suffusio, quam pro illius temporis ratione describit GAL. Introd. ὑποκεχύσθαι δὲ λέγεται, ὅταν συμβῆ παρέγχυσιν ὑγρῆ τινὸς γενέσθαι κατὰ τὴν κόρην, καὶ πῆξιν πολλάκις, ὥστε κωλύσαι τὸ ὄραν ἢ καὶ ἀμαυρῆσθαι ἐν τῷ φαίνειν. Suffusionem esse quidam dicunt, cum aliquis humor circa pupillam effusus, concretionem sæpe fecerit, ut visum impediatur, vel certe debilitetur in apparitione visibilium: Γλαύκωμα δὲ καὶ ὑπόχυμα, οἱ μὲν ἀρχαῖοι ἐν τῷ ἡγῆντο εἶναι, οἱ δὲ ὕστερον, τὰ μὲν γλαυκώματα τῆς κρυσταλλοειδῆς ὑγρῆ πάθη ἐνόμιζον ὑπὸ ὑγρότητος μεταβαλλομένα ἐπὶ τὸ γλαυκόν, τὰ δὲ ὑποχύματα ὑγρῶν παρέγχυσιν, πηγυμένων μεταξὺ τῆς κερατοειδῆς καὶ τῆς κρυσταλλοειδῆς: PAVLVS AEGIN. Lib. 3. Glaucoma & suffusionem antiqui unum esse putaverunt, esse, recentiores autem glaucoma crystallini humoris morbum esse putarunt, ejus pelluciditate in obscurum cæsiū conversa, sed hypochyma dicunt esse suffusionem compactarum rerum inter corneam & crystallinum. Der Staar im Auge, von einem Fell unter der Sehe, nach derer alten Meinung.

ΥΠΟΧΩΡΗΜΑ aut ὑποχώρησις, idem quod διαχώρησις, quæ per alvum abscedunt: Hæc uti signum considerantur in morbis quamplurimis. Stuhlgang. Ὑποχωρήματα μέλαινα. HIPPOCR. Libr. 7. Aphor. 68. 69. 81. dejectiones nigro sanguine tinctæ, vel atrabile notatæ. Stercora, uti signum HIPPOCRATES contemplatur. Ὑδαρές δὲ κάρτα, ἢ λευκόν, ἢ χλωρὸν, ἢ ἐρυθρὸν ἰσχυρῶς, ἢ ἀφρωδῆς διαχωρήσειν, πονηρὰ ταῦτα πάντα· ἐστὶ δὲ πονηρὸν καὶ σμικρὸν τε εἶναι, καὶ γλίσχρον, καὶ λευκόν, καὶ ὑπόχλωρον, καὶ λείον· τατέων δὲ θανατω-

δέσσειαν ἂν εἴη, τὰ μέλαινα, ἢ λιπαρὰ, ἢ πέλ-
 λια, ἢ ἰώδεα καὶ κάκοσμα: τὰ δὲ ποικίλα,
 χροσιώτερα μὲν τεττέων, ὀλέθρια δὲ ἔδεν
 ἦσσαν: ἐστὶ δὲ ταῦτα ξυσματώδεα καὶ χρο-
 λώδεα, καὶ πρασοειδέα, καὶ μέλαινα: ποτὲ
 μὲν ὁμῶς διεξερχόμενα ἀλλήλοισι, ποτὲ δὲ
 κατὰ μέρους. in Prognost. Vertit
 CELSVS Lib. 2. cap. 6. Alvus quoque
 varia pestifera est, quæ strigmen-
 tum, sanguinem, bilem, viride aliquid,
 modo diversis temporibus, modo
 simul & in mistura quadam, discreta ta-
 men, repræsentat. Sed hæc quidem
 potest paulo diutius trahere; in præci-
 piti vero jam esse denuntiat, quæ liqui-
 da, eademque vel nigra, vel pallida, vel
 pinguis est: utique si magna fœditas
 odoris accessit. HIPPOCR. Aphor.
 Sect. 4. art. 21. Ὑποχωρήματα μέλαινα,
 οἷονεῖ αἷμα μέλαν, ἀπὸ αὐτομάτου ἰόντα καὶ
 ξὺν πυρετῶ καὶ ἀνευ πυρετοῦ, κάκιστα. CELS.
 Libr. 2. cap. 8. Alvus nigra, sanguini
 atro similis, repentina, sive cum febre,
 sive etiam sine hac, pernicioſa est.

ΥΠΟΨΟΦΕΟΝΤΕΣ ἐν τοῖς ποτοῖσιν.
 Quibus potus cum murmure per gu-
 lam delabitur: Paralyseos cesophagi &
 proxime instantis mortis signum. HIP-
 POCR. Coac. Prænot. Die vor Unver-
 mögen nicht schlucken können, und denen
 das Trinken mit einem Geräusche hinun-
 ter fällt, ein böses Zeichen. Ποτὸν χαλε-
 πῶς καταβρογχίζοντι, πνεύματι βηχῶδη,
 ἐρεγγυμὸς ὑποσπώμενος εἰσω κατειλάμε-
 νος, πονηρόν. HIPPOCR. Coac. Prænot.
 Bolum difficulter deglutientes, respira-
 tione tussiculosa, ructus subterfugiens
 & intro tractus, malum.

ΥΠΩΠΙΑ, Sugillata sub oculis, ὑπο-
 σφάγματα, ἐκχυμώματα, αἱμαλώψ. Ef-

fusio sanguinis sub tunicis oculi a ruptis
 vasis: accipit tamen HIPPOCRATES
 pro ὑποφθαλμῶ regionē, quæ est sub
 oculo extus. Ausgetreten Blut unter
 denen Hauten des Auges. Τὰ ὑπὸ τὰς
 ὀφθαλμῶς ὑπόπια ὠχρὰ, sub oculis hy-
 popia flava. Ὑπόπυον autem est tu-
 mor quilibet pus in se habens. Confer
 Ὑπόπυα.

ΥΣΤΕΡΗ, μήτρα, organon forma-
 tionis partusque hominum, singularibus
 morbis obnoxium, fœminæ propriis,
 quorum illos, qui ex rationibus fluido-
 rum sunt, vide Καταμήνια, Πῆς, quæ
 partum attinent, vide Δυσκοῖα. Sed
 sunt morbi quidam ex uteri substantia.
 Passionis & strangulationis hystericæ
 historiam eleganter tradit MOSCHION:
 Ἡ τῆς μήτρας ἀπόπνιξις γίνεται ἔτως, ὡς
 ἀνεὶ τεθνηκυῖαν πεσεῖν. Γίνεται δὲ αὕτη
 ἢ νόσος ἐν τῇ συνεχεῖ ἐκτρέψει ἢ ἀώρῳ τό-
 κῳ καὶ χηρεῖα μακρὰ ἐπισχέσει τε τῶν ἐμ-
 μηνίων καὶ φλεγμονῇ τῆς μήτρας: Πᾶσαν
 τὴν αἰσθησιν μετὰ ἀφωνίας ἀποβάλλουσι,
 τῶν ὀδόντων πηγνυμένων τρέζουσι, καὶ τὰ
 ὑποχόνδρια αὐταῖς οἰδίσκονται, καὶ αὐτὸς
 ὁ θώραξ ἐπιημένος γίνεται μέγα, ἀβλέ-
 φες ἐν τῷ μετώπῳ ἔσται ὀγκωδέστερα ὄρων-
 τα, ἰδρῶς ψυχρὸς ἐπὶ τὸ πρόσωπον καὶ
 τὸν ἀνχένα ἐντάξει, σφυγμὸς ἔδειξεν ἐνρί-
 σκεται ἢ σφόδρα βραχύτατος. Ἀλγῶσι
 τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸν ἀνχένα, ἐνίοτε καὶ
 ἀνοητάνουσι. MOSCH. de morbis mulie-
 rum. Uteri strangulatus fit ita, ut quasi
 mortuæ prosternantur. Fit autem ille
 morbus a repetito sæpius abortu, aut
 crudo partu, aut longa viduitate, reten-
 tione mensium, & inflammatione uteri:
 omnem sensationem, cum vocis defe-
 ctione, amittunt, intensis doloribus den-
 tibus fremunt, & hypochondria illis
 intu-

intumescunt, ipse thorax fit elatior, venæ in fronte tumidiore apparent, sudor frigidus in facie & ad collum stillat, pulsus invenitur nullus aut valde parvus, capite dolent & cervice, aliquando & delirant. Ὁργίζονται μὲν παροξυσμῶν, νωθρότης διανοίας, ὄκνος, ἀτονία σκελῶν, ὠχρότης προσώπου, βλέμμα περιλίπαρον: ἐνστάσις δὲ τῆς πνιγῆς, κατάφορα καὶ κατάνοια, κατάληψις τῶν αἰσθητηρίων μετ' ἀφωσίας, σκελῶν συνολκή, εἶτα ἄρχονται ἐρέυθειν αἱ γνάθοι, καὶ τὸ πρόσωπον ὑποπίμπλαται, μελλέσης δὲ ἀνίστασθαι, προτρέχει τις ἐκ τῶν γυναικείων τόπων ὑγρασία πρὸς τὴν ἀφῆν, καὶ βορβορυγμοὶ καὶ προοδεύει τι τῶν ἐντέρων, αὐτὴ δὲ χαλαῖται κατ' ὀλίγον ἢ ὑσέρι, καὶ ἄτως ἀπολαμβάνουσιν τὸ τε νοεῖν καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι. Κινεῖται δὲ τὸ νόσημα κατὰ περιόδους, καθάπερ ἐπιληψία. Τινὲς δὲ κατὰ τὰς παροξυσμῶν εὐθὺς ἀπώλυντο: τῶν μὲν σφυγμῶν πυκνωμένων τε καὶ ὑποσπερόντων ἀτάκτως, εἶτα καὶ ἀσφυξίαις ἐπομένης βραχείας τε νοτίδος δροσιζέσης τὴν ἐπιφάνειαν, τῆς δὲ ἀναπνοῆς πρῶτον μὲν ἀμαυρωμένης, ἔπειτα δὲ τέλειον ἀποκοπτομένης. Πλεονάζει δὲ τὸ πάθος νέαις ἐγκαταφόροις πρὸς λαγνείαν, τείραις, ἀτόκοις. PAVLVVS AEGIN. Libr. 3. οα. Paroxysmo exacerbato, mentis est infirmitas, debilitas pedum pallor faciei, lemosi oculi veluti subpingues, instante suffocatione, somnolentia, desipientia, defectio sensoriorum, cum vocis oppressione, crurum contractione. Deinde incipiunt rubescere genæ & facies turgescit, cum remittit malum, egreditur aliquid mucidi ex muliebribus, ad contactum, & murmura ventris, & procedit aliquid de ventre, ipseque uteri spasmus aliquantulum sese remittit, & ita & intellectum & sensum de novo impetrant. Moveretur au-

tem morbus aliquo ordine, veluti epilepsia. Quædam in ipso paroxysmo extinctæ sunt, pulsus fiunt frequentiores & intercepti sine ordine, sequente pulsuum extinctione, ut percipi haud possint, respiratione ab initio debili, deinde penitus oppressa, frequentior morbus est juvenculis, libidinosis, sterilibus, & illis, quæ nondum pepererunt. Ἡ Φλεγμονὴ τῆς ὑσέρας ἐπὶ πλειόνων αἰτιῶν γίνεται, καὶ γὰρ ἐκ πληγῆς καὶ τῆς τῶν ἐμμήνων ἐποχῆς, ἀπὸ τε ψύξεως καὶ πνευματώσεως, ἔχ' ἥκιστα καὶ ἐξ ἀμβλώσεως καὶ ἐκ τοκετῶν διὰ κακὴν κύησιν. Παρέπεται δὲ τῇ Φλεγμονῇ τῆς μήτρας πυρετὸς ὄξυς ὀδύνη τε, καὶ κεφαλῆς, καὶ τένοντες, καὶ βάσεως ὀφθαλμῶν καρπῶν τε, καὶ δακτύλων, καὶ τραχήλου κατασπασμὸς, παρέγκλισις ἐπὶ τ' ἀναντία, σομάχε συμπαθεία, μύσις τῆς ὑσέρας σομίς, σφυγμοὶ μικροὶ, πυκνοὶ, καὶ εἰ μὲν ἀμυδρὰ εἴη ἢ Φλεγμονὴ, ἔχ' ἰσχυρῶς ὀδυνῶνται τὴν ὑσέραν, εἰ δὲ ἰσχυρὰ, καὶ αὐτὴ πᾶσα σφυγματωδῶς ὀδυνᾶται, ὅλη μὲν Φλεγμαίνουσα, δι' ὅλης αὐτῆς, εἰ δὲ μέρος Φλεγμαῖνοι, κατὰ τῆτο μᾶλλον ἢ ὀδύνη διασημαίνει. Τῶν μὲν γὰρ ὀπισθεν αὐτῆς μόνον Φλεγμαινόντων, τὸ ἀλγῆμα κατὰ τὴν ὀσφύν γίνεται, τὸ σκύβαλον ἐπέχεται, θλιβομένης τῆς ἀπευθυσμένης, τῶν δὲ ἐμπροσθεν ἢ δὲ ὀδύνη κατὰ τὸ ἥτρον καὶ τραχηρία, ἢ δυσχερία γίνεται τῆς κύσεως θλιβομένης, τῶν δὲ πλευρῶν Φλεγμαινόντων οἷ τε βαβῶνες τείνονται, καὶ τὰ σκέλη βαρύνονται; τῆ δὲ πύγματος Φλεγμαίνοντος, κατὰ τὸν ὄμφαλον ὁ πόνος μᾶλλον γίνεται σὺν ὄγκῳ, περὶ δὲ τὸ σόμιον, ἔσης τῆς Φλεγμονῆς, κατὰ τὸ ἐπιγάστριον ὀδυνῶνται, καὶ τῷ δακτύλῳ καθιεμένῳ σκληρὸν καὶ ἀπηνὲς ὑποπίπτει τὸ σόμιον. PAVLVVS AEGIN. Libr. 3. ξδ. Inflammatio uteri pluribus de causis fit; nam ex illata externe injuria, ex mensium

retentione, a refrigerio, ex flatuofitate, non minus ex abortu & a partu & pravo puerperio. Sequitur inflammationem uteri febris magna, & dolor capitis ac spinæ & fundi oculorum, hinc manuum ac digitorum contractiones, colli contorfio ac obliquitas, consensualis stomachi dolor, orificii uterini descensus, pulsus parvi celeres, & si haud magna est inflammatio, graviter haud dolent utero, si autem valida fuerit, ipse ad numeros pulsum dolet; si omnis inflammatur, totus dolet, si autem in aliqua tantum parte, dolor etiam ibi maxime se prodit. Illis enim, quæ retro ad uterum sunt inflammatae, ad lumbos magis dolor est, & faeces retinentur, recto intestino in consensum adducto, si anterius inflammatum est, pubis dolet, & urina vel morder, vel difficulter fluit, afflicta vesica: Si latera uteri inflammantur, bubones tenduntur & crura gravantur; Fundo uteri inflammato, ad umbilicum dolor magis est cum tumore. Si ad os uteri, ad imum ventrem dolent, & immisso digito durum & distortum apparet ostium. Σκίρροσ καὶ σκλήρωμα ὑσέρας, Scirrhus & durities uteri. Σκίρροσ καὶ ἡ μήτρα ποτὲ μὲν αἰφνιδίως, μηδενὸς προφανέντος, τὰ πολλὰ δὲ φλεγμονῆς προηγησαμένης καὶ μήτε λυθείσης, μήτε εἰς ἀπόστημα μεταβληθείσης: ἐν εἶδει δὲ τῆς σκίρροσ καὶ τὸ λεγόμενον σκλήρωμα ἐστὶ περὶ τῶν τραχήλων τῆς μήτρας ὡς μάλισα, συνιστάμενον ὄγκον μὲν ὁμοίως ἔχον, ἥσσον δὲ ἀντίτυπον, μετὰ ἀλγύματ[⊙] συμμέτρων. PAVLVVS AEGIN. Libr. 3. cap. ξη. Induratur uterus aliquando derrepente, sine ulla causa manifesta, ut plurimum autem præcedente inflammatione, nec soluta nec in abscessum conversa. In scirrhi autem simili-

tudine & sic dictum σκλήρωμα, aut ostii uterini est durities, similiter tumorem habens, sed non resistentem, cum dolore modesto. Ἐλκωσις ὑσέρας, Uteri ulcus. Ἐλκῆται πολλάκις ἡ ὑσέρα, διὰ δυσκοίαν, ἢ ἐμβρυελίαν, ἢ φθοράν, ἢ ὑπὸ ρεύματος, ἢ ἐξ ἀποσημάτων συρραγέντων, ἢ πρόχειρος, ἢ διὰ βλάβης; φλεγμαίνοντος μὲν τῆς ἑλκωσ ὀλίγον αἱματώδες, ἢ τρυγῶδες σὺν περιουδυνία, ἔυπαρξ δὲ ὄντος, πλείον καὶ ἰχώρες σὺν ἐλάσσονι πόνῳ, νεμομένης δὲ, δυσῶδες μέλαν σὺν ἀλγύμασιν ἰσχυροτέροις. PAVLVVS AEGINETA Libr. 3. ξς. Ulceratur sæpius uterus propter partum difficilem, aut extractionem fœtus mortui, aut abortum, aut fluxionem, aut ex abscessibus ruptis, aut ita, ut morbus ad manus patensque sit, sive in profundo. Si ulcus inflammatum est, parum sanguinolenti ac purulenti cum dolore fluit, si autem sordidum est, plus & tenue quid, quod ichor est, cum mitiore dolore, si ulcus rodens est, fœtidum est ac nigrum, cum doloribus valentioribus. Τῶν ἐν τῇ μήτρᾳ καρκίνων οἱ μὲν μεθ' ἑλκώσεως, οἱ δὲ χωρὶς ἑλκωσ συνίστανται, ἐπὶ μὲν ἔν τῶν ἀνελκόντων, ὄγκος εὐρίσκειται περὶ τὸ σόμιον τῆς ὑσέρας σκληρὸς, ἀνώμαλος, ὀχθώδης, χροῖα τρυγῶδης, ἐνερευθῆς ποτὲ δὲ καὶ ὑποπέλιος, καὶ πονῆσιν ἰσχυρῶς κατὰ τε βαβῶνας, καὶ ἐπιγάστριον, καὶ ἥτρον, καὶ ὄσφυν, ἀγανακτῆσί τε πρὸς τὰς χειραψίας, καὶ τὴν ποικιλωτέραν φαρμακείαν. Ἠλκωμένον δὲ ὄντος τῆς καρκίνωσ πρὸς ταῖς ὀδύνας, καὶ σκληραίας, καὶ ὄγκῳ, διαβεβρωμένα καὶ ἀνώμαλά τε ἑλκῆ θεωρεῖται, κατὰ μὲν τὸ πλείστον ἔυπαρξ, ἐκκρηνεται δὲ διηνεγκῶς ἀπ' αὐτῶν ἰχώρ λεπτὸς ὑδατώδης, μέλας, ἢ πυρρὸς δυσῶδης, ἐνίοτε δὲ καὶ αἷμα φέρεται; τὸ μὲν ἔν πάθος ἀνίατον. PAVLVVS AEGINETA Lib. 3. ξζ. Cancrī in utero; alii quidem cum exul-

ceratione, alii sine ulcere consistunt, in illis, quibus alvus haud est, tumor reperitur ad ostium, durus, inæqualis, gravis, colore turpis, subruber, aliquando sublividus & dolores habent vehementes ad inguina, imum ventrem & pubem & lumbos: Graviter sese habent ad contrectationes, & variantes medicationes. Exulceratus autem si cancer est, super doloribus & indurationibus & tumore, rodentia male ordinata apparent ulcera maximam partem immunda. Secernitur autem ab illis sanies tenuis, aquosa, nigra, rufa, foetida, aliquando & sanguis effertur; hic morbus incurabilis. Ραγάδες, κονδυλώματα, αίμορροΐδες υσέρας. Fissuræ, glandulæ induratae, hæmorrhoides uteri. Περι τὸ τῆς υσέρας σόμιον γίνονται ραγάδες, ἐκ βιαιῶν τόκων, καὶ τὸ μὲν πρῶτον διαλανθάνουσι, ἔτι προσφάτων ὄντων τῶν ἀπὸ τῆς τέξεως πόνων. ὕπερον δὲ καὶ κατ' ὀλίγον ἐν αἰσθήσει γίνονται, ποτὲ μὲν πρὸς τὰς χειραψίας, ποτὲ δὲ καὶ τὰς συνουσίας, ὅτε καὶ αἰμάσσονται διὰ τὴν παρὰ τριψιν. PAVLVS AEGIN. Libr. 3. o e. Circa uteri ostium fiunt fissuræ ex partibus difficilibus, & ab initio quidem latent, licet certum sit, partum fuisse laboriosum, deinde autem paulo plus sensibus percipiuntur, aliquando ad contrectationem, aliquando in coitu, ubi propter attritum cruentantur. Ausser denen Krankheiten der Gebärmutter, die von dem unordentlichen Auswurff derer Säfte entstehen, giebt es verschiedene, die das Wesen der Mutter selbst betreffen. Sie wird Krampffartig zusammen gezogen, also, daß die entlegenen Theile aus Mitleydenheit davon betroffen werden. Daher entstehen Mutter = Erstickungen, Ohnmachten, Melancholien: Die Mutter wird ent-

zündet von zustossenden Beleidigungen, bey schwerer Geburt, und dergleichen. Aus denen Entzündungen entstehen Mutter = Verhärtungen, und daraus werden fressende Krebs = Schäden. Oftt ist der Mutter Mund zerrissen, oder mit Knötgen besetzt, oder giebt Blut von sich, auf die Art und Weise, wie die goldene Ader.

Φ.

ΦΑΓΕΔΑΙΝΑ, Φαγεδαϊνικὰ ἔλκη. Τα μὲν ἐν ἄλλαι τῶν ἐλκῶν αἰεὶ μείζω καὶ χείρω γίνεται, καὶ σύμπαντα ταῦτα Φαγεδαϊνας ἐκαλεῖν οἱ παλαιοί. διορίζουσι δ' ὕπερον ἐπεχείρησαν ἔνιοι προσηγορίας ἕκαστον ἰδίαις, ἔνια μὲν ἐν αὐτῶν χειρῶν καλεῖντες, ἔνια δὲ τηλέφεια. Φαγεδαϊνας δ' ἄλλαι, καὶ τινὰς ἔτι ἄλλαι περιεργότερας ἐπιφέροντες προσηγορίας. ἀλλ' ἡμῖν ἀρκέσει τῶν μὲν ἐπιλαμβανομένων τι τῆ περὶ ἕωρίς τὰ μὲν ἔρηπτας ἰνομάζειν, ὅταν ἐπιπολῆς ἢ καὶ κατ' αὐτὸ τὸ δέρμα, τὰ δὲ Φαγεδαϊνας, ὅσα καὶ τὴν ὑποκειμένην διαφθείρει σάρκα. τὸ γὰρ σηπεδονῶδες καὶ νομῶδες ὑπὸ τινῶν ἰνομαζόμενον ἔλκος, ἔχ' ἔλκος ἐστὶ διαφορὰ τις ἴδιος, ἀλλ' ἐπιπεπλεγμένον πάθος ἔξ' ἔλκος τε καὶ σηπεδόνος. ἴσμεν δ' ὅτι καὶ χωρὶς ἔλκος αὐτὴ κατ' ἑαυτὴν ἢ σηπεδῶν ἐν πολλοῖς τῶν μορίων συνίσταται. Alia itaque ulcera semper majora & deteriora fiunt, atque hæc omnia Phagedænas antiqui nominabant. Quidam vero posteriores ea distinguere cogitarunt, propriamque singulis appellationem indiderunt, quædam Chironia, quædam Telephia, quædam Phagedænas nominantes, aliasque curiosas adhuc magis appellationes afferentes. Nobis vero sufficet, ex iis, quæ aliquid loci circumstantis occupant, alia Herpetas (id est repentes) nominare, quæ summam cutem tantum infestant: alia phagedæ-

gedænas (i. e. exedentes), quæ carnem subjectam corrumpunt. Nam quod putridum atque depascens, a nonnullis ulcus vocatur, non est propria ulceris differentia, sed passio implicita ex ulcere atque putredine. Scimus autem quod & absque ulcere putredo ipsa per se ipsam in multis corporis partibus consistit. GALEN. in Aphor. Hipp. Com. 6. sect. 45. Um sich fressende Schâden.

ΦΑΛΑΓΓΩΣΙΣ, δὲ εἰν ὅταν, διςτριχία ἢ τριςτριχία τῶν ὑποφυομένων τριχῶν, ἢ ἐν τῷ ἄνω ἢ ἐν τῷ κάτω ελεφάρω. GALEN. Introd. f. Medicus. Phalangosis est, quando duplex triplexque ordo pilorum, ad marginem tarsi nascentium, vel in superiore vel in inferiore sunt palpebra. Doppelte oder dreyfache Keyhen derer Haare an denen Augensleden.

ΦΑΛΑΚΡΟΤΗΣ, καὶ φαλάκρωσις, Calvities. Μαδάρωσις, defluvium capillorum. Περί δὲ τὰς ταρσῆς γίνεται ἢ τριχίασις καλεῖται, καὶ ἢ μαδάρωσις τῶν τριχῶν; ἢτοι ελεφάρων, ἢ καὶ πτίλωσις καλεῖται, γίνεται δὲ καὶ φθειρίασις καὶ πιτυρίασις, καὶ κριδίη. καὶ ἢ λεγομένη δὲ μίλφωσις τῶν ταρσῶν εἰσι πᾶθος, ἐρυθροὶ γὰρ τέτοις εἰσὶν οἱ ταρσοὶ, εὐκότες μίλτω τῇ χροιά. Circa palpebræ vero extremitatem fit τριχίασις, hoc est pili pungentes, & defluvium pilorum, quod μαδάρωσις & πτίλωσις dicitur. Fit & morbus pedicularis, ac porrigo, & parvus instar ordeï abscessus. Sed & μίλφωσις (id est pilorum nuditas) affectio est extremitatis palpebræ rubicunda enim his est palpebræ ala, colore miltum (hoc est minium) referens. Alter

hand Mangel derer Haare um die Augen.

ΦΘΕΙΡΕΣΘΑΙ, Corrupti, speciatim de fœtu dicitur. Πολλοὶ εἰσι κίνδυνοι ἐν οἷσι τὰ ἐμβρυα φθείρονται, ἢν ἐν γαστρὶ ἔχουσα σείση καὶ ἀσθενήση καὶ ἀχθος βίησηται ἢ πηδῆση ἢ βίησηται, ἢ πτύρηται ἢ κεκράγη. HIPPOCR. de Morb. Mul. Multa sunt pericula, in quibus fœtus corrumpuntur, si utero gerens moveatur & ægroter, & onus ferat, & saliat, aut tussiat aut sternuter aut clamet. Hinc φθορὰ, ἀποφθορὰ, Abortio: idem quod ἐκβολή, τρωσμός, ἔκτρωσμος. Abgang einer unzeitigen Frucht. Denotat deinde corruptelam quamvis, φθειρόμεθα ἢ διὰ γήρωσ ἐπὶ θάνατον προϊόντος ἢ διὰ τὸ εἶν τὴν εἰσάν, ἢ διὰ τῆς τῶν περιττωμάτων γενέσεως. GALEN. de Sani. tuend. Lib. 1. Corruptimur vel senectute sensim ad mortem procedente, vel effluxu substantiæ, vel excernendorum generatione.

ΦΘΕΙΡΙΑΣΙΣ, ORIBAS. Lib. 4. ad Eunap. cap. 10. quod περί φθειρίασεως inscribitur. Τίκεται πολλὰκις ἐν τῇ κεφαλῇ φθειρῶν πλῆθος, ἀδρώως ἐν τῷ εἶδι τὸ δέρματος, περιττῶν ὑγρῶν καὶ μετρίως θερμῶν συσάντων. Sæpenumero pediculorum copia in profunda capitis cute generatur, cum supervacanei modiceque calidi humores subsistunt. Φθειρίασις εἰσι περί τὰς ῥίζας τῶν ελεφάρων ψώρα λεπίδας πιτυρώδεις ἀποβάλλουσα. Pediculorum palpebrarum morbus est scabies, quæ ciliorum radices obsidet, squamulas furfuraceas dejiciens. GALEN. in Def. med. Φθειριῶν φαμὲν τὰ ελεφάρω, ὅταν περί τὰ τετριχομένα πλατεῖες πολλὰ φθείρες, μικραὶ, γίνονται. GALEN. Introd. f. Medicus. Phthiriali affici dicimus palpebras, si in capilla-

pillatis earum partibus pediculi parvi, lati, fiunt. Ὅτι δὲ φθειριῶσι τὰ ἐλέφαρα, καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν πάθος διασημαίνει, φθειρίασις λεγόμενον. καὶ αὐτὰ δὲ τοῖς ἀκριβῶς ἐρῶσι ζῶσαί τε καὶ κινέμενα φαίνονται. Cæterum, quod palpebræ pediculis infestentur, vel affectus qui pediculatio dicitur, & φθειρίασις, suo nomine indicat. Hi illis, qui oculorum acumine præstant, vivere moverique conspiciuntur. ACT. Lib. 2. Περί διαγν. παθ. cap. 7. Die Kranckheit von überhandnehmendem Ungeziefer.

ΦΘΙΝΕΙΝ, ὅπερ ἐστὶ μαρῆσθαι, Absumi lenta tabe, quod est, marcescere PAVLVS AEGINET. φθεινώδες νέσσι. Morbi tabifici. HIPPOC. de glandulis Libro. Licet autem multi sint, quibus ægri sensim colliquescent, illi tamen maxime intelliguntur, qui in pulmone male affecto consistunt: Dum autem φθεινώδας νέσσις, alios, quam φθινώδεας adducit, videtur etiam cum novo nomine novam rem attulisse, propterea erunt φθεινώδες, ξηρὰ συντήξεις siccaæ tabes, pulmone nondum ulceroso, sed duro, & scirrhis oppleto: Sed φθινώδεα ab ulcere esse, disertis verbis indicat HIPPOCR. Lib. 5. Aph. 64. & Lib. 4. Aph. 3. Abzehrende Kranckheiten. φθινώδες autem, Galeno interprete, nondum sunt consummati morbi tabidi, sed veræ Phthoes æstimantur esse principium, ipsique ad tabem proni φθινώδες appellantur. φθινώδεας ὀνομάζουσιν οἱ παλαιοὶ τῶν ἰατρῶν, ὅσοι καὶ φθινώδη νόσον, ἣν καὶ φθίνην τινὲς ὀνομάζουσιν, ἐπιτήδειοι, παθεῖν: Τοῖσδε δ' ὑπάρχουσιν, ὅταν ὁ θώραξ σενὸς καὶ ἀβαθής. GAL. Comm. in Lib. 1. Epid. Ἰπποκράτης φθινώδεας τίννας ἐξηκεν ἐπὶ πάνυ σαφῆς

ἐστίν. εἴωθε γὰρ τὰς ὅπως δήποτε ἰσχυρόμεναι τὸ σῶμα καὶ φθινῆντας ἔτις ὀνομάζειν, ἐ μόνον τὰς διὰ τὴν τῆ πνεύμονος ἔλκωσιν ὅλον τὸ σῶμα τηκομέναις. GALEN. Comm. in Lib. 1. Epid. Hipp. Hippocrates tabidos quos appellaverit, haud liquet: solet enim quoscunque extenuatos corpore ita compellare, non tantum, qui ob ulcus pulmonum toto corpore deliquescent. Sed HIPPOCR. non tantum pulmonum ulcere laborantes appellat tabidos, sed omnes sensim colliquescentes quacunque demum ex causa id factum fuerit, Est etiam apud C O V M φθίσις ἰσχυαδική. Tabes coxaria, cum ex abscessu, aut fluxione in coxendicem, coxa emarcescit, deinde & totus homo. Est enim φθίσις ἀλαία, quam τυφλήν καὶ ἀόρατον appellant, cum nulla manifesta causa est. GALEN. in Exegesi vocum Hippocratis. φθίσις νωτιαία, seu dorsalis describitur HIPPOCRATI Lib. 2. de morbis: Hinc & φθίσις νεφρῆτις tabes renalis est, quam HIPPOCRAT. Libro de locis in homine, & libello de glandulis explicuit: Alia φθίσις est πνευμονική, pulmonalis, alia ἔξεως, quæ ex causa, in toto hominis habitu quærenda, oritur. Vera φθίσις.

ΦΘΙΣΙΣ ἐστὶ ἔλκωσις τῆ πνεύμονος, ἢ θώρακος, ἢ φάρυγγος, ὡς ἐπὶ παρακολεθεῖν καὶ πυρετὸν ἐληχρὸν, καὶ συντήκεσθαι τὸ σῶμα. Phthisis est ulceratio pulmonis & thoracis & faucium, ut tussis sequatur, & febris lenta, & corpus colliquescat. Est enim φθίσις ἢ ἰδίως ἐφ' ἑλκεὶ συντήξις τε καὶ μείωσις τῆ σώματος, ἐξηκεν δὲ φθίσις ἀπὸ τῆ φθίνην ὅπερ ἐστὶ μαρῆσθαι. Phthoe proprie sic dicta, ex ulcere colliquatio & imminutio corporis: Dicitur autem phthisis a φθί-

a Φθίσειν quod est marcescere. Quare omne, quo corpus absumitur, etiam si ulcus non est, phthisin inducit. Φθίσις μὲν γὰρ ἐστὶν ἡ λεγομένη κοινῶς πᾶσα σάματος μείωσις τε καὶ σύντηξις, Phthisis enim est communiter dicta, quævis corporis imminutio & colliquatio Φθίσεως συστάσης αἴτε παρειὰ πελιδνῶνται καὶ κατὰ τῆ μετώπῃ καὶ τῆ τραχήλῃ περιδρώσεις γίνονται αἴτε σάρκες συντήκονται καὶ οἱ ὄνυχες γρυπῶνται καὶ λιπαροὶ καὶ ἐκλευκοὶ καὶ ἔξωχοι φαίνονται, τῆ δὲ πύθης ἐπικρατῶντος ἢ τε κοιλία ἐκταράσσεται καὶ τὸ ὑποχόνδριον ἀνασπᾶται, δίψα δὲ αὐτὰς ἐπὶ πλεον ἔχει καὶ ἀνορεξία, καὶ τὸ ἀναφερόμενον δυσῶδες ὑπάρχει σφόδρα. PAVLVVS AEGINETA. Libr. 3. cap. λβ. Phthisi ad summum pro-
vecta, genæ livescunt, & ad frontem ac collum sudatiunculæ fiunt, & carnes contabescunt & ungues curvantur, & pingues, albidi & pallidi apparent, malo ingravescente venter perturbatur, & hypochondrium retrahitur, sitis illos magis tenet, & appetentiæ defectus, & quod tussi educitur, fœtidum valde est. Idem est Φθίσις: Ἐπὶ αἵματι ἐμέτω Φθίσις, καὶ τῆ πύθης κάθαρσις ἀνω. HIPPOCR. Aphor. 7. 78. A sanguinis vomitu tabes, & puris purgatio iursum. Lubricus est phthisicorum status, maxime, si ulcus fœtidum pulmonibus inest, acceditque colliquatio, τῶν Φθισικῶν, εἰσιν ἐπὶ τῆ πυρὸς ὄξει τὸ πτύαλον κνίσσης βαρὺ, ἀπόλλυνται. HIPPOCR. Coac. Prænot. Phthisicorum, quibus ad ignem olet sputum fœtore gravi, pereunt. Τοῖσιν ὑπὸ τῶν Φθίσεων ἐνοχλημένοισιν ἦν τὸ πτύσμα ὅτι ἂν ἀποβήσσωσι βαρὺ ὄξει ἐπὶ τῆς ἀνδρακας ἐπιχεόμενον, θανάσιμον. HIPPOCR. Aphor. Sect. 5. Quibus a phthisi correptis sputum, quod tussunt, grave olet prunis inje-

ctum, lethale. Ὑπὸ Φθίσεως ἐχομένοις διάρροια ἐπιγενομένη, θανατῶδες. HIPPOCR. Aph. Sect. 5. 14. Phthisi correpto diarrhoea superveniens, lethalis. Schwind-sucht, Verzehrung ist jede Mahrlosigkeit, insonderheit die von schwübrigen Lun-gen. Est etiam

ΦΘΙΣΙΣ ΟΦΘΑΛΜΟΥ, μείωσις τῆς κόρης μετὰ ἀμυδρώσεως. Tabes (oculi) est pupillæ diminutio, cum obscuritate. GALENVS in Defin. med. Ἡ Φθίσις πάθῃ ἐστὶ τῆς κόρης σενθμένης, καὶ ἀμαυροτέρας καὶ ἑυσσοτέρας γινομένης τὰ δὲ ἐρώμενα ἐπὶ τέτων μείζονα φαίνονται. αἰτία δὲ πύκνωσις, ὑπὸ ξηρότητι μᾶλλον γινομένη. διαφέρει δὲ ἡ Φθίσις τῆς ἀτροφίας τέτω, ἡ μὲν γὰρ Φθίσις σενότεραν ποιεῖ τὴν κόρη, ἡ δὲ ἀτροφία ὅλον τὸν ὀφθαλμὸν μικρότερον καὶ ταπεινότερον, Phthisis affectus oculi est, quo pupilla fit angustior, obscurior, rugosiorque; Res quæ cernuntur, in his majores apparent, causa vero est densatio, quæ siccitati potius fertur accepta. Sed phthisis ab atrophia hoc dignoscitur discrimine, quod illa angustio-rem pupillam, hæc totum oculi bulbum minorem humilioremque reddat. PAVLVVS AEG. Libr. 3. cap. 22. Das Vertrocknen eines Auges. Der Zufall des Auges, da die Sehe enge wird, und derselben Oeffnung sich schliesset.

ΦΙΑΥΠΡΟΣΤΡΟΦΑ, Quæ reverti amant, uti febres intermittentes malæ curatæ: Ὑποστροφῆ, Reversio morbi, Recidiva, quod est ὑποτροπὴ ὑποτροπιάζειν, reverti. Si causa morbi expulsa nondum est, sed morbus ἀκριτος mansit & crudus Recidiv, Rückfall der Krank-heit. Τὰ ἀκριτα ἀλόγως ἑρασνήσαντα Φιλυπόστροφα. Quæ sine legitima evacuatione subito sanantur, reverti amant.

Τὰ ἐγκαταλιμπανόμενα ἐν τῆτι νεσοῖσι μετὰ κρίσιν, ὑποσφοδάδα. HIPPOCR. Aph. Sect. 1. reliquiae in morbis post crisis redeunt facile. Kranckheiten, die gerne wieder kommen.

ΦΙΜΟΣ, Φίμωσις. Γίνεται Φίμος περι τὸ σῶμα τῆς ὑσέρας, ἢ δι' ἔλκωσιν προσηγμένην, ἢ διὰ φλεγμονὴν σκιρῶσθῆσαν. Loci muliebres circa ipsorum os clauduntur, vel ex præcedente exulceratione, vel in durata ibi inflammatione. PAVLVS AEGIN. Libr. 3. cap. 73. Διττὸν τῆς Φιμώσεως αἴτιον γίνεται. ποτὲ μὲν γὰρ ἡ πόσθη καλύψασα τὴν βάλανον, ἀποσύρεσθαι πάλιν ἀδυνατεῖ· ποτὲ δὲ ἀπαχθεῖσα ὀπίσω, ἐκέτι ἐπάγεται. τῆτο τὸ εἶδος ἰδίως περιφίμωσις προσαγορεύεται. ἡ μὲν ἐν πρώτῃ διαφορᾷ γίνεται. ἦτοι δι' ἔλκην ἐν τῇ πόσθῃ γενομένην, ἢ διὰ σαρκὸς πρόσφυσιν ἢ δὲ δευτέρα ἐν ταῖς τῶν αἰδοίων φλεγμοναῖς ἀποτελεῖται, ὅπταν ἀπαχθέντος τῆ δέρματ' ὀπίσω, ἢ βάλανος ἀνοιδήσασα μηκέτι ἐπιδέχεται τὴν πόσθην. Duplex Phimi causa est. Aliquando enim sic glandem præputium tegit, ne nudari possit, aliquando retrorsum ducta reduci non potest. Hæc species proprie Periphimosis dicitur. Prior itaque differentia, aut ex cicatrice, quæ in præputio concreverit, aut ex carnis incremento, qua illud coaluerit: Altera, genitalium inflammationibus fertur accepta, quoties, abducto retro præputio, glans intumuerit, nec amplius reducto operiri ea possit. PAVL AEGIN. L. 6. cap. 55. Enggeschlossene Vorhaut.

ΦΛΕΓΜΑ, Humor lentus viscidus, pituitosus. ἀπὸ τῆς φλέγεσθαι, cum humor sit ad inflammationes accendendas valde opportunus. Φλέγμα enim ipsum calorem præternaturalem auctum designat, Φλέγμα ἢ μόνον τὸν χυμὸν τῆτον, τὸν λευκὸν ἀλλὰ καὶ τὴν φλόζοβον. Lebenstr. Griech. L. Deutsch. Wörterb.

γωσιν δηλοῖ, Phlegma non tantum hunc humorem album, sed & ardorem indicat, GALENVS in exegefi. Φλέγμα λευκὸν, Pituita alba & orta abinde hydrophis species, quæ Leucophlegmatia dicitur. HIPPOCR. Libr. de aere, aquis & locis. Pituita acri humore mixta, τὸ Φλέγμα δριμέσι χυμοῖσι μεμιγμένον, ὅπη ἂν προσπέσῃ ἐς αἰθέρας τόπους, ἐλκοῖ. HIPPOCR. de Flat. Pituita acribus humoribus permixta, ubi in loca minime assueta irruperit, ea exulcerat. Hinc φλεγμονώδης διάθεσις. GALEN. de differ. morb. Inflammatoria dispositio. ὅταν τὸ αἷμα σφηνωθῆν ἐν τῷ ρευματισθέντι χωρίῳ διασαπῆ. GAL. de Critib. L. 1. Quando sanguis incuneatus in partibus rhevmate affectis, computrescit. Zu Entzündung geneigt. Sic φλεγματώδεα dicuntur, inflammata: φλεγματώδεα ἔλκεα, ulcera inflammata. HIPPOCR. Coac. Prænot. Et febres ad summum proVectæ dicuntur, ἀκμάζοντα νοσήματα καὶ ἐν φλεγμασίῃ ἔοντα: Morbi ad summum progressi & in ardore constituti. HIPPOCR. Libr. de ratione victus acutorum. φλεγμοναὶ enim proprie de febribus dici, testatur GALENVS, Commentario ad hunc locum, φλεγμασία παραλαμβάνει τὴς πυρετὸς κατὰ τὸ παλαιὸν ἐστὶ τῆς λέξεως, Phlegmasia completitur febres secundum antiquum loquendi morem. φλεγμαίνειν est διακαίεσθαι καὶ πυρῆσθαι, incendi, uri, magno calore affici. φλεγμαίνοντα τὰ ὑποχόνδρια καὶ φλογώδη καὶ θερμά, præcordia accensâ, flammea & calida. GALENVS Comm. in Libr. Hippocr. de victu acutorum, dicuntur in hepatis duritie & inflammationibus.

ΦΛΕΓΜΟΝΗ, Inflammatio, tumor inflammatorius, pulsans GALENO, προσλαβῶν

βών δὲ σφυγμὸν τοῖσδε ὄγκος καὶ θερ-
μασίην πυρώδη, τὴν ὀνομασθεῖσαν ἰδίως
ἀποτελεῖ Φλεγμονήν. GALEN. Com. 3.
in Libr. Hippocr. de fracturis. Ubi
autem tumori accesserit pulsatio & calor
igneus, proprie sic dictam efficit phleg-
monem, sed antiqui omnem igneum
calorem, etiam si arteriæ intus haud pul-
sarent, phlegmonem appellant: Πάλα
ἐχ' ἕως αἰτ GALENVS I. C. ἀλλὰ τὴν
Φλόγωσιν ἀπασαν ὀνόμαζον Φλεγμονήν.
Olim autem non ita, sed omnem calo-
rem auctum appellabant phlegmonem.
Est autem phlegmone summus inflam-
mationis gradus, HIPPOCR. de locis in
homine libr. Πυρετοὶ δὲ αὐτὸ δὲ γίνονται,
ὅταν τῷ σώματι ὑπερφλεγμῆναι αἶμα,
σάρκες ἐπίσκονται. Propterea febres
fiunt, quando, corpore ad summum ca-
loris gradum provento, carnes intume-
scunt. Hujus phlegmones signa patho-
gnomonica sunt calor, rubor, tumor re-
nitens, dolor: Μετὰ Φλογώσεως τε καὶ
ἀντιτυπίας σφυγμώδης ὀδύνη. GALEN.
Comm. in Libr. 6. Epid. cum calo-
re & renitentia pulsatorius dolor. Φλο-
γμῶν enim, exponente GALEN. in Exe-
gesi est πυρεσθαι μετὰ ἐρυθρήματι,
accendi cum rubore. Περὶ πλήθει γι-
γνόμεναι Φλεγμοναί: GALEN. de venæ
sectione. A copia sanguinis orta in-
flammatio. Φλεγμονὴ ἐστὶν ὄγκος ἐνερευ-
θῆς καὶ ὀδυνηρὸς καὶ ἀντίτυπος καὶ
θερμὸς ἐξ αἵματος χρηστῆ τὴν γένεσιν ἔχων
ποτὲ μὲν ἐξ ὅλης τῆς σώματος φερομένης,
ποτὲ δὲ ἐν αὐτῷ τῷ μορίῳ πλεονάσαντος,
ὡς μὴ τεύεσθαι διὰ τῶν ἀγγείων ἀλλ' ἐκ-
πίπτειν δροσοειδῶς εἰς τὰς μεταξὺ κενὰς
χώρας: Καὶ τρώσσει δὲ πολλάκις καὶ κα-
τάγμασι ἐλκεστέ καὶ ἑτέροις πλείοσιν ἐξω-
θεν αἰτίαις τῆτο τὸ πάθος ἐπιεται, (ἐστ'
ὅτε) φλεγμαίνει τι μέρος ἄνευ τῆς προηγῆ-
σασθαι φανερῶν αἰτίας, ὅλη τῆς σώματος

ἐπιπέμποντι τῷ μέρει. PAVL. AEGI-
NETA Libr. 4. cap. 13. Phlegmone
est tumor rubens, & dolens, & renitens,
& calidus, ex sanguine optimo originem
habens, aliquando ex toto corpore de-
lato, aliquando in ipsa parte cumulado,
ut contineri a vasis nequeat, sed exci-
dat roris more in vacuas inter vasa par-
tes. Vulneribus sæpe & fracturis, ul-
ceribus, & variis ab aliis externis causis
ille morbus efficitur, aliquando inflam-
matur pars quædam sine præcedente
manifesta causa, dum totum corpus se
se in unam partem exonerat. Entzündungen,
welche sich an äußerlichen und
innerlichen Theilen hervorthun mit Fie-
ber, Schmerz, Röthe, Geschwulst, von die-
sen stockenden Säfteu, oder Ueberfluß des
Blutes.

ΦΛΥΖΑΚΙΟΝ: ἀπὸ τῆς Φλύζειν καὶ
Φλύσσειν, quod est ἀναζειν ab ardendo
vel urendo. Pustulæ, ab igneo quodam
febrili calore excitatæ; Φλύκταιναι τὰ
ἀπὸ κάυσεως ἐν σαρκὶ ἀναστήματα. Phly-
ctænæ pustulæ ab ardore in carne ex-
citatæ. Sine dubio rem illam febrilem
vox designat, quæ penes febres mali-
gnas in cute efflorescit, Hippocrati haud
ignota, ἐν συνεχέσει Φλυζάκια κατὰ πᾶν
τὸ σῶμα ἐκφύει. COAC. PRÆNOT.

ΦΛΥΚΤΑΙΝΑΙ, γίνονται ἀνὰ τὸ σῶμα
inter symptomata empyematis. HIP-
POCR. Prognost. Pustulæ ardentes
passim in corpore fiunt. οἱ τὰ ἀρθερα
Φλυκταίνόμενοι ἐξερυθροῖσιν, ἐπιπολαίοις,
ἐπιῤῥηνώσαντες ἕτοι, κοιλίας καὶ βεβῶνας
διαφρονίσσοντες δια πληγῆσιν ἐπωδυνῆσι
καὶ ἀποθνήσκουσιν. HIPPOCR. in COAC.
Lib. 7. Sect. 2. Quibus pustulæ rubræ
ad artus efflorescunt superficiales, si hor-
ror supervenit, si venter & inguina, ac si
contusa essent, dolent ac rubent, moriun-
tur. Φλύκταινα ἐπανάστασις τῆς κερατοει-

δδς. PAVL. AEG. Lib. 3. 22. Phlyctæ-
na tumor corneæ.

ΦΡΕΝΕΣ, Præcordia Latinis dicun-
tur, & diaphragma. Φρένας ἐκάλεον οἱ
ἀρχαῖοι τὸ διάφραγμα. Phrenas anti-
qui diaphragma appellarunt. Ita etiam
accepit HIPPOCRATES Coac. Præn.
ἀποθνήσκουσι δὲ μάλιστα ἐκ τῶν τραυμάτων.
Ἦν τις ἐγκέφαλον τραυθῆ, ἢ ῥαχίτην μυε-
λὸν, ἢ ἥπαρ, ἢ Φρένας. Ex vulneribus
autem maxime moriuntur, quibus ca-
put vulneratum est, vel medulla spinalis
vel septum. Φρένες etiam τὴν νῦν καὶ
διάνοιαν significant, mentem & intelle-
ctum. Φρενῶν ἀψις, ἀπτεσθαι Φρενῶν,
desipere est apud HIPPOCRATEM.
Inde Φρενίτις. Perpetuum cum febre
acuta delirium: Ὁ Ἱπποκράτης φαίνεται
τὴν ἐν ὀξεί πυρετῷ διηνεγκῆ παραφροσύνην
Φρενίτιν ὀνομάζων, διηνεγκῆ δὲ, ἐπεὶ ταῖς
ἀκμῶν τῶν σφοδρῶν πυρετῶν ἐνίοτε ἐπι-
πτουσι παραφροσύνη, ἐν ταῖς παρακμῶν
εὐθείᾳ παύομεναι; μαίνεσθαι μὲν γὰρ
ὀνομάζουσι τὰς ἀνευ πυρετῆ παραφρονῆ-
τας, Φρενετίσειν δὲ, τὰς ἐν πυρετῷ. Τὸ δ'
ἐν ἀκμῇ σφοδρῆ πυρετῆ παραφρονῆσαι,
παρακόψαι τε, καὶ παραχθῆναι, καὶ πα-
ραληρῆσαι, καὶ αὐτὸ δὲ τῆτο παραφρονῆσαι
καλεῖσιν. Φρενίτιν δ' ἐκ ὀνομάζουσι ἀνευ τῆ
πυρετῆσιν καὶ τῆ διηνεγκῆ τῆς παραφρο-
σύνης. GAL. Comm. 1. in Prorrh. Hipp.
HIPPOCRATES videtur continuam in
acuta febre desipientiam phrenitidem
appellasse, illam autem, quæ in summo
saltem febrium acutorum statu accidit
paraphrosynen, -quæ in decremento
febrium subito iterum conquiescat, μαί-
νεσθαι est sine febre furere: In summo
febris ardentis statu, παραφρονῆσαι, πα-
ρακόψαι, παραχθῆναι, παραληρῆσαι, idem
est: Phrenitidem autem appellant con-
tinuum in omni febre delirium. Die
Nasereyen in Fiebern haben bey denen

Griechen verschiedene Nahmen, die, so
in denen Fiebern anhaltend ist, heist Phre-
nitis.

ΦΡΙΚΗ, Horror. Medius inter fri-
gus & rigorem status. Οἷον τραχύτης
τῆ δέρματι ἐνίων μὲν αὐτῆ μορίων κοιλο-
τέρων φαινομένων, ἐνίων δ' ἐξεχόντων. GALEN.
Comm. in Libr. 6. Epid. Sect. 3. Aphor.
21. Veluti asperitas cutis quibusdam
ejus locis cavis, aliis eminentibus. Inde
Φρικώδες πυρετοί. Horrida febris, ὁ
ἀναμεμιγμένην ἔχων τῷ ῥέγει θερμοσίαν.
σφυγμὸς ἄγαν ἀσθενεῖς ἔχων ὡσε μίτε
τῆς ἀφῆς ἀφικέσθαι, quæ mixtum cum
calore horrorem habet pulsumque val-
de debilem, ut nec tactu quidem perci-
pi possit. Αἱ ἐκ νότου Φρίκαι πυκναί, ex
dorso horrores frequentes. HIPPOCR.
Coac. Præn. Schauer, leichter Frost.

ΦΥΓΕΘΛΟΝ φλεγμονὴ τῶν ἀδένων
σκιρτώδέντων, Glandularum scirrhosa-
rum inflammatio. GALENVS Libro de
Tumoribus. Pessima sane & cancrosa.
Parus dicitur CELSO Libr. 3. 18. & c.
28. Phygethlon tumor non altus, sed
latus, in quo quiddam pustulæ simile
est. Dolor distentioque vehemens est
& major, quam pro magnitudine tumo-
ris, interdum etiam febricula, idque tar-
de maturescit, neque magnopere in pus
convertitur. Fit maxime in alis aut in
inguinibus. Entzündung einer Drüse,
welche schwerlich reif gemacht wird. Ein
verhärteter Bubo. Ἐστὶ γὰρ ὁ μὲν βε-
βῶν, καὶ τὸ Φῦμα, καὶ τὸ Φύγεθλον, ἀδέ-
νων παθήματα· βεβῶν μὲν, ἢ φλεγμονή·
Φῦμα δὲ, τὸ ταχέως αὐξόμενον, καὶ πρὸς ἐκ-
πύησιν ἐπειγόμενον· Φύγεθλον δὲ, τὸ λεγό-
μενον φλεγμονῶδες ἐρυσίπελας, ἢ ἐρυσίπε-
λατώδης φλεγμονή. Sunt enim bubo,
phyma, & phygethlon, partium laxa-
rum (quas glandulas, id est adenas, vo-
cant) passiones, bubo quidem, inflam-
matio:

matio: phyma autem, quod statim augetur, atque ad suppurationem festinat: phygethlon autem est id, quod erysipelas, particeps inflammationis, aut inflammatio particeps erysipelatis nominatur. GALEN. de arte curat. ad Glauc. Lib. 2. cap. 1.

ΦΥΜΑ, Tumor præter naturam, sine aliqua externa causa, statim natus, auctus, inflammatus ac suppuratus: ἀπὸ τῆς φύσει, a germinando, ἀπὸ τῶν ἐν τῇ γῆ φυομένων οἱ ἄνθρωποι φύματα κεκλήκασιν τὰς παρὰ φύσιν ὄγκους, τὰς πρὸς τὸν ἔκτῃ τόπον ἐπιγενομένους. GALENVS Comm. in Lib. 6. Epid. ab illis quæ ex terra germinant, homines phymata appellant tumores in externis locis natos. Ἐξαιρέτως δὲ λέγονται φύματα φλεγμοναὶ τινες αὐτόματοι τάχιστα μὲν γενομένη, τάχιστα δὲ εἰς ὄξυ καὶ ὑψηλὸν αἰρόμενη, τάχιστα δὲ καὶ ἐκπυισκόμενα, καὶ πλείστη γέ, ἢ τοιούτων γένεσις ἐστὶν ἐν βεβῶνι καὶ μαχρίδι, ὅτι καὶ ἀδένες ἐνταῦθα πολλοὶ, φύσιν ἔχοντες εἰς ἑαυτὰς ἐτοίμως δέχεσθαι τὰ περιττά. GALENVS Comment. in Libr. 3. Aphor. 26. Præcipue autem dicuntur phymata, tubercula quædam inflammata, subito quidem nata & in acutum subito fastigiata, subito etiam pus facientia, & plurima illorum generatio est in inguine & sub-alis, quia ibi glandulæ sunt multæ, indolem habentes in se recipiendi superflua. Eine zur Reiffung kommende Drüsen-Geschwulst.

ΦΥΣΑΙ, Flatus, τὰ ἐν ἡμῖν πνεύματα. EROTIANVS. Venti intra nos geniti: Φυσᾶσθαι, inflari. Ἡ γαστήρ Φυσᾶται, venter flatuosus est. HIPPOCR. L. 2. de morbis. Ἡ φύσα ἢ διαχωρεῖ, Flatus haud secedit, inde ὀδύνη καὶ φύσα. Dolor cum flatibus. HIPPOCR. Libr. de tumoribus. Blehungen und die daher kommenden Beschwerden. Φύσαι ἐνε-

λαμβάνονται τοῖς ἐντέροις, τῷ μὴ ἔχειν τὸν ἔξοδον, ἀλγήματα σφόδρα παρέχουσι καὶ σφόδρος. GALEN. Introd. s. Medicus. Flatus implicati intestinis, dum exitum haud habent, tormina & dolores vehementes excitant.

ΦΥΣΙΣ, Natura. Nexus causarum omnium, quibus valemus & convalescimus significat; Ὅλην τὴν ἐσίαν καὶ κράσιν τὴν ἐκ τῶν πρώτων στοιχείων. GAL. L. 3. de Temperam. universam substantiam & miscelam ex primis elementis, quorum mutationes morbum faciunt. Ἀι μέγιστα μεταβολὰ τῶν περὶ τὰς φύσις ἡμῶν καὶ τὰς ἐξίας συμβαινόντων. HIPPOCR. Libro de ratione victus in morbis acutis; Magnæ mutationes eorum, quæ circa elementa & habitum totius corporis accidunt. Deinde natura est vis corporibus ingenita, qua valemus & convalescimus. Δύναμιν δὲ προσήκει νῦν ἀκείναι ἐκ τῆς φύσεως ὀνόματι ἐῖσαν αὐτοῖς τοῖς σώμασιν τοῖς διοικημένοις ὑπὸ αὐτῆς. Naturæ autem nomine facultatem nunc intelligere oportet, quæ corporibus ipsis inest, GALEN. Comm. 5. in Libr. 6. Epidem. Hinc natura est spontaneus ille motus in morbis, quo convalescimus. HIPPOCR. Libr. de aliment. Ἀι φύσις πάντων ἀδίδακτοι, Naturæ omnium sine magistro agunt, & ibid. φύσις ἐξαρκεῖ πάντα πᾶσιν, Natura omnibus ubique sufficit. Oponitur τῷ νόμῳ arbitrariis artificum Legibus. Vid. Νόμος. Ἡ φύσις λόγος πάσης δυνάμεως τῆς διοικήσεως τὸ ζῶον, εἴτε κατὰ τὴν ἡμετέραν προαίρεσιν, εἴτε καὶ χωρὶς ταύτης, ἀντιδιακρούμεν ἀπάσῃ τῇ παρὰ φύσιν αἰτία, δι' ἣν βλάπτεται καὶ διαφθείρεται τὸ ζῶον. GALEN. de Sympt. caus. L. 1. Natura ratiocinium est totius virtutis illius, quæ animal regit; sive cum nostra conscientia, sive sine illa

illa obluſtamur omni præter naturam cauſæ, per quam læditur aut corrumpitur animal. Οἷον δημιουργός τε καὶ τεχνίτης ἡ φύσις. GALEN. Meth. med. L. 3. Instar opificis & artificis, natura. Τεταγμένον τι χρεῖμα ἐστὶν ἡ φύσις, καὶ πειδᾶν κρατῆ τῆς ὕλης, ἀναλογίαις τισὶν ὠρισμέναις καὶ περιόδοις τεταγμέναις ἀκινήσεις αὐτῆς γίνονται. GALEN. de diebus criticis Lib. 2. Ordinatam quoddam negotium est natura, & postquam superaverit materiam (morbificam), determinata paritate & certis circuitibus motus ejus fiunt. Die Natur, das Vermögen des Körpers, nach denen ihm von dem Schöpfer gegebenen Kräften, die Ursachen derer Krankheiten, durch die Wirkung des Nerven-Saffts und des Herzens, zu überwinden. Differt quodammodo naturæ lex in singulis. Die Naturen sind verschieden. Ἄλλ' ἔχ' ἀπλῶς εἰπεῖν χρὴ φύσιν ἀλλὰ προσθεῖναι τὴν τίνων καὶ πῶ. GALEN. Meth. Med. L. 3. Non simpliciter nominanda natura, sed adjiciendum est, cujus ea sit & ubi. Natura effectus est organorum divina arte ita contextorum, ut corporis durationem ad certum tempus præstare possint, ideoque, ad discendam naturæ vim, opus est callere anatomen. Ἐμπειρία τῆς φύσεως τῶν μορίων, ἣν ἐξ ἀνατομῆς τε ἅμα καὶ ἀκριβῆς ἐπισήμης ἐνεργειῶν τε καὶ χρεῶν πορίζομεθα. GALEN. ad Glaucon. Therap. Lib. 2. cognitio naturarum uniuscujusque partis, quam ex anatome, & acriore actionum corporearum, ac utilitatum, studio acquirimus. Sponte natura multa fiunt in cura morborum. Φύσιες πάντων ἀδίδακτοι. HIPPOCR. Lib. de Aliment. Omnium rerum naturæ a nullo edoctæ sunt. Οἷον δημιουργός τε καὶ τεχνίτης ἡ φύσις. GALEN. Method. med. L. 3. Instar architecti & artificis

est natura. Διαγωνιζομένη φύσις τοῖς νοσηροῖς αἰτίοις. GALEN. περὶ κρίσεων γ' Obluctatur natura causis morbificis.

ΦΩΙΔΕΣ, φαύσιγγες, Maculæ rubræ in tibiis exortæ, illis, qui a frigore torpidos pedes igni admovent. Φῶδες, ἀπὸ τῆς φλόγῃς φλύκταινα, ab igne rubræ maculæ. Καλῶσι δὲ φῶδας, τὰ ἐκ τῆς πυρὸς γενόμενα, μάλιστα δὲ, ὅταν ἐκ ψύχους ἐν τῷ πυρὶ καθίστασι, τρογγύλα ἐπιφλογίσματα. EROTIANVS de dictionibus Hippocratis: vocant autem φῶδας tumores illos, qui nascuntur illis, qui post frigus ad ignem sedent, rotundi scilicet inflammatorii tumores. Frost-Beulen, vom unvorsichtigen Wärmen derer erfrohrenen Theile beim Feuer.

ΦΩΝΗ, Vox, ut signum in morbis, Die Stimme derer Kranken, als ein Zeichen verschiedener Umstände. Φωνὴ τρομώδης. HIPPOCRAT. Prænot. VOX tremula. Ὄξυφωνή κλαυθμώδης. HIPPOCR. Coac. Prænot. Vox lacrymosa. Ὄξυφωνή κλαγγώδης, πονηρὸν. HIPPOCR. Prorrh. i. vox clangosa, malum. Φωνὰ πολλοῖς ἐπεσήμαινον κακόμενα καὶ κατελῆσθαι, πρῶτον μὲν τοῖς φθινώδεσι, ἄταρ καὶ τοῖσι καυσώδεσι καὶ φρενιτικοῖσι. HIPPOCR. Lib. 3. Epidem. voces multis signum sunt, rauca & interceptæ tabidis, hinc inflammatis & delirantibus. Die Zeichen in denen Krankheiten, die man von dem Unterschied der Sprache nimmt, sind vielerley: Sie besaget, wenn sie gehindert oder unvernünftig ist, Schwindsucht, Entzündung derer Lungen und des Gehirns.

X.

XAAAZA ἢ χαλάζιον, Tuberculum grandini simile in palpebris concretum, κεγχρώδης συσροφὴ κατὰ τῆς βλεφάρου. Autori Definit. GALEN. Miliaris collectio puris in palpebris. Rndtgen an

Denen Augenliedern, wie Hirsen-Rörner. Hinc χαλαζιώντα βλέφαρα. Χαλαζιῶν δὲ λέγεται τὰ βλέφαρα, ὅταν ἐκτραπέων αὐτῶν φαίνεται τινὰ ὑπερέχοντα τροχύλα διαφανῆ, ὁμοία χαλάζῃ, καὶ διαερμένων, ὑγρὸν κενεῖται ὁμοίον τῷ λευκῷ τῆ ὠθ. Grandine affici dicunt palpebras, cum everfis ipsis rotundæ quædam eminentiæ pellucidæ, grandini similes, apparent, quibus disiectis humor evacuatursimilis candido ovi. AET, Lib. 7. cap. 83.

ΧΑΣΜΑ, Oscitatio. Das Zähnen, als eine Ursache der verrückten Unterkinnlade. Ἐκπίπτει γνάθος ὀλιγάκις, σχᾶται μέντοι πολλάκις ἐν χάσμασιν. HIPPOCR. de Artic. Maxilla raro excidit, luxatur tamen plerumque hiando.

ΧΕΙΑΗ ἐρρωγῶτα. PAVLVS AEGIN. Libr. 3. c. 46. Labia fissa. Aufgesprungene Lippen.

ΧΕΙΜΕΤΛΑ, τὰ ἐν πέλμασι καὶ πτέρυγαις, Perniones in palmis manuum & plantis pedum. Τὰ χείμετλα ἐλκώδεις εἰσι διαθέσεις περὶ τὰς δακτύλους τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν συνιστάμενα, χειμῶν ὄρα. PAVLVS AEGIN. L. 3. οθ. Perniones sunt dispositiones ad ulcera, ad digitos manuum pedumque orta, hyeme. Frost-Beulen.

ΧΗΜΩΣΙΣ, Est vitium oculorum ex inflammatione obortum, cum album oculi nigro supereminet, eoque sublimius evadit. Χήμωσις ἢ ἐπὶ τὸ κερατοειδῆ ἐρυθρὰ καὶ σαρκώδης φλεγμονή, chemosis in cornea rubens & carnosainflammatio. GALENVS Libro de Evporistis. Das von Entzündung über dem Aug, Apffel schwellende Weiße des Aug-

ges. Χήμωσιν λέγεται, ὅταν ὑπὸ φλεγμονῆς ἰσχυρᾶς ἀμφοτέρω τὰ βλέφαρα ἐκτραπέων, ὡς μόλις ὑπ' αὐτῶν τὰς ὀφθαλμοὺς καλύπτεσθαι, καὶ τὸ λευκὸν τῆ ὀφθαλμοῦ μετεωρότερον τῆ μέλανος γένηται καὶ ἐρυθρόν. PAVLVS AEGIN. Libr. 3. κβ. Chemosis appellant, quando ab inflammatione valida palpebræ extrorsum vertuntur, ut vix sub illis oculi occultentur, & album oculi elatius nigro fiat, ac rubrum.

ΧΛΩΡΟΝ, Mox pallidum colorem significat, ἔρον παχὺ καὶ χλωρὸν, urina crassa & alba. HIPPOCR. Proorrh. 2. Deinde luteum: De fluxu muliebri decolore: καθαίρεται οἶον περὶ ἔξ ὠθ ὠμῆ χλωρὸν ὑπόλευκον, excernitur simile quid illi, quod ex crudo ovo fluit luteum, subalbidum. HIPPOCR. Lib. 2. de Morbis Mulierum. τὸ χλωρὸν ἐπίστε μὲν σημαίνει τ' αὐτὸν τῷ ὠχρῷ; ἐπίστε δὲ τὸ οἶον ἰῶδες τῆ χροῆ. GALEN. Comment. 1. in Progn. Galeni. Abinde χλωρῶσις virginum morbus, a permixta pituitæ bili: χλωρῶσις τινὰς ἐωρακέναι φαίσκομεν, οἷς ἀν' ἐπὶ τὸ χλωρῶδες ἢ χροῆ μεταβάλλεται, chloros quasdam apparere dicimus, quibus in biliosius color vertitur. Μιξόχλωρον χροῆμα, color ex luteo mixtus. Blauß mit gelb gemischt, eine Art der Cachexie von Schleim und Galle.

ΧΟΙΡΑΔΕΣ, Strumæ. HIPPOCR. de Glandulis Ἦν ἢ φλεγματώδες καὶ πολὺ καὶ ἀργὸν καὶ σάσιμον ὑγρὸν, χοιράδες ἐγένοντο: Si fuerit pituitosum multum, & ignavum, & quiescens humidum, strumæ nascuntur; Drüsen-Geschwulsten am Halse, Kröpfe. Χοιράδες, Strumæ. Ἄι χοιράδες ἀδὴν ἐστὶν ἐσκιζόμενος κατὰ τε τράχηλον καὶ μαχάλας καὶ ἐσβῶνας ὡς μάστιγα συνιστάμενη, τ' ἐνο-

τένομα λαβῆσαι ἢ ἀπὸ τῶν χοιράδων πε-
 τρῶν, ἢ ἀπὸ τῶν συῶν, ὅτι ταιστώδεις οἱ
 χοῖροι τραχήλους ἔχουσι, γίνονται δὲ αἱ
 χοιράδες, ἢ κατὰ τὰ ἔμπροσθεν τῆς τρα-
 χήλου ἢ κατὰ θάτερον αὐτῆς μέρος, ἢ κατ'
 ἀμφοτέρωθεν. καὶ μὲν ἡ δύο, ἢ πλείους ἀπασαὶ δὲ
 ἐν ὑμέσιν ἰδίῳ περιέχονται, καθάπερ σφα-
 τώματα καὶ ἀδερῶματα καὶ μελικηρίδες, αἱ
 μὲν ἐν ἐπώδυνον καὶ πρὸς ἀφῆν καὶ πρὸς
 ἐπίθεσιν φαρμάκων χεῖρας γινόμεναί, κα-
 κοήδεις εἰσὶν ἅς δὴ καὶ καρκινώδεις τινὲς
 εἰρήκασσι, καὶ δῆλον, ὡς ἐπ' αὐτῶν χειρουργίας
 ὑπέκεινται. PAVLVS AEGINETA Lib. 6.
 αε. Strumæ glandulæ sunt induratæ,
 ad collum, & alas, & inguina consistentes,
 nomen accipientes sive a chceradibus
 lapidibus, sive a suis, quod Scrophæ
 ejusmodi jugula habere soleant. Fiunt
 autem strumæ sive in anteriore, sive
 in laterali colli loco, aut utrinque, &
 quidem vel duæ vel plures, omnes au-
 tem in propriis continentur tunicis,
 veluti steatomata, & atheromata, & me-
 licerides, quædam dolore carent sive
 tangas, sique medicamentum imponas,
 pejores & malignæ, quas & carcino-
 maticas quidam appellant, & ma-
 nifestum est illas, chirurgiæ haud ob-
 sequi. Die Kröpfe liegen in ihrer ei-
 genen Haut verschlossen, und vertragen
 keine äusserliche Arzeneien, lassen sich
 auch nicht durch Hände anlegen heilen,
 sondern werden davon böse und Krebs-
 artig.

XOΛΕΡΑ, Ventris perturbatio, qua
 bilis per vomitum & secessum excer-
 nitur. Est ea humida: ὑγρὴ χολέ-
 ρα γίνεται, δριμέων χυμῶν ἐκ τῆς δια-
 φθορᾶς τῶν ἐδηδεσμένων γεννηθέντων. Hu-
 mida cholera fit, acribus succis ex cor-
 ruptela alimentorum natis. GALEN.

Comm. in Hippocratis, de ratione vi-
 ctus in morbis acutis. Librum, in quo et-
 iam de cholera sicca ita scribit: χολέρας δὲ
 ξηρῆς ἢ γαστρῆς πεφύσηται καὶ ψόφοι εἴει-
 σιν καὶ ὀδύνη πλευρέων καὶ ὀσφύος, δια-
 χωρέει δὲ ἐδὲν κάτω αἰθ' ἀποσέγνεται.
 Cholera sicca alvus inflatur, & murmu-
 ra insunt, & dolor laterum ac lumbo-
 rum, nihil autem secedit, sed retine-
 tur: Die feuchte Cholera. Stühle und
 Brechen. Die trockene Cholera. Ueber
 sich steigende Winde. Ἡ χολέρα τῆς
 γαστρῆς εἰσὶν ἀμετρος ἐκτάραξις κάτωθεν
 καὶ δι' ἐμέτων γενομένη, διὰ προσεχῆ
 τῶν σιτίων ἀπεψίαν, ἀπεπτῆσι δὲ διὰ
 πολλὴν μοχθηρίαν τῶν τροφῶν, ποτὲ δὲ
 διὰ μοχθηρῶν χυμῶν περισσίαν καὶ μὲν εἰς
 ναυτιώδης καὶ σπαραττώμενος ὁ κόμνων.
 PAVL. AEGINETA Lib. 3. λθ. Cho-
 lera ventris immodica est perturbatio,
 tam per anum quam per vomitum fa-
 cta, propter continuam ciborum indi-
 gestionem, cruda autem illis est co-
 ctio, aliquando ob cibos ipsos parum
 sanos, & propter copiam pravi succi.
 Estque æger nauseabundus & vomitu-
 riens. Ἡ χολέρα διττὴ εἰς, ἡ μὲν ὑγρὰ
 μετ' ἐκκρίσεως σφοδρᾶς καὶ χολέδες καὶ
 κάτωθεν καὶ ἀνωθεν καὶ σφοδρῶν χαλεπῶν
 μετὰ τῶν ἐπιγινόμενων σπασμῶν καὶ συ-
 νολκῶν κατὰ τὰς γαστροκνημίας μάλιστα,
 τὸ δὲ ἕτερον εἶδος ξηρᾶν χολέραν καλεῖ ὁ
 ἰπποκράτης, ἀνευ μὲν τῆς ῥύσεως κοιλίας
 καὶ ἐμέτων: GALEN. Introd. f. Medicus.
 Cholera duplex est, alia humida, cum
 excretionem biliosa magna, tam infra quam
 desuper, & torminibus gravibus, su-
 pervenientibusque spasms & contra-
 ctionibus, ad furas maxime; altera au-
 tem species sicca appellatur ab Hippo-
 crate cholera, sine fluxu ventris & vo-
 mitibus: Ταὶ χολερικὰ ἐκ κρηφαγίης, καὶ
 μέθης

μέθης εὐωδέως παλαιᾶ, καὶ ἡλιώσιος, καὶ
λαχανοφαγίης καὶ ὀπάρης, καὶ σικύς πέπω-
νος καὶ μελιτωμάτων, μᾶλλον δὲ ἐν θέρει.
HIPPOCR. Epid. 7. Cholera morbus
gignitur ex carnis nimio esu, item ex
vini odorati veteris ebrietate, insola-
tione, herbarum, fructuum hortario-
rum, melopeponum & dulciariorum
esu, maxime autem ætate.

ΧΟΛΗ, Bilis. Si nuda vox est, signi-
ficat penes Græcos flavam & amaram
bilem illam, quæ ex vesicula fellea de-
fluit, ὅταν εἴποι τις ἀπλῶς χολήν, ἢ πικρά
(ὠχράτε καὶ ξανθῆς) δηλᾶται. GALEN.
Comm. 4. in Hippocr. Libr. de ratione
victus in morbis acutis. Quando quis
simpliciter bilem dixerit, bilis amara
(flava & vitellina) indicatur. Sicubi autem
de atra bile sermo est, μέλαιναν appel-
lant, veluti & reliqua bilis vitia colori-
bus designantur ἰώδης, μέλαινα, ἐρυθρὰ,
πρασσοειδῆς, Aeruginοῖα, atra, rubra, pra-
sina. GALEN. Comm. in Hippocr. lo-
cum de natura humana. Μέλαινα χο-
λή. Nigra bilis, μελαγχολικὸς χυμὸς
τῆ παχέως αἵματ[⊙] gravissima est san-
guinis pars. Ἡ ἐκ τῆς τῆ αἵματ[⊙], ὡς ἂν
εἴποι τις ἰλύ[⊙] καὶ τρυχὸς παχυτέρα χο-
λή. Crudior, veluti ex sanguinis cœ-
no & fæce elaborata bilis. GALENVS
Comm. ad Lib. 6. Aphor. 23. Est et-
iam in primis viis aliquod recremen-
tum, nigra specie, quod atram bilem an-
tiqui vocant, χολὴ μέλαινα καὶ ὀξεία.
GALENVS Libro de tumoribus. Bi-
lis acida & nigra, sæpe viridis, quam
ægri haud raro vomitu ac alvo projici-
unt. Ἐμεῖται: Χολὴ ἰώδης καὶ μέλαι-
να. GALEN. Comm. 4. in Libr. 6. Epid.
Vomitu bilis æruginosa & nigra rejici-
tur. Flava bilis intensioris coloris, vi-
tellina dicitur, aliquando glasti aut por-
ri colorem referens aut pallidior, unde

diversa nomina, χολῆς ἰσατώδews, πρασ-
σοειδέως καὶ λευκωδέως, ὠχρᾶς, bilis isa-
todeæ, prafinæ, vitellinæ, ochreæ. Dum
ἐρυθρὸν nominant rubram bilem, serum
illud sanguine tinctum volunt, quod ci-
tra dolorem ex hepate ad intestina con-
fluit, in fluxu dicto hepatico: Τὴν ἐρυ-
θρὰν χολὴν ὀνομάζουσιν αἵματος ὄρεον.
Rubram bilem serum sanguinis appel-
lant: GALEN. Comm. 5. in Libr. 6. Epid.
Hippocr. Τὰς χολὰς μετὰ προσθήκης
ὀνομάζουσι, ἰώδη καλῶντες ἢ μέλαιναν ἢ
ἐρυθρὰν ἢ πρασσοειδῆ. GALEN. Comm. in
Hippocr. de natura hum. Biles cum
additamento appellant, viridem nomi-
nantes, aut nigram, aut rufam, aut pra-
sinam. Bilis in primis remotisque viis
morborum causa fit. Ἀθροῖζομένη κα-
τὰ τὸν σόμαχον χολή. GALEN. Comm. in
Hippocr. Libr. de victu in morb. acu-
tis. Collecta in ventriculo bilis. Χολῆς
ἐπικρατήσης ἀλγὴ ἐστ' ὅτε κεφαλῆς καὶ
σόματος πικρότης καὶ σκοτόδινοι καὶ δίψαι,
καὶ ποτῆ μὲν ὄρεξις, τροφῆς δ' ἔ. ACT.
de spir. anim. 2. 12. Bile prædomi-
nante, dolor quandoque capitis, & oris
amaror, & vertigines, & sitis, & potus
defiderium, nec cibi: δῆξεις δὲ καὶ νυγμοὶ
καὶ καρδιαλγίαι καὶ πικρότητες καὶ σκο-
τόδινοι ἐπιτε ἀγρυπνίαι καὶ ὀξείς περὶ τὴν
κεφαλεὶν καὶ τὰ ὦτα ἦχοι, τῆ πικροχόλια
ταῦτα χυμῶ. συμπτώματα: ACT.
de spirit. anim. Libr. 11. Morfus,
& lancinationes, & cardialgiae, & ama-
rulentia, & tenebricositates, hinc vigi-
liae, & acuti in capite & auribus soni, suc-
ci biliosi effectus sunt. Ὅι πλείοι πυ-
ρετοὶ γίνονται ἀπὸ τῆς χολῆς. HIPPOCR.
de natura hominis: plurimæ febres
fiunt a bile.

ΧΟΡΔΑΨΟΣ, ἐντέρων πάθος: Intesti-
norum tenuium morbus, χορδήματα
γὰρ καλῶνται τὰ ἔντερα. HESYCHIUS
nam

nam chordas appellant intestina. DIO-
CLES CARYSTIVS apud CELSVM
Libr. 4. 13. tenuioris intestini morbum
χορδαψόν, plenioris, ειλεδόν nominavit.
TRALLIANO idem est, qui ειλεδός. Lib. 9.
Die Verwirrung derer dünnen Eingeweide
mit Schmerzen und heftiger Leibes-
Verstopfung.

XOPIA, τὰ χορεία. In complexu de-
signat omnia fœtus involucra: Uti ca-
pitur a PAVLO χορίς ἐκλειψις, secun-
dinæ in utero relictae. Πολλάκις μετὰ τὴν
τῆ ἐμβρύου κομιδὴν ἐγκατέχεται κατὰ τὴν
ὑτέραν τὸ χορίον, ὃ δὴ καὶ δεύτερον καλεῖ-
ται. PAVLVS AEGIN. Libr. 6. οε.
Sæpe post partum fœtus, retinetur in
utero chorion, quod etiam secundinas
vocant. Das Zurückbleiben der After.

XPONOS, Tempus. Der Verlauf
der Zeit in Krankheiten. Die rechte Zeit
darinnen etwas zum Nutzen des Kran-
cken verrichtet werden kan. Ἄκεσις χρό-
νω, ἐστὶ δὲ ἡνίκα καιρῶ. HIPPOCR. de ve-
teri medicina. Sanatio tempore fit,
sed magis opportunitate. Προσήκων
χρόνος, ὑπὲρ ἢ τὰ βοηθήματα σκοπέμεθα.
GALEN. de temporibus in morbis. Con-
veniens tempus, secundum quod de au-
xiliis meditamur. Τρεῖς χρόνοι παρὰ
τοῖς νοσέσσι, τὰ τε παρεόντα καὶ τὰ προ-
γεγονότα καὶ τὰ μέλλοντα ἔσσεσθαι. GA-
LEN. in Prognost. Hippocr. Tria
tempora sunt consideranda penes ægro-
tos, & præsens, & præteritum & futu-
rum. Hinc χρόνιον νόσημα. Χρόνιον
νόσημα ἐστὶ τὸ μεταβάλλον ἐπὶ τὸ χεῖρον
καὶ ἐπὶ τὸ κρεῖττον, κρινόμενον ἐν μηνί καὶ
ἐνιαυτοῖς, ἢ καὶ συναποθνήσκον τῷ ἀνθρώ-
πῳ. Diurnus morbus est, qui modo
ad pejorem, modo ad meliorem statum
vergit, & menstruo aut annuo spatio
iudicatur, aut etiam ad mortem usque
Lebensfr. Griech. L. Deutsch. Wörterb.

perdurat, cum homine simul moritur
GAL. in Def. med. Sangwierige Krankheiten.

XPOΣ χρωτός, Cutis. Cujus confi-
deratio in morbis varia est, quoad co-
lorem. Cutem falsam inter signa ha-
bet. HIPPOCR. περὶ χυμῶν. Χρῶς αἰ-
μυρός, ἢ πτύαλον, ἢ εἶς, ἢ δακρύον. Cu-
tis falsa, saliva, aut narium mucus, aut
lachrymæ. Idem est, quod χρωμα,
Color cutis & faciei. Vide Πρό-
σωπον. Οἷσιν ἀπὸ τῆ πύκτῃ ἢ μήλῃ
χρωματίζεται, καθάπερ ἀπὸ πυρὸς, ἀπόλ-
λυνται ὡς τὰ πολλά. HIPPOCR. Coac.
Prænot. Quibus, cum pus in pulmo-
nibus habent, malæ veluti ab igne rubent,
moriuntur plerumque.

XYMA, Urina. Δύο χύματος διαφο-
ραὶ, τὸ μὲν σύστασις, τὸ δὲ χροία. GALEN.
de urinis. Duæ urinæ differentia, al-
tera, consistentia, altera, color. Vide
Ὀυρον.

XYMOΣ, Humor quilibet in homi-
ne, morbi causa. Die Feuchtigkeiten
als Ursachen einer Krankheit Ὁμοὶ καὶ
ἀπεπτοὶ χυμοὶ. GALEN. ὑγιεινὸν λόγ. δ.
Crudi & indigesti succi. Ejusmodi hu-
mores impuri existunt intra ventricu-
lum primasque vias. Ἦτοι δὲ κατὰ τινα
δυσκρῆσιν, ἢ χυμῶν τινῶν ἐμπεπλασμένων
ἢ γαστρὸς νοσεί, αἴτε πέψεις ἀτελεῖς ὧδε:
ACTVAR. de Spir. Anim. Libr. 1. ς.
Sive ob aliquam malam temperiem, sive
ideo, quod succi quidam firmiter inhæ-
rent, ventriculus ægrotat & coctiones
imperfectæ abinde. Χυμὸς adducit
HIPPOCRATES istos, qui de cibis fiunt,
πικρὸν, ἢ στυφνόν, ἢ ὀξύα, additque ἄρα
ὀξύς ἀνεπιτήδειος προσφόρων τῶν λοιπῶν
μάλιστα. περὶ παλ. ἰητρικῆς. Amarum,
falsum, austerum aut acidum. Ast aci-
dus omnium, quæ offeruntur reliquo-
rum, ineptus magis. Ὁμοὶ χυμοὶ, ἀργοὶ
καὶ δυσκίνητοι, διὰ τὸ πάχος προσεμφρατ-

τρισιν ἀπάσαις τὰς σενὰς ὁδὰς, δι' ὧν χρεῖ
τὸ κενόμενον ἐν ταῖς καθάρσεσιν παραγι-
νεσθαι, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἔτ' αὐτοὶ
κινεῖνται καὶ τὴν ἄλλαν ἐμποδίζουσι. GALEN.
ὕγειν λόγ. δ. Crudi succi, fœcordes &
immobiles, propter densitatem, infar-
ciunt omnes angustas vias, per quas
oportet, quod commotum est, in pur-
gationibus procedere, & propter hanc
rationem nec ipsi purgantur & alios
impediunt. Τὸ πικρόχολον, τὸ μελαγχολ-
λικόν, τὸ φλεγματώδες, τὸ ἀλυκόν, τὸ ὀξύ.
GAL. ὕγειν. λόγ. δ. Amarum, felleum, me-
lancholicum, pituitosum, fœcum, acidum.
Ὅσα δὲ παχέα ὄντα καὶ χυμὸς ἔχον-
τα μοχθηρὰς, ὡς ὀξείας καὶ ἀλμυρὰς
καὶ πικρὰς, ἐκκρίνεσθαι μὲν ἔδυναται, διὰ
τὸ πάχ, ἐξαιρέται δὲ καὶ ἐξέλκει τὴν
σάρκα διὰ τὴν πικρότητα τῶν χυμῶν. Παρα-
πλήσιον δὲ τρόπον τινὰ τάτω, δι' καὶ τὸ περὶ
τὴν ψώραν, καὶ τὰς λειχήνας, καὶ λέπρα, καὶ ὄλως,
ἔσα ἐκφύματα γίνονται, καὶ γὰρ
ἐν τέτοις ἀπέπτυσ τινὸς χυμῶν καὶ περιττώ-
ματος ἐκκρίσις εἰς τὸ ἐπιπολῆς ἐστίν. THEO-
PHRAST. de sudoribus Libro. Cor-
pora, obesa si sunt & succos habent
ignavos, ut sunt acidi & falsi, & amari,
expurgari sane nequeunt, propter cras-
sitiem, sed deliquescit aut ulceratur caro,
ob acridinem humoris; simili modo et-
iam fiunt Psoræ, & Lichenes, & Lepra,
& in universum omnia ulcera ex ejus-
modi crudo succo, & ejus excretio in
superficie est. Οὐ διὰ τὸ θερμὸν ἀπλῶς
πυρεταίνουσι οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' ἐστὶ καὶ πι-
κρὸν, καὶ θερμὸν τὸ αὐτὸ, καὶ θερμὸν, καὶ
ὀξύ, καὶ ἀλμυρὸν, καὶ θερμὸν, καὶ ἄλλα
μυρία. HIPPOCR. de veter. Medic. Calidum so-
lum non est febris causa hominibus, sed
ea est amarum calidumque simul, calidum
& acidum, calidum & fœcum, aliaque
innumera. Ἄρα ὀξὺς χυμὸς ἀνεπιτή-
δεις τῶν λοιπῶν μάλιστ' ἐστίν: εἴπερ ὁ γλυ-

κὺς γε πάντων ἐπιτηδεύεται. HIPPOCR.
de veter. Medic. Certe omnium hu-
morum acidus maxime incommodus
est, sicut dulcis omnium maxime ac-
commodatus existit. Raro humores
simplices sunt, sed plerumque mixti.
Ἐνὶ γὰρ ἀνθρώπῳ, καὶ πικρὸν, καὶ ἀλμυ-
ρὸν, καὶ γλυκὺ, καὶ ὀξύ, καὶ στυφνὸν, καὶ
πλαδαρὸν, καὶ ἄλλα μυρία παντοίας δυ-
νάμιας ἔχοντα, μεμιγμένα καὶ κεκρημένα
ἀλλήλοισιν. HIPPOCR. de prisca medici-
na. Est enim in homine, & amarum,
& fœcum, & dulce, & acidum, & auste-
rum, & insipidum, & mille alia varias
potentias habentia, mixta & contexta
inter se. Ejusmodi humorum illuvies
Cacochymia dicitur. Κακοχυμία, τὰτ'
ἐρυσιπέλατα καὶ οἱ ἔρπητες, καρκίνοι, λέ-
πρα, ψώρα, ἀρθρίτιδες, ποδάγρα, κακό-
χρεια, αἱ δ' ἐπίμικτοι διὰ πλείονων χυμῶν
διαθέσεις. GALEN. de Evchymia & Ca-
cochymia. Ad cacochymiam, erysipe-
lata, herpetes, cancri, lepræ, psoræ, ar-
thritides, podagræ, pallores & mixtæ
ex multis succis dispositiones. Ἐγρῶν
μοχθηρῶν διαβιβρώσκειν πεφυκυῖαι. GA-
LENVS de Caus. morb. 2. Fluidorum
corruptelæ, erodere posse, natæ.

Ψ.

ΨΥΞΙΣ, Frigus. Ψύξις ἀκρωτηρίων,
Frigus extremorum. Vide Ἀκρωτήρια.
Kalt werden derer äußersten Theile, wel-
ches beym Anfange derer Fieber zwar ge-
wöhnlich, bey fortwährenden hitzigen Fie-
bern aber schlimm ist. Ἐν τοῖσιν ὀξείσιν
νεσήμασι ψύξις ἀκρωτηρίων, κακόν. HIP-
POCR. Aph. 7. 1. In morbis acutis ex-
tremarum partium frigus, malum.

ΨΥΧΗ, Anima. Mox vitam signi-
ficat, κίνδυνον περὶ τῆς ψυχῆς. Lib. de
arte. Periculum vitæ. Mox animi
mores, αἱ ψυχαί τε καὶ σώματα πλείστον
δια-

διαφέρουσιν αἱ τῶν ἀνθρώπων καὶ δύνανται ἔχουσι μεγίστην. HIPPOCR. Prorrh. Lib. 2. Anima & corpora plurimum differunt in hominibus, & vim habent maximam. Ἐν μὲν γὰρ τῷ αἰεὶ παραπλησίως εἶναι, αἱ ῥαθυμίαι ἐνεῖσιν, ἐν δὲ τῷ μεταβαλλομένῳ, αἱ ταλαιπωρία τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ. In status æqualitate, tranquillitas, in mutatione vero, afflictio animæ & corporis. HIPPOCR. de aëre aquis & locis Libro. Anima bene culta, mentis est sanitas, impolita, animi morbus est. Ὅλη ἡ ψυχὴ εἰς τὴν βελτίστην φύσιν καθισταμένη τιμιωτέραν ἔξιν λαμβάνει, σωφροσύνην τε καὶ δικαιοσύνην μετὰ φρονήσεως κτωμένην ἢ σῶμα ἰσχύοντε καὶ κάλλει καὶ ὑγίαν λαμβάνον, τοσούτω ὅσῳ περὶ ψυχῆ σῶματι τιμιωτέρα. PLATO de Republ. cap. 9. Tota anima in optimam indolem redacta excellentiorem habitum acquirit, prudentiam & justitiam, cum deliberatione acceptam, quam corpus robur & pulchritudinem & sanitatem adipiscens, eo plus, quo anima corpore est excellentior. Ψυχὴ ἀγαθὴ τῇ αὐτῆς ἀρετῇ, σῶμα παρέχει βέλτιστον τὴν διάνοιαν ἢν ἱκανῶς θεραπεύσαντες παραδοῖμεν αὐτῇ τὰ περὶ τὸ σῶμα ἀκριβολογεῖσθαι. PLATO de Republ. L. 4. Anima bona sua virtute corpus præstat optimum; quodsi intellectui sufficienter medicinam parantes, tradamus illi ea, quæ ad corpus, curiosius disponuntur. Θυμὸς καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀργὴ καὶ λύπη καὶ πλεῖον τῆ δέοντος φροντίς, ἀγρυπνία δὲ πολλὴ ἐπ' αὐτοῖς γενομένη, πυρετὸς ἀνάπτει καὶ νοσημάτων μεγάλων ἀρχαὶ καθίστανται, ὥσπερ καὶ τ' ἐναντίον, ἀργία διανοίας, καὶ ἀνοία, καὶ ψυχὴ παντάπασιν ῥαθυμῶς, ἀχρείας τε καὶ ἀτροφίας ἐργάζεται. Morositas & ejulatus, & ira, & debito major cura, vigiliæ abinde multæ,

febres accendunt & magnorum morborum principia constituunt. Sicut e contrario, ignavia intellectus & stupor & animæ incuria cachexiam & tabem inducit. GALEN. Libro, quod anima corpus afficiat. Ipsa quidem anima nullis obnoxia morbis, patitur tamen & a variis corporeis conditionibus actionum ineptitudinem habet. Καθ' αὐτὴν ἀπαθῆς ἡ ψυχὴ πέφυκεν, ἐπιεικωνεῖ δὲ ἐν ἡμῖν παθῶν, διὰ τῆ ἐν ἡμῖν ψυχικῆ πνεύματι, ὥσπερ ὄχημά τι τῶτο ἔχουσα καὶ δι' αὐτῆ τὰς ἐαυτῆς ἐπιτελεῖ ἐνεργείας. ACTVAR. de Spir. Animal. L. 1. 5. In se ipsa pati nescia anima nata est, percipit, qui in nobis sunt, morbos, per illum animale, qui in nobis est, spiritum, habens illum veluti vehiculum quoddam, & per illum suas perficit actiones. Deficit autem mens sapissime. Φόφοι, ἀθυμίαι, λύπαι, καὶ παρανοήσεις, βάρητε, καὶ νωθρότητες, καὶ ἐκλύσεις, ἄλογοί τε προθυμίαι, καὶ ἐξαναστάσεις, καὶ δειλίαι, καὶ ἀσασίαι λόγων τε καὶ πράξεων, καὶ αὐτῶν ἐστὶ ὅτε τῶν μελῶν τῆ σῶματι ὥσπερ σπωμένων, καὶ πᾶν τε ὅ, τι ἀνιαρὸν, καὶ ἀηδὲς περὶ τὸ γνωσικόν, καὶ ἡγεμονικόν, ὧδ' ἀρχεται ἀναφαίνεσθαι. ACTVAR. II. γ. Timores, dejectiones animi, tristitiæ, dementia, torpores, languores, solutiones, irracionales cupidines, & effervescentiæ & pavores & inconstantia intellectus & voluntatis ipsorumque abinde corporis membrorum veluti convulsorum, & omne quod molestum est & injucundum, circa principium intelligendi, observare licet. Ἐκ τῆ πεπονθότος τέττε τῆ σπλάχνου (ἡπατος) καὶ τῆ ἐν αὐτῷ διαφθαρθέντος χύμου, ἀποσίτοι καὶ πάντα ἀηδῆ λογίζόμενοι φαίνεσθαι, εἰς πικρίαν ἢ ὀργὴν καὶ τὰ τοιαῦτα, μεταπίπτοντες πάθη, ibid. Ex hepate male affecto

& succo ejus corrupto sæpe ciborum nos capit tædium & videmur omnia tristius meditari, atque in amarulentiam & iram & similes affectus delabimur. Die Seele, obgleich denen Krankheiten nicht unterwürffig, ist dennoch von körperlichen Ursachen wohl oder übel gehalten, eine Ursache der Gesundheit und Krankheit des Menschen.

ΨΩΡΑ, Scabies tam totius corporis quam palpebrarum, τὰ ἐλεφάρα ψωριᾶ. Palpebræ scabie laborant. HIPPOCRATES de visu Libello. Ἀνάβρωσις ταρσῶν ἢ κανθῶν, μετὰ κνήσματος. Autor Definit. GALENI. Erosio limborum & angulorum oculi, cum pruritu. Die Krätze. Hinc ψωροφθαλμία. Ἡ ψωροφθαλμία τῆς ξηροφθαλμίας διαφέρει. ἡ μὲν γὰρ ψωρίασις, κνησμώδης τῆ ἐλεφάρα αἰσθησις, δι' αἰλμυρὸν γινομένη φλέγμα, δάκτυσά τε καὶ κνησμὸν ἐρεθίζουσα. ἡ δὲ ξηροφθαλμία δυσκνησία τῶν ὀφθαλμῶν μετὰ πόνε χωρὶς τινος ὑγρότητος ἐκρέσεως. Distat & ψωροφθαλμία a ξηροφθαλμία (illa a scabie, hæc ab ariditate nomen habet). Nam scabiosa illa lippitudo est pruriginosus palpebræ sensus, quem falsa pituita mordens ac prurimum inferens, excitat. In ξηροφθαλμία vero (quæ arida lippitudo nonnullis appellatur) oculus citra humoris effluxum ægre & cum dolore movetur. ACT. Lib. 2. περὶ διαγν. παιδ. cap. 7. Τὸ μὲν ἐμφύσημα, ὄγκος ἐστὶν οἰδηματώδης τῆ ἐλεφάρα. ἡ δὲ ψωροφθαλμία, κνησμώδης τῆ ἐλεφάρα ψωρίασις, δι' αἰλμυρὸν ἢ νιτροῦδες ὑγρὸν γινομένη. Emphysema palpebræ tumor est, cedemati similis, psorophthalmia autem, pruriginosa ejusdem scabies, ex falso & nitroso humore contracta. PAVLVS AEGINETA Lib. 3. cap. 22.

Ω.
ΩΜΟΝ, Crudum, ἀπεπτον, quod nondum febre excoctum maturatumve est, ita ὠμοτομῆν est abscessum nondum maturum secare, uti fieri præcipit PAVL. AEGIN. Libr. 6. cap. 39. Ἰσέον, ὅτι πρὸ τελείας εἰς πύον μεταβολῆς ἐνίοτε ὠμοτομῆμεν τὰ ἀποσηματα, διὰ τὸ πλησιάζειν ἢ ἀρθεροῖς ἢ κυρίοις μορίοις, ἵνα μὴ διαφθείρηται σύνδεσμος. Sciendum, ante perfectam abscessuum in pus conversionem, quandoque illos incidendos esse, si articulis vicini sint, ne ligamentum corrumpatur. Rohe übel gemischte Feuchtigkeiten, unreiffe Geschwühre.

ΩΤΩΝ παθήματα. Aurium morbi varii. Τῶν ὠτῶν ὑγρότητες. PAVL. AEGIN. Lib. 1. 12. Aures manantes. Fließende Ohren. Ὠταὶ ὀδυνώδεα, φλεγμονώδεα, ἐλκώδεα, ὑπερσαρκώμενα, σκοληκιῶντα, ὑπὸ ψηφίδων καὶ παραπλησιῶν ἐμπιπτόντων ἐμπιμπλαμένα. PAVLVS AEGIN. Lib. 3. κγ. Aures dolentes, inflammatae, ulcerosae, carnis in meatu excrescentiæ, vermes in illo, ejus a calculis & similibus rebus illabentibus repletio. Allerhand Ohrenkrankheiten, Schmerz, Entzündung, Geschwühr, Fleisch = Gewächse, hinein kriechende Würmer, Anfüllung des Ohren = Gangs. Ὠταλγία, aurium dolor. Οὐδέποτε γίνεται ὀδύνη σφοδρὰ ἐπὶ τῶν φαινόμενων τέτων ὠτῶν, εἴτ' εἰ καὶ γένοιτο, κίνδυνος ἀκολοθήσει, μητ' αὐτῆ τι τῆ μορίε κύριον ἔχοντος, μήτε κυρίῳ τινι συκεχῆς ὄντος. ἀλλ' εἰάθεσιν ὠταλγίαν ὀνομάζειν, ὅταν ἐν τῷ εἰσθεῖ κατὰ τὸν ἀκροτικὸν πόρον ἢ τῆς ὀδύνης αἰσθησις γένηται. τῆ καὶ αὐτὸ πάσχει τὸ ἀκροτικὸν ὀνομαζόμενον νεῦρον, & διὰ μακρῆ συνάπτον τῷ ἐγκεφάλῳ.
Nun-

Nunquam vehemens dolor extremas auriculas infestat: neque, si infestet, periculum comitabitur, propterea quod neque pars ipsa præcipua est, neque parti cuiquam præcipuæ continuatur. Sed consueverunt nominare ὠταλγίαν (id est dolorem aurium) quoties in profundo circa auditorium meatum doloris sensus affligit. Tunc enim ipse afficitur auditorius nominatus nervus, non ex longo intervallo cerebro copulatus. GALENVS in Progn. Hipp. Comm. 3. Ohren. Schmerzen. Aurium dolor febrilis, Ωτός δὲ ὄξειν ὀδύνη ξὺν πυρετῶ συνεχῆ, τε καὶ ἰσχυρῶ, δεινόν. κίνδυνος γὰρ παραφρονησαι τὸν ἀνδρωπον καὶ ἀπόλλυθαι, ἀπόλλυνται δὲ οἱ μὲν νεώτεροι τῶν ἀνδρώπων ἑβδομαῖοι, καὶ ἔτι θάσσον ὑπὸ τέτρες τῆ νοσήματος. οἱ δὲ γέροντες, πολλῶ βραδύτερον. οἶτε γὰρ πυρετοὶ καὶ αἰ παραφροσύνη ἦσσον αὐτέοισιν ἐπιγίνονται, καὶ τὰ ὦτα διὰ τῆ-

το φθάνει ἐκπύσκεισθαι. HIPPOCRAT. in Prognost. Vertit. CELS. ibid. Lib. 1. cap. 7. Auris quoque dolor acutus cum febre continua vehementique febre mentem turbat: & ex eo casu iuniores interdum intra septimum diem moriuntur, seniores tardius: quoniam neque æque magnas febres experiuntur, neque insaniunt, dum is affectus in pus vertatur.

ΩΧΡΟΣ, Pallidus. Βλαβ. Pallor labem viscerum denotat, maxime imi ventris. Ὀκόςοι δὲ πολὺν χρόνον ὠχροὶ φαίνονται, καὶ τὰ πρόσωπα ἐπηρημένα ἔχοντες, εἰδέναι χρὴ τέτρες τὴν κεφαλὴν ἐδυναμένους, ἢ περὶ τὰ σπλάχνα αἰλγήματα ἔχοντας, ἢ ἐν τῇ ἔδρῃ κακόν τι ἐν ἑαυτοῖσι. HIPPOCR. Prorrh. 2. Vertit CELSVS Lib. 2. cap. 7. Qui diu habent faciem pallidam & tumidam, aut capite, aut visceribus, aut alvo laborant.

INDEX LATINVS.

Febris diaria	197
— epiala	210
— erratica	388
— leipyria	290
— livida	380
— nocturna	346
— semitertiana	207
— sine sudore	50
Felicitas medicorum in curandis morbis	195
Fermentari	199
Festucas legere	216. 245
Ficatio	453
in Fistulam converti	145. 462
— — excavari	64
Flatulentia	162
Flatus	519
Fluere in morbis	419
Fluxile corpus	193
Fluxus solennis	68
— muliebris	421
Fortuna	483
Fovea	94
Fractura	52. 55. 246
Frigus	532
— extremorum	382
— cum horrore	423
Frustra	140
Fungus	326
Furunculus	124

G.

Ganglion	102
Gangraena	100
Gingivæ	359
Glaber	313
Glans, quibus imperforata est	496
Glaucedo	106
Gonorrhœa	108
Gravedo	271
Gravida	281
Gula	450

Lebensfr. Griech. L. Deutsch. Wörterb.

H.

Habitudo	172
Hemicrania	207
Hemiplegia	207
Hepar	208
Hepate male affecti	208
Herpes	185
Heterocrania	190
Hippus	232
Homo	48
Hordeolum	401
Horror	518
Humor	530
— crudus motuque difficilis	22
Humorum corruptio	121
— — delatio ad loca incompetentia	423
— — ineptitudo ad excretiones	26
Hydrocephalus	485
Hydrophobia	487
Hydrops	490
— siccus	482
Hydrocirsocele	484
Hypercatharsis	492
Hypercrisis	493
Hypochondrium	497
Hypochondriorum tensiones	462
Hypopyon	495
Hypostasis	495

I.

Jactitatio corporis inquieta	93
Icterus	226
Ictus	93
Jectitatio ægrotantium præ anxietate	423
Ignis	413
Ileus	140
Impotentia	5
Impetigo	291
Incubus	198
Incurabile	41
Infantes qui dentiunt	349
Infirmus	72
Inflam-	

M m

INDEX LATINVS.

Mucus narium	92.	328	Palpebrarum calvities	325
Mydriasis		325	Palpitatio	369
Myopia		330	Pandiculatio	437
N.			Pannus	407
Natura		520	Paracynanche	454
Nausea		332	Paraplegia	372
Necrosis		333	Parafynanche	454
Nephritis		334	Parefis	374
Nervi vulneratio		333	Paronychia	379
Nubes		335	Parotides	378
Nubecula urinarum		336	Paroxysmus	376
Nyctalopia		346	Paroxysmorum reduplicatio	181
O.			Partes inefficaces	65
Obefus		42.	Partus	477
Obstructio		167	Partus laboriosus	135
Oculi inconstantia		229	Parulis	377
— intuitus		355	Passio	369
— intus corrugati		423	Pathognomonicum	368
— Tabes		512	Perfrictio	254
Oculis frequenter nictitare		433	Periodus	380
Oculorum morbi		366	Peripnevmonia	381
Oculus leporinus		287	Perniones	523
Odaxysmus		348	Perturbatio critica	474
Odor		348	Pestis	298
Ophiasis		367	Phagedæna	506
Opinio		125.	Phalangosis	507
Opportunitas rei gerendæ		237	Phimosis	513
Ordinate in morbis		195	Phlegma	513
Orthopncea		358	Phlyctenæ	516
Os		449	Phthiriasis	508
Os deficcatum		64	Phthifis	510
Oscitatio		523	Phygethlon	518
Oscula venarum		42	Phyma	519
Otalgia		537	Pica	267
Ozæna		353	Pilos legere	479
P.			Plenitudo vasorum	391
Pallidus		538	Plethora	392
Palpebrarum concretio cum oculi albugi-		1	Pleuritis	388
— — — — — connascentia		93	Pnevmatosis	397
			Pnevματοcele	397
			Pnevmonphalon	397
			Podagra	398
			Podex	193
			Mm 2	Polypus

INDEX LATINVS.

Uber grandius	109	Visus hebetudo	36
Venena	110	— obscuritas	35
Venofi	182	Vitiligo	32
Venter	103. 267	Ulcera depascentia	336
Ventriculus	450	— superficialia	64
Ventriculi eversio	44	Ulcerum difficilis sanatio	129
Veritas	29	Ulceris sinus	270
Vermes	157	Ulcusculum	157
— in intestinis	216	Ulcus corneae urens	178
ermicelli	74	Umbilici prolapsus	355
Verruca rotunda	29	Unguis	356. 407
Verrucae formicarum	329	Vomere	159
Vertebrarum dorsi intus compulsio	483	— difficulter	129
Vertigo	228	Vorax	95
— tenebricosa	438	Vox	522
Vesica urinaria	281	Urethra	359
Viarum minimarum angustia	447	Urina	360. 530
Vibex	440	Urinae stillicidium cum ardore	451
Vincere	274	Uterus	500
Virtus superstes in morbis	66	Vulnus	154. 480
Visceris actio depravata	239	Uvula	103. 443
Visceribus robustis praediti	195	Uvulae inflammatio	375

Deutsches Register.

Abfall vom Paroxysmo in den ruhigen Stand	44	Ader-Geschwulst	46
Abgang einer unzeitigen Frucht	508	— " am Mastdarme	174
Abgeriebene Haut zwischen denen Schenkeln vom Gehen	373	Angstlichkeit	31
Abgewöhnen derer Kinder	54	Angstlichkeit derer Kranken	71
Abnehmen an Kräften	314	Angstlich herumwerfen in Kranckheiten	93
— " der Kranckheit	24	Arzte	22
Absceß	63	Arzter zurückbleiben	529
Abscheu vor dem Trinken	5	Asp	199
Absonderung des Bösen vom Guten	55	Alter	104
Abzehrende Kranckheiten	509	— durch verschiedene gehen	23
Ader aufgeschwollene am Gefässe	265	— vollkommenes	23
Ader güldene	13	Ansehen gesundes	192. 404
Ader-Bruch	265	Ansprung	291
		Anwachsen der Zunge	2
		Appetit haben, guten	192
		Appetit	

Deutsches Register.

Appetit derer Schwangern unordentlicher	267	Ausfaß	291
Arbeiten mit Händen bey Kranckheiten	115	Ausfaß weißer	33
Arzeneyn hefftige	5	Ausschlag in der Haut febrilischer	143
Arzeneyn-Kunst	477	" " bey hitzigen Fiebern	171
Athem freyer	193	" " am Rinn	323
" = kürzer	73. 99. 359	Aussenbleiben langes beyhm Athemholen	314
" = schwerer	134	Auswerffen	38. 41
Athemholen	395	Auswurff	65. 115. 121
Auffahren	40	" " mit Husten	410
" " im Schlafe	138	B.	
Augen-Blödigkeit	346	Bänder-Ausdehnung	60
Augen	355	Bauch-Wassersucht	76
" = blutrothe	496	Bein-Bruch	53. 248
" = mit Blut unterlaufen	497	Bein-Geschwulst harte	417
" = hervorragende	143	Beissen	112
" = klebende	296	Beschnittene	289
" = offene	287	Beschwerden in Kranckheiten	400
" = thranende	183	Betäubung vom Schlagen am Haupte	144
" = vertrocknete	79	Betäubte Fieber	483
" " unbeständige	230	Beutel-Geschwulst	6. 322
Augen-Trockenheit mit Entzündung	347	Bewegung der Natur hefftige	474
" = Vertrocknen	512	Bitterkeit im Munde	144
" = Quetschung	453	Blasß	538
" = Entzündung	473	" = mit gelb vermischet	524
Augen-Fistel	8	Blasse Krancke von vielem Blutverlust	85
" = Geschwür	4. 8. 66	Blatter brennende auf der Hornhaut des Auges	178
" = Geschwulst	144	Blehsucht	162
" = Haare doppelt wachsende	123	Blehnungen	519
" = Lides Verwachsung	1. 93	Bleichsucht	294
" = Härte darunter	478	Blindheit	35
" = doppelte oder 3fache Reyhe derer Haare	507	Blitzen und Strahlen vor denen Augen	315
" = öftere Bewegung	433	Blut	8
" = verhärtete	437	" = ausgetretenes	150. 500
" = Umkehrung	150	" = gallichtes	9
Ausbruch derer Auswürffe frühzeitiger	402	" = geronnenes	218
Ausdehnung derer Bänder	60. 452	" = gefalshenes	9
Ausfall eines Theiles	403	" = verdorbenes	9
Ausführung böser oder überflüssiger Säffte	260	Bluten	43. 114. 119
Ausgang der Kranckheit in Leben oder Tod	276	" = der Mutterscheide	14
Ausgetrocknete Körper	293	Blutes Unreinigkeit	259
Aushusten	38	Blut-Ader auflaufende	182
		Blut-	

Deutsches Register.

Blut-Geschwulst	46	Eichel, Mangel an der Oeffnung die	496
Blut-Harnen	13	Eindruck des Schlags oder Hiebs in die	
" Schwär	47. 124	Hirnschaale	144
" Spenen	11	Enge Wege in dem Körper	445
" Sturz	9	Entkräftung hefftige	5
" " derer Weiber	493	Entscheidende Tage	5. 205. 281
Blutlose	290	Entzündet seyn	183
Böser Grind	86	Entzündungen	516
Bös Wesen	180	" " welche nicht zertheilet werden	
Brand-Blasen	249	können	62
Brand-Fleck	48	" " starcke mit Fieber und Raseren	358
Brand-Schäden	417	" " einer Drüse	518
Brausen	358	" " höchster Grad	100
" " vor denen Ohren	95	" " der die Lunge umschliessenden	
Brechen	160	Haut	381
Brechen beschwerliches	129	Erfrohrne Gliedmassen	333
Bruch der Hirnschaale	138. 190. 240	Erhöhungen an denen Schlafknochen	123
" " in der Schooß	97	Erinnern	41
" " mit Wunden	249	Erkalten der äussern Theile	27
Brust-Flüsse	272	Erstarren des Körpers	477
Brüste übergrosse und allzufette	109	Eyter	412
E.		Eyter dünnes	236
Carbunkel	48	" " unter der Sehe	500
Colick	284	Eyter-Auge	413
Cörper bewegliche	193	Eyter-Geschwür	166
" " kräftige	195		
D.		Farbe ändern	30
Dampf durch die Haut unempfindlicher	119	Fäulnis	432. 465
Darrsucht	79	Fehler nicht zu verbessernde	47
Dehnen und Zähnen	437	Feig-Warsen	454
Dicke fette Leute	42. 316	Fell über dem Auge	408
Dichte, was dichte beyammen ist	6	Feste sehen einer Kranckheit	447
Donner, vom Donner gerührte	94	Festigkeit des Körpers ungestörte	454
Drockenheit	347	Fette Leute	379
Drüsen verhärtete	437	Fette Geschwulst	445
Drüsen-Geschwulsten am Halse	524	Feuchtigkeiten Ursachen der Kranckheiten	530
Dummheit	331	" " rohe übelgemischte	536
Durchfall	119	" " salkichte	32
Durst	124	Fieber	411
" " Mangel	5	" " heimlich langsame schleichende	29
E.		" " anhaltend hitziges	455
Eckel im Magen	50	" " täglich	37
" " vor Speifen	50	" " ohne Schweiß	50
		Fieber,	

Deutsches Register.

Fieber, unordentlich	78	Gersten Korn	274. 401
• • Anfall mit Frost und Zähnkloppern	103	Geruch	348
• • hectische	146	• • ohne	50
• • die nur einen Tag dauern	198	Geschwulsten	348. 354
• • so nicht über den siebenden Tag dau-	258	Geschwulst entzündete so schwürig wird	119
ret	258	• • am Halse	99
• • hitzig	386	• • kleine am Gefäße mit Entzündun-	271
• • irrende	271	gen	139
• • mattherzige	77	Geschwulst der Thränen-Caruncel	265
• • mit Mattigkeit und Aengstlichkeit	143	• • der Saamen-Abern	494
Fiebers Anfang	175	• • unter der Zungen	494
• • Verdoppelung	232	Geschwür am Rande der Hornhaut des Au-	94
Finnen	64	ges	536
Fistel in eine verwandeln	271	• • unreife	157
• • Schaden	32	• • kleine	145
Flechten	336	• • verborgene hartnäckigte	356
Flecken über dem Auge	32	• • unter der Hornhaut des Auges	359
• • der Haut	1	• • der Harnröhre	36. 330
Fleiß, was mit Fleiß geschieht	326	Gesicht schwaches	326
Fleisch schwammicht	425	• • blödes	484
• • Gewächs am Testicul	426	Gesundheit	172
• • am Nabel	426	• • gute	192
• • aller Orten	252. 422	Gesundes Ansehen	67
Flüsse	38	Gicht	1. 230
• • hin und her ziehende	80	Gifte	230
Frenwillig	87	Gifftige Thiere	1
Fröschen	383	Glieder, Geschwulsten	67
Frösteln	518	• • schlaffe	1
Frost leichter	522. sq.	• • steife wegen verhärteter Bänder	483
Frost-Beulen	G.	Glück in den Curen	69
Gähren	199	Grundsätze	13
Gallsüchtig	183. 387	Güldene Ader	25
Geburt schwere	135	Gut, wohl geordnet	196
• • unzeitige	145. 148	Gute Farbe im Gesichte	79
Gedärme Entzündung mit innerlicher Hitze	290	Haare vertrocknete	35
ben äußerlichem Froste	193. 196	Haar-Ausfallen	313
Gedultig seyn in Kranckheiten	260	• • am Rande derer Augenlie-	325
Gefäße Ausleerung	410	der	58. 207
Geiffern	226	• • aus denen Augenbraunen	99
Gelbsucht	313	Halbe Schlag	112
Gelehrsamkeit		Halß heischerer	
Hebenstr. Griech. L. Deutsch. Wörterb.		Harn-Fluß	
		N;	Harnen

Deutsches Register.

Schwäre, zwischen der Horn-Haut des Auges	496	Thränen-Caruncel Geschwulst	139
Schwarz werden vor denen Augen	438	Todt	212
Schweiß	222	Todten-Schlaf	245. 294
• • häufig	6	Tollsucht	373
• • Bläßgen	225	Trincken, Abscheu davos	5
Schwindel	123. 228	U.	
Schwinden	32	Uebel seyn und brechen	44
Schwindsucht	512	Ueberbein	102
Schwitzen	121	Uebertrag böser Materie in die äussersten Theile	28
Schwiz-Blasen	490	Ueberheilte und verborgen habende Schäden	497
Secte	17	Verband machen, einen guten	1
Seele	533	Vergebens	140
Seitenstechen	390	Vergliederungen, zusammen gewachsene	1
Sinnlosigkeit	58	Verhärtung derer Theile	167
Sood	358	Verlauf der Zeit in Kranckheiten	520
Sommer sprossen	196	Vermögen derer körperlichen Ursachen	126
Speck-Geschwulst	445	Vernunfft-Schlüsse	298
Speichel	423	Verrenckung	144. 172
Speisen, Krafft das Leben zu erhalten	92	• • eines Knochens	372
• • unordentliche	450	• • derer Rücken-Wirbel	483
Splinterbruch der Hirnschaale	144	Verstopft seyn	466
Sprachlosigkeit	85. 143	Verstopfung derer Theile	167
Staar	107. 498	Vertrocknen eines Auges	512
Stand, der höchste einer jeden Sache	23	Verwachsen des Augenliedes	1
• • ruhiger zwischen zwey Fiebern	65	Verzug in Curen schädlich	121
Sterben	213	Unbesonnenheit derer Krancken	3
• • schweres, langsames	132	Unbewegliche Säfte haben	466
Stimme, derer Krancken	522	Unempfindlichkeit	40. 332
Stühle, unzeitige	21	Unerfahrenheit	54
Stühle und Brechen	526	Ungetultig seyn	137
Stuhlgang	56. 122. 498	Unheilbar	128
• • unverdauter	289	Unordnung	24
• • schlüpfriger	382	Unrichtig gehen	121
Stuhlzwang	184. 475	Unruhig seyn	31. 423
		Unfähige gefressige Leute	95
		Unvermögen derer Blutgefässe	422
		• • derer Theile	65
		• • des Verstandes	332
		Unverstand	331
		Unzeitig	21
		Unzeitig	

Deutsches Register.

Unzeitig gebähren	64. 481	Wunden, grosse	114
" Geburt	145	" unreine	21
Wollblütigkeit	393	Würger	129
Vorhaut, enggeschlossene	513	Würmer	159
Vorurtheil vor gewisse Meynungen	17	" kleine	75
Urin	360	" unter der Haut	125
" mit Euter gemischt	325		
" häufiger mit Krampf	6	3.	
" unbeständiger	22	Zahn-Fäulnis	350
" Verhaltung	235	" Geschwür	183. 377
Ursache, bekante, sichere	405	" Geschwulst	377
Urtheil von dem vermuthlichen Ausgange ei-		Zähne, stumpfe	16. 350
ner Kranckheit	402	Zahnfleisch Zucken und Beherhun	348
W.		Zäpfgen, gefallenenes oder geschwollenes	103
		" entzündetes	444
Wahnsinnigkeit	311	Zeichen, nahe des bevorstehenden Fiebers	182
Wahrheit	30	Zeit, die zu Erhaltung eines Endzwecks be-	
Wallen	358	queme	237
Wärme, natürliche	215	Zeitrechnung in Kranckheiten	380
Warze, an einem Stiel hangende	29	Zittern derer Glieder	480
Warzen, bösertige an der Schaam und Hin-		Zucken in Gliedern	369
tern	218	Zufall einer Kranckheit	369. 459
Wasser, Furcht vor dem	487	Zunge	107
Wasser. Bauch	76	" Anwachsen	2
" Blase	484	" Geschwulst darunter	494
" Bruch	ibid.	Zurückbleiben der Affter	529
" Kopf	486	Zurückweichen	81
" sucht	492	" aller Auswürffe	369
Winde, über sich steigende	526	Zusammenfahren	40
Windbruch am Nabel	397	Zusammenfall derer Gefässe	461
Windgeschwulst	168	Zusammenwachsen derer getheilten Glied-	
Windsucht	162	massen	461
Wohlgemischt	193	Zustand des Menschen, nach welchem er im-	
		mer etwas leidet	6

3rd / 19th

2 North Glen

Res. T. Allen M. J. 1870

a dict
H. M. S.

(P)

16-11

